2015. ápr. 60.

Kapocs

XLIV. évfolyam, 60. szám Vancouver, BC, 2015 április 15

A SOPRON ALUMNI IDŐSZAKOS KÖZLEMÉNYE

Kinézetünk 80-as éveink árnyékában:
Vagy felhúzzuk nadrágjainkat franciamódra, a hónunk alá, azaz a pocak fölé, vagy hagyjuk amerikai módra lecsúszni nadrágjainkat a pocak alá, hogy aztán felgöngyölődjön a bokánk körül.

A TARTALOMBÓL

HONORIS CAUSA
Megtiszteltetés....2

IN MEMORIAM
Gyászjelentések....3
Megemlékezések....3

VISSZATEKINTÉSEK
Kezdetek az újvilágban....3
Elindultam szép hazámból....8

SORSOK
Kimaradtak sorainkból....9

IROGATÁSOK
Magunkról....16
Magyarokról....30
Vélemények....31

UTAZÁSAINK KÖZÖS ÜGYEINK
Találkozók....34
Hírek/Közlemények....36

Könyvtár

HONORIS CAUSA

MEGTISZTELTETÉSEK

Salutation

A fenti címmel jelent meg a bevezető üdvözlés **Dr. Orlóci László**, Sopron Alumni társunk munkásságának elimerésére és megünneplésére kiadott, az életközösségek ökológiájával foglal-kozó tudományos folyóirat különszámában (Community Ecologgy' 14(2):135-136, 2013). A szerző, Fekete Gábor ékes szavakkal adózza tisztelet, pályatársai nevében is, volt diáktársunk hosszú és különösen termékeny tudományos kutatói pályafutására vonatkozóan. Mi, a Sopron Alumni is gratulálunk Lacinak kiváló teljesítményéért és megtisztelve érezzük magunkat, hogy sorainkban ilyen világraszóló elismerést kiváltó tudóst is tudhatunk. *(A Szerk.)*

Találkozás Semjén Zsoltal

A Sopron Alumni megtiszteléskent értékelte Semjén Zsolt, Magyarország miniszterelnök helyettesének kérését, találkozni a Soproni Erdőmérnöki Főiskola 1956-ban Kanadába került (és máig megmaradt) öregdiákjaival, vancouveri látogatása alkalmából, A találkozó 2014 október 17.-én csoportunk rendszeres havi ebéd-összjövetelén, nagyszámú résztvevő jelenlétében történt meg, ahol Grátzer Miklós köszöntötte a megjelenteket:

„Tisztelettel köszöntöm vendégeinket – Semjén Zsolt miniszterelnök helyettes urat, Andre Molnar főkonzult és Ábrahám Tibor diaszpóra elnököt. Szeretettel köszöntöm soproni családunk minden tagját a szokásos mindenhavi ebédünkön. Persze ma semmi sem 'szokásos', elsősorban azért mert hazánk egyik vezető politikusa van nálunk.

Egy érdekes másik dimenziója is van mai összejövetelünknek – a múlt és jelen találkozása. A Szent-Istváni Magyarországnak az őrség és a Lajta volt a nyugati gyepüje. Szerintünk mai hazánk nyugati gyepüje itt van a Csendes Óceánnál. De a szellemi Magyarországnak nincs fizikai határa, nem köti idő-dimenzió és generációk szabadon mozognak gondolati ösvényeken. Ma itt a jelent és annak súlyát és lehetőségeit vendégeink képviselik, amig mi a mult vagyunk – 1956 egyetemistái, viselve annak minden örökségét.

Gyakran énekeljük – „Mindnyájan voltunk egyszer az Akadémián". Soproni Alma Materünkben mindnyájan okosodtunk (ki többet ki kevesebbet). Most egy pillanatra megszegem a protokolt, és erre bátorít, hogy még az UNESCO is jó szemmel néz selmec-soproni hagyományainkra és azt mondom: Zsolt, Isten hozott közénk, isteni fényben tündöklő firmáid társaságába.

Az is rendkivüli, hogy ma vagyunk itt utoljára ebben a teremben hosszú évek és közel 200 találkozó után. Itt osztottuk meg a jó hireket, itt búcsúztattuk elhúnyt testvéreinket. Itt ünnepeltük Gizi nénivel 100. születésnapját, amire még az osztrák kancellár is írt és itt született és itt van az első jelenete az 56-os forradalomról és rólunk készült kanadai CBC dokumentum filmnek. Remélem a gondviselés az új helyünkön is ad egy pár tucat találkozót.

A mai államvezetés és azon belül Semjén Zsolt magáévá tette a kinti magyarok sorsát, őszinte baráti kapcsolatot épített és épít az egyetemes magyarsággal. Ezért most nagyon röviden illusztrálom pár példával közösségünk magyarországi kapcsolatát.

Kihangsúlyozom, nem azzal a Magyarországgal amelynek rendszere minket elűzött. Nem is azzal, amelyik legjobb esetben csak közömbösen átnézett felettünk, hanem azzal a mostani országvezetéssel, amelyik becsületes kézfogást ad.

A soproni egyetem leváltárában elhelyeztük itteni életünk dokumentait, könyveket, írott anyagot. Az erdészeti múzeumnak közel két tucat tárgyat küldtünk. Az idei tanév nyitón is hét ösztöndíjat adtunk otthoni diákoknak. Anyagi támogatást adtunk többek között a Botanikus Kertnek, Múzeumnak, Selmeci Társaságnak, árvíz és vörösiszap károsultaknak.

Időszakos folyóiratunk a Kapocs, ami bennünket évtizedek óta összefűz megy Magyarországra könyvtárakba és élő kapcsolat otthoni barátainkal.

Totemoszlopunk ott áll az egyetemünk előtt, bronztáblánk az aulában – mindkettő hűségünk szimbóluma.

Szakmai kapcsolatunk is erős. Otthon tanítottunk az egyetemen és dolgoztunk közös kutatómunkán.

Természetesen mindez nem eggyirányú út. Megbecsülést és őszinte barátságot kaptunk otthonról. Aranydiplomások vagyunk és egyenlő tagjai egyetemünknek és szakmánknak. Külön szeretném kiemelni Faragó Sándort, aki szélesre nyitotta szellemi hazatérésünk kapuját.

Egy éve Áder János elnök úrnak így summáztam közös életünk legszebb eredményeit: Nem lettünk oldott kéve közel hat évtized után sem! Most ezt megemlítem és létünket erdészeti realizmusba ágyazom. Egy kis magyar erdő vagyunk itt messze nyugaton. Állomány túl-koros, rohamosan gyérül, véghasználati korban, a 80-90 éves vágásforsuló utolsó éveiben. Szeretnénk ha a szakvélemény mondaná ki: hasznos, termékeny állomány volt és megfelelt minden ökológiai és társadalmi elvárásnak."

A miniszterelnök-helyettes úr megköszönte a szives fogadtatást és nagy taps közepett átadta Orbán Viktor miniszterelnök, Faragó Sándor NyME rektor és Zámbó Péter OEE elnök üdvözletét. Találkozásunk emlékére megajándékoztuk vendégünket csoportunk létének jelképeivel: a 2011-ben adományozott bronz plakett kis jelvény másával, Kapocs folyóiratunk két legutóbbi számával és egy fotógyüjteménnyel. Mint Sopronban 'vadgazda-mérnökként frissen végzett lelkes vadásznak egy R.Millette 'Shadow of the Forest – Black bear' című festmény reprodukcióját adományoztuk. (A Szerk.)

Találkozás Magyarország új kanadai nagykövetével

Dr. Ódor Bálint, Magyarország frissen kinevezett kanadai nagykövete megkérte Andre Molnar tiszteletbeli főkonzult, hogy vancouveri látogatása alkalmából keressen lehetőséget személyes találkozóra Sopron Alumni közösségünk néhány képviselőjével, amire a nagykövet hivatalos fogadása utáni napon, 2014 november 27.-én került sor. Bár a fogadáson már volt alkalma kezet fogni néhány megjelent Sopron Alumnussal, de ott eszmecserére nem jutott idő. Korai ebéd találkozónkon Dr. Ódor büszkén említette családja soproni kapcsolatait: édesapja és nagyapja ottani diákoskodását, és hogy a család, a magas költségek ellenére is kész volt áldozni a neves soproni iskolákban való képzésért *(A Szerk.)*

Találkozás Magyarország volt elnökével

Orbán Viktor magyar miniszterelnök megbízásából, **Schmitt Pál** volt magyar államelnök, **Ódor Bálint** nagykövet társaságában 2015 március 3.-án, Vancouverbe látogatott, erősíteni az anyaország kapcsolatait a 'magyar diaspóra' itteni tagjaival. Kérte **Molnár André** tiszteletbeli főkonzult, hogy szervezzen meg egy külön találkozót a Sopron Alumni néhány tagjával. A másfélórás élénkhangú beszélgetést, a főkonzul vendégeiként, a Vancouver-közeli magyarság hivatalos fogadása előtt, a Vancouver Yacht Clubban folytattuk le. Velünk való találkozása kétségtelenül a már jó barátunknak mondható új magyar nagykövet Ódor Bálint és régi jó barátunk Molnár André javaslatára jött össze. Az Elnök úr ismertette látogatásának célkitűzéseit és nagyon feldicsérte csoportunk jelentőségét a magyar diaspórában. 'Lesütött szemmel' hallgattuk a felénk irányított dicséreteket, de ha el is fogadjuk, hogy lassan már **'Hungarikumnak'** tekintenek bennünket a nem igen magyar tulajdonságnak nevezhető összefogásunkért, más vonatkozásokban szabadkoztunk az Elnök úr minket túlértékelő véleményéért. Az Elnök úr és Nagykövet úr közösen megfogalmazott javaslata, hogy csoportunk, a már működő ösztöndíjak mellett, emlékünk megőrzése érdekében, alapíthatna egy évente istmétlő 'kitüntetést' a Nyugat-Magyarországi Egyetemen (amit végző diákoknak valamilyen területen elért kiváló eredményéért itélnének oda) megfontolandó téma lehet következő találkozása inkon. *(A Szerk.)*

IN MEMORIAM

GYÁSZJELENTÉS

-2015 február 14.-én elhúnyt Armstrong, BC-ben **Hokhold Ferenc** gyémántokleveles erdőmérnök (Sopron 1948), Sopron Alumni társunk, életének 93. évében.
Béke poraira! Őszinte részvétünk a gyászoló családnak!

MEGEMLÉKEZÉS

Ferenc (Frank) Hokhold 1923-2015

Born in Pápa, Hungary on February 2, 1923 Frank received his Forest Engineering diploma in Sopron in 1948. Soon after he escaped to Austria, and in 1956 he emigrated to Canada. In Ontario, he studied further and received a structural engineering (BScE) degree. In 1959, he moved to Vancouver with his young family, where he worked in the federal Forest Product Laboratory (with Marion Salamon) as a researcher in wood construction, then with a structural engineering firm. One of his projects was the large Air Canada hangar at the Vancouver International Airport. Later he opened up his own structural engineering consulting office. In 1979 he purchased acreage in Armstrong, BC where he farmed during the summer and did consulting jobs in the winter. He loved this lifestyle. Frank passed away on February 14, 2015 at the age of 92. He was one of my 'firma'-s. I will miss him. May he rest in peace. *(I. Bathy)*

VISSZATEKINTÉSEK

KEZDETEK AZ ÚJVILÁGBAN

Grátzer Miklós: **Mindnyájan voltunk egyszer...Powell Riverben**

Powell River volt kanadai életünk első nyugodt, letelepedett állomása, és egyben az utolsó egységben töltött életszakaszunk. Mindenkinek megvannak személyes emlékei, mindenki elraktározta már ottani életét, ezért most csak a nem köztudomású mozgató rugókról írok és egy-két személyes emléket vetek papírra.
Elhelyezésünk fizikai értelemben nagyon kedvező volt. Önálló kis tábor-falu, kétszemélyes szobák és nyugodt életrend a menekült táborok és hosszú út után. Igaz, a település csal öt-hat háztömb üzlet-negyed, néhány utcasor lakóház és egy hatalmas kénes illatot okádó papírgyár. Eseménytelen, elzárt, unalmas hely de megfelelelő nyelvtanulásra és megtenni az első lépéseket Kanada megismerésében.
Társadalmi szempontból viszont nagyon kedvezőtlen volt a helyzet. A táborunkat korábban lakó építő munkások kétes örökséget hagytak ránk. Esténként szószerint kiszorították a helyieket a két kis söröző̈ből. Napirenden voltak az összetűzések, sokszor komolyabb károkkal és csendőri beavatkozással. Az 'ismerkedés' a helyi lányokkal és asszonyokkal is sokszor túl agresszív volt, és gyakran a büntető törvénykönyvet is fel kellett lapozni. Érthető volt, hogy mikor másfél év után befejeződött az építkezés és be csukták a tábort, akkor mindenki fellélegzett és visszállt a nyuga lom. Két nappal később robbanásként jött a hír, hogy a tábor is mét benépesül. Óriási hiba volt, hogy érkezésünkről nem lett ér tesítve a város vezetősége részletesen és alaposan. A Powell River céget megnyugtatták, hogy azt az emigrációs hivatal elintézte. Egy alantas beosztású kis tisztviselő hívta fel a polgármestert, hogy egy 300 tagú bevándorló csoport jön, ők maguk intézik az életüket, és majd egy idő után elmennek. Hát ilyen bemutatás után érthető, hogy rémhírek keringtek és több volt a kérdés mint a válasz. Nehéz volt elhinni, hogy diákok vagyunk, mikor itt nincs egyetem. Az se segített, hogy a polgármester felhívta a UBC-t és ott egy titkárnő megerősítette neki, hogy egyetemüknek nincs semmi részlege ott Powell Riverben, ami igaz volt mert a tárgyalások még menetben voltak. Azt is tudta mindenki, hogy a beván-

dorlókat először mindig nagyvárosokba viszik és most ezeket miért hozzák egy ilyen elzárt helyre? Miért mások ezek? Mi lehet a dolog mögött? Az u.n. 'damage control' azzal kezdődött, hogy MacNeil, Forbes, Roller és én tolmáccsal elmen-tünk a helyi tanácsülésre és elmondtuk, hogy civilizált emberek vagyunk, itteni helyzetünk ideiglenes, és igérjük hogy viselkedé-sünk példamutató lesz. Mikor konyhánk beindul, szivesen látjuk őket vacsorára. Fr. Zsigmond is sokat segített. Elment az anglikán paphoz és kérte, hogy ne higyjem egy-két jóindulatú, túl buzgó de tudatlan hivének, akik arra ösztönözték, hogy kezdjen valami missziós munkát nálunk, mert tudomásuk szerint ezeknek az ateista sztalinista birodalomból jövőknek a kereszténység még mint történelmi fogalom is ismeretlen lehet. Zsigmong atya a katolikus templomban is mondott misét. A prédikációjában kérte a hívőket, hogy ezekben a fiatalokban lássák meg a földönfutó, mindenét elvesztett testvért. Később írtam egy nyílt levelet a helyi újságnak, elkésett bemutatkozásként. Szótári segítséggel jött össze ez a nyelvtani torz szülemény, de Forbes nem volt hajlandó kijavítani, mert szerinte ez a vergődő, küzködő hangnem sokkal hatásosabb. Egy idő után kezdett feloldani a légkör, eltűnt a gyanakvás nagy része és ha nem is lett meleg kapcsolat köztünk és a helyiek közt, de kialakult egy jóindulatú hüvös légkör. Segített ebben a sport és kulturális kapcsolatok megteremtése.

Mulasztást követnék el, ha ez alkalommal is nem irnák a legmagasabb fokú elismeréssel diák-közösségünk fegyelmezett, példamutató viselkedéséről, ami akkor is és évtizedekkel később is mindig kiváltotta a velünk kapcsolatba kerülők elismerését.

Kicsit más volt a helyzetünk a munkás szakszervezettel, illetve annak néhány hangadó vezetőjével. Ezek nem az egyszerű NDP tipusú baloldali emberek voltak, hanem Tim Buck meggyőződéses hívei, 'világ-proletárjai-egyesüljetek' egyének, akik minden Kanadába érkező menekültet a munkás paradicsom regenátjának tartottak. Szerintük jelenlétünknek csak egyetlen logikus magyarázata volt: betanítani bennünket sztrájk-törő 'scum'-nak és bármilyen bérharc esetén talonként használni a vállalat érdekében. Sajnos a munkások egy része ezt tudatlanságból vagy közömbösségből elfogadta. Nekünk ez azért volt nagy kár, mert elestünk kitűnő szakmai tanulás lehetőségétől. Lett volna alkalmunk a környék fakitermelését látni, bejárni a fűrészüzembe vagy a papírgyárba, de persze ez a 'betanítás' látszatát keltette volna. Be kellett érnünk néhány felületes látogatással. Pedig a papírgyár a legmodernebb volt, és akkor a világ ujságpapír termelésének 20%-át adta! A szakszervezet az ujságban is, s a politikai vonalon is az eltávolításunkat követelte. Ez egy igen érdekes közjáték lett.

Abban az időben volt a federális választás kortes hadjárata. A North Vancouvertől Powell Riverig elterülő választókerületet Jim Sinclair képviselte, aki az ottawai liberális kormány minisztere és egyik legbefolyásosabb politikusa volt. Ő volt Pickersgill legfőbb támogatója magyar menekültek befogadásában. Ő egyengette befogadásunkat BC kormányánál és a UBC-n. (Később Margaret lánya Pierre Eliott Trudeau felesége lett). Táborunkat gyakran látogatta, minden bejelentés nélkül, csendesen, a háttérben maradva, percek alatt telefonon elintézte, ahol fennakadás volt.

Szófukar, kissé zárt ember volt és azért meglepő az a kis epizód, amit most leírok. Egyik rövid látogatása után bejött a szobámba elbúcsúzni. Nagyon fáradt lehetett, lefeküdt kamarásom Jandó Tibi ágyára egy percre. Mikor felállt és indult csak ennyit mondott: „I like you guys, I wish we have many more of you".

Gondolom sokat kivett belőle az előző esti ellenséges hangulatú választó gyűlés, és a szakszervezet ellenünk szóló követelése. Sajnos a feszült viszony tettlegességre fajult. Egyik éjjel betörtek abba az épületbe, ahol mosógépeink voltak, és mind a négyet szétverték. A csendőrségi nyomozás három fiatalt előzetes letartóztatásba helyezett. Bevallották hogy a szakszervezeti vezetők jóindulatát és támogatását remélték elnyerni, ha valamilyen formában fellépnek ellenünk. (Azt is hozzátették, hogy beljebb nem mertek jönni a táborba, mert a biztos agyonveréstől féltek, ha felébredünk). Pont akkor volt nálunk BC főügyésze előadást tartani BC törvényeiről. Ő, Forbes és én bementünk a csendőrségre és utána a biróságra. Tanácsadás után két alternatíva között kellett választani: a/ aláírjuk a vádemelést, a három együgyű de népszerű srác kap egy enyhe vagy felfüggesztett itéletet, ami mártírokká tette volna őket és ellenünk pedig folyik tovább a suttogó propaganda, b/elejtjük a vádat, a gyanúsítottak bocsánatot kérnek, szakszervezeti vezetőik –bár nem játszottak szerepet az ügyben – segítenek a kárt pótolni és minden befolyásukat latba vetik, hogy hasonló eset ne történjen.Vonakodva, de aláírtam az utóbbi variáció papírjait. Kaptunk négy új modern mosógépet és két szárítót is ami korábban nem volt (csak két olyan préselő henger, mint az öreg magyar mángoló-szerű megoldás). A korábban megtartott hivatalos 'Veni Sancte'-ről küldtem a vezetőknek egy példányt bizonyítás formájában, hogy ősszel valóban becsuk a tábor, végleg megyünk a UBC-re, és ne aggódjanak, hogy itt maradunk kivenni a szájukból a kenyeret. Elég jól meglazult a feszélyezett légkör és ha nem is lettünk puszipajtások, de több probléma ezután nem volt.

A tárgyalások lassan, dözögve folytatódtak UBC-vel, és Rollernek nagyon sok energiáját felőrölték. Amikor elsősorban diákokat érintő kérdés volt napirenden, akkor nekem kellett menni és a tárgyalások sokszor párhuzamos vonalon mozogtak. Most csak két tárgyalásról írok. Az elsőre a cég hydroplan repülőjével mentünk és Kovács doktor vett fel bennünket Coal Harbourban. Krónikánk ritkán említi, pedig kezdettől fogva ő volt ügyünk egyik legnagyobb támogatója. Őnála voltunk Rollerrel '56 Szent Estjén, ő vitt ki minket a repülőtérre, mikor indultunk vissza Európába. Tolmácsolt, ingyen gyógyított soproniakat és később ő intézte el Spuriga Pista elmegyógyintézeti kezelésének kényes problémáját. Ezen a napon ő volt az én tolmácsom, Roller Udvardyval ment. A téma 1957 őszi elhelyezésünk volt. A UBC rohamosan nőtt; diákszálló épités nem tartott lépést az igénnyel. Ha lett is volna nekünk hely a diákszállókban, akkor se tudtuk volna kifizetni a havi $40-50 szobaárat, étkezés nélkül. Akkor már szinte biztos volt a havi $65 menekült segély, amivel ha szűkösen is, de ki lehetett jönni, ha többen bérelnek ki lakást együtt, és esetleg maguk főznek is. Feljött a diákházaspárok helyzete, lány hallgatóink elhelyezése, stb. Közös elhelyezésünk esetén az együttélés komoly pszichologiai erő lett volna mindannyiunknak, de lassította volna a nyelvtanulást és az integrációt. Persze mindez csak körbe-karika időhúzó beszéd volt, mert nem volt elég diákszálló. A tárgyalást Dean Andrew vezette precíz tárgyilagossággal, ami nagyon nehéz lehetett neki, mert világnézeti szinten minden amit mi képviseltünk annak esküdt ellensége volt. Viszont a pénzügyi alelnök, Dr. Deutsch még az ingét is odaadta volna nekünk a hátáról, és később is amennyire poziciója megengedte sokszor bizonyította felénk jóindulatát. (Temesvári származású volt, német-magyar családból) Az unalmas, szőrszálhasogató tárgyalás menetét egy hozzászóló adminisztrátor (a pontos rangjára már nem emlékszem), aki korábban többször hangoztatta, hogy mennyire érdekli sorsunk, pillanatok alatt megváltoztatta. Szót kért és erősen megtámadta erkölcsi karakterünket. Kötelességének tartotta figyelmeztni a UBC vezetőit, hogy minket szigorú ellenőrzés alatt kell tartani, mert a minket formáló társadalmi erők negatív hatása nem teszi lehetővé ez ideig zökkenőmentes beolvadásunkat. Szószerint idézem a jegyzőkönyvből: „I

know that they are good students, but they will be living here under very different conditions and there is a need for constant guidance and supervision at least for one year. We cannot accept the responsibility for unfortunate incidence of any kind, that most certainly will occur given their predisposition". Ezt a roszindulatú és aljas véleményt kollektív karakterünkről elég gyorsan együttesen elvetették, persze azért is mert se hely, se valamilyen rendőri funkció lehetőség nem állt fenn. Most erre úgy gondolok vissza, mint a 120 év előtti 'hivatalos' elgondolásra az indián őslakosokról, akikből ki kell neveleni amilyenek, és átformálva illeszteni be őket a civilizált társadalomba. Érdekes módon ezt az adminisztrátort többet sose láttam megbeszéléseken. Az este is érdekes volt. Nem jöttünk vissza a táborba, mert Dean Allen meghívott bennünket nagy erdészeti vállalatok valamilyen ünnepi vacsorájára. Igen kedvesen fogadtak bennünket és a főasztalnál kaptunk helyet. Allen igen szépen bemutatott bennünket, ha nem is európai erdész testvéreknek, de unokatestvéreknek lettünk titulálva. Mindenki felállt pohárköszöntőre, nekünk tizünknek a főasztalnál töltöttek egy kupica whisky-t. Pohárköszöntő a királynőre! Jól van, ő a főnöknőnk és felkortyantottunk. Utána ismét felszólítás: igyunk Kanadára! Üres pohárral? Utána az erdész szakmára, ismét szárazon.A negyedikre már oda se figyeltem. Úgy látszik ezt így is lehet csinálni, időnként az ember csak a nyelve hegyét nedvesíti. Nem csoda, hogy ezek a nagy vállalatok busás haszonnal dolgoznak, hiszen a 4x10 pohárköszöntőt megoldják pár deci whisky-vel. Kovács doktornál aludtunk és másnap reggel az ő kocsijával indultunk vissza, de Zsigmond atya vezetett, nem is akárhogyan. Volt egy kis hó és jég az uton, és egyik kanyart nagyon gyorsan vette be. Szerencsére nem volt árok, hanem széles padka, így a kocsi keresztbe állva csúszott le. Bocsánatot kérően nézett felénk. Kálmán bátyám megnyugtatta: „Nincs semmi aggodalomra ok, a kocsi akkora mint egy tank és van itt orvos és pap is". Zsigmond atya ott maradt Powell Riverben két napra, Kovács doktor ment vissza. Hosszú napja lehetett, idős is volt, de szivesen segített. Jól eső érzés, hogy egy kicsit meg tudtam hálálni segítségét 1962-ben. Teljesen vissza akart vonulni a világtól. Segítettem neki egy darab erdőt venni és tervezni rá egy 'panabode' házat. Ott élte le utolsó éveit pecázásnak szentelve, Alexis Creek mellett.

Egy másik szállás ügyi tárgyalás már sokkal érdekesebb volt és lelkesítette a UBC vezetőit és engem is. Felmerült egy kimustrált sétahajó megvétele potom áron. Ez egy váratlan és olcsó alkalom lett volna a diákszálló krízis megoldására. Kb. 300 ágy volt benne, teljes konyha, étterem, 2-3 társalgó. Parthoz kötve és szilárdan beépítve és közművi hálózatba bekötve ideális lett volna nem csak a 200 soproninak de helyi diákoknak is, így az integráció is nyert volna. Helyválasztásnál merült fel komoly probléma. Ideális lett volna bárhol a Spanish Bank és Kitsilano Beach között mert csupán 3-400 láb szakasz kellett volna és mindenhol voltak közművek. Persze ez hamar le lett lőve. Ez egy előkelő terület, magas árakkal és sok birósági tárgyalás kellett volna egy ikyen 'tömegszálló' beépítésére ebbe a gazdag és befolyásos lakosú szomszédságba. A másik megoldás a SW Marine Drive alatt lett volna, kb. 1½ mérföldre nyugatra a Balaclava utca tövénél lévő BCFS Marine Station-tól. Itt a szenyzíz bekötő jelentett volna komoly problémát, igy az egész terv megbukott. Érdekes, hogy milyen érzés lett volna 8 hónappal a viharos É-Atlanti óceáni átkelés után ismét hajóra szállni, mégha az szilárdan rögzítve is lett volna. Lehet, hogy a korábban említett 'erénycsősz adminisztrátor' aggódott volna, hogy felügyelet hiányában majd a hableányokat hajkurásszuk.

Powell Riveri kezdeti helyzetünk meggyőzött a PR és jól előkészített bemutatkozás fontosságáról. Ha mi nem mondjuk el, hogy kik vagyunk, akkor ez elmarad, vagy ha más mondja el akkor abban legtöbbször nincs köszönet. Megszereztem több É-Amerikai magyar újság cimét és írtam egy rövid levelet nekik, hogy kik vagyunk, hol vagyunk és merre remélünk menni. A hangsúly a röviden van. Abban az időben csak telefon és irógép volt, és ha egy körlevélből 10 példány kellett, akkor azt ötször kellett legépelni egy-egy indigós másolattal. Hálásan köszönöm Ágh Máriának, dékáni titkárnőnknek a sok gépelést. A célom az volt, hogy hirünk elterjedjen a kontinens magyar központjaiban, de azt is reméltem, hogy kapunk tisztelet példányokat, mert nagy elszigeteltségünkben jó lett volna a magyar sajtó. Részlet sikernek könyvelem el, hogy a cikket mind lehozták, kaptunk egy-két számot is. Azok helyi hirei számunkra nem jelentettek sokat, de legérdekesebbek a hirdetések voltak. Kedvencünk lett egy clevelandi magyar temetkezési vállalat nagy betűs kezdete: „Murár koporsóban öröm a halál". Huzamosabb ideig csak a pittsburgi ujság jött. Érdekes módon jó 25 évvel később összefutottam a már nagyon idős szerkesztővel és személyesen is megköszöntem segítségét. Mindkét vancouveri ujságnak is küldtem ismertetőt rólunk. A 'Sun' megköszönte, de nem hozta le, de a 'Province' még igen szépen hozzá is adott. (Talán mert Eric Nicol nagyon magyar párti volt és szép cikket is írt a magyar menekültekről?), a UBC diák újság nem is válaszolt. Komoly eredménynek tartom, hogy a MacLean's elfogadta a meghívást és egy ujságíró és egy fényképész két napot volt velünk. Egy tárgyilagos és szimpatikus érzésű, fényképekkel illusztrált cikk alapján széleskörű bemutatást kaptunk Kanada legnagyobb hetilapjában. Sajnos a folytatás egy évre rá már nem volt ilyen kedvező, amikor megjelent rólunk egy igen negatív hangnemű cikk: „Backstage at Refugee College". Nem tudom kivel beszélt ez a Frank Walden nevű ujságiró. Vagy olyannal aki nagyon elkeseredett, és elhagyott bennünket, vagy valakinek esetleges nem rosszakaratú véleményét facsarta ki, de lehet, hogy csak egy ellenségünkkel beszélt. Nekünk nem kellett cáfolni a cikket (én is csak ősszel jöttem vissza Smithersből és nem is láttam addig) mert Norman MacKenzie, a UBC elnöke tette meg. Mindnyájan ismerjük MacKenzie temperamentumát. Nyugodt, felegmatikus ember, semmi sem hozta ki a sodrából, legfeljebb a költségvetés. Ideális lett volna angol filmben vagy szindarabban komornyikot játszani. Mégis tollat ragadott, hogy megleckéztesse a MacLean's szerkesztőjét. Leveléből idézek pár sort: „Dean Roller, his colleagues, and the Hungarian students have been exceptional in every respect...I feel that Mr. Walden has been less than kind... I would wish from Mr. Walden a little more patience, understanding and sympathy for these unfortunate victims of a brave effort to achieve freedom".

Szintén sikernek könyvelhetjük el, hogy az USA akkori legnagyobb folyóirata, a LIFE magazin is felkeresett bennünket egy rólunk szóló különszám elkészítésére. Nagyon felcsigázta érdeklődésüket, hogy az1956-os magyar forradalom utóhatásaként van egy magyar egyetem egy kis elzárt tengerparti faluban, British Columbiában. Hárman jöttek és nyolc napig voltak velünk. Mindegyikük veterán tudósító/fényképész volt évtizedes gazdag tapasztalattal. Nem is a helybéli hotelben laktak, hanem nálunk; megszerették Paula néni konyháját és szinte családtagok lettek. A különszám 1957 május 13.-án jelent meg 'College amid alien trees' címen és 'Refugee foresters reach Canada' alcímen. A lepedő nagyságú címlapon egy csoportkép: 'Beneath a stand of Canadian Fir, Hungarian Forestry Students of Sopron University hear a lecture from trenchcoated Dean Kálmán Roller'. A magazin ára 20 cent volt, és csodák csodája powell-riveri ujságpapíron készült. Megbocsájtható a new-yorki újságíróknak a 'Canadian

Fir' is, hiszen a Douglas az fir, és a képen lévők tényleg Kanadában nőttek. Az újságírókat nemcsak pillanatnyi helyzetünk érdekelte és a politikai jelen, hanem őszinte érdeklődést mutattak egyetemünk gazdag múltja és a selmeci hagyományok felé is. Szerettek volna egy szakestélyt is felvenni, de ennek sok praktikus és elvi akadálya volt és úgy éreztem, hogy egy szakestély az nem szórakoztató előadás kíváncsi turistáknak. Vigaszdíjként a búcsúvacsorán mindhárman olyan 'mini-keresztelő' formájában új magyar neveket kaptak. 'Keresztfiam' neve 'Firkász' lett, aki apám lehetett volna. A rólunk készült 2-300 kép bekerült fotó gyüjteményükbe, amelyik negyed-milliós példánnyal második helyen áll a National Geographic mögött. Sajnos a csődjük után egy befektető cég tulájdonába került az összes kép és azok nagyon borsos áron árulják gyűjtőknek, kutatóknak és intézményeknek. A képek nagyrészének a minősége már nagyon rossz. Az érdekesebbek már nagyon magas áron elkeltek (mint a lebegő szoknyás Marylin Monroe), vagy digitálisan várják a vastag erszényű gyűjtőket. Évekkel ezelőtt több hónapi munkával egyetlen eredeti képet tudtam tőlök beszerezni. Persz a kifakult magazinban szereplő képek megvannak könyvtárakban, mint pl. Kapitány Gyuszi 'levál hazulról' képe is.

Természetesen az Ifjusági Kör és a selmeci hagyományok feltámasztása fontos és kiemelt cél volt. A nehézség az volt, hogy az ötvenes évek elején a rendszer a hagyományok felszámolását karhatalmilag űzte. A titokban ápolt és átmentett hagyományokat, csak kevesen, főleg az idősebbek ismerték és így a 'vetőmag' készlet nagyon alacsony volt. Nagy segítség volt a tanári kar firmái, főleg a Lőverekben kinn lakó hegyközség (Steingruben) tagjai és olyan diákok, akik mint erdőmérnök leszármazottak már ismerősek voltak a hagyományokkal. Ha a hagyományok tartalmi anyagának tanulása lassan is ment, de szerintem az annál fontosabb szellemi értékek felismerése és gyakorlása sokkal eredményesebb volt. A forradalom, a menekőlt táborok, és a kiszámíthatatlan, kétes jövő erősen összekovácsolt egyéneket, formálta a közösségi összetartozást, baráti segítséget és egymásra utaltságot. Ennek sok megnyilvánulását ma, 58 év után is gyakran látom és ez meggyőz arról, hogy bizonyos fokig sikerült a a selmeci szellem univerzális értékét átpalántálni erre a távoli, idegen vidékre. Ha az énekek sokszor döcögve is mentek, ha csak egy szál waldenunk volt, ha a Lucky Lager sör nem ütötte meg egy szakestélyi nedű színvonalát és már farbőr sem volt Leobenből, akkor is kialakult a selmeci hagyományoknak egy Pacific Northwest változata, mert jószándékú és jóindulatú szív építette.

Selmecen az Ifjusági Kör égisze alatt a mindennapi élet sok kissebb szervezeti egységében, baráti körökben és társaságokban zajlott le, ahol a résztvevőket közös érdeklődés, szülőhelyi származás vagy egyfajta életstílus kötött össze. Például az Erdélyi vagy Bánáti Körök egy országrész diákjainak lett közös nevezője. A háború utáni rendszer Sopronban szoros évfolyam és csoport szisztemát teremtett, aminek sok szervezési előnye is volt az adminisztráció számára, de ez bizonyos válaszfalakat is jelentett. Próbáltam bátorítani kisebb körök létrehozását. Elsőnek a Dél-Dunántúli Kör indult. Hosszú vita követte 'fővárosuk' kiválasztását, végül remek diplomáciai húzással 'Brácsás' (Bakonyi Nándi) szülőfaluja Cserénfa nyert. Ettől kezdve a Kör tájékoztatásügyi minisztere 'Pöfi' (Jandó Tibi) minden kommunikációt így kezdett: „A cserénfalvi Fehér Házból jelentjük...". Mivel két tagjuk nagy focista volt ('Nyeho'/Horváth Pista és a kereszteletlen Boa Sanyi) végül is a hivatalos név Dél-Dunántúli Konfederáció és Labdarugó Egylet lett. 'Tabaki' (Tamási Miki) szervezte a Lajta Bánságot. Az igaz hogy ő Békés megyei volt és onnan nagyon messze van a Lajta, de mindenki tudta, hogy ő költői lélek és a költői szabadság mindig trompfolja a földrajzi valóságot.

Sopronban viszonylag kevesen voltunk a fővárosból, de csaknem mindenki kijött, így nagyon népes volt a Pesti Kör. Ráadásul Rupf Laci valami hamis okmányokkal bizonyította, hogy a középkorban Sopronhoz tartozott Pest, esetleg fordítva is lehetett, így ő is tag lett. Szakmai hitvallásunk Kosztolányi Dezső 'Üllői úti fák' című verse lett és himnuszunk a fülbemászó dallamú operett-sláger 'Mond meg hogy imádom a pesti nőket'.

Egy Powell River szakestélyre nagyon jól emlékszem, mert a rendkivüli jó hangulathoz rendkívüli vagyis inkább rendhagyó színhely kapcsolódott. Lakásunk egy H alakú épület volt, két szárában a kis lakószobák. Az összekötő vonal ehy széles folyosó volt, ahol félmagas falak közt két oldal közt sorakoztaka mosdók és a wc-ék. A folyosóra hordtuk ki a székeket és asztalokat. Az elnök Sebestyén Laci bátyánk volt (akkor még nem 'Sebastian'-nak hívták). A remekhangú kántor gyerek Kondor Gyurka volt a 'cantus prases', Takács Jóska pedig a 'kontra punkt'. Kitűnő hangulat volt, vederszámra fogyott a sör és gyakori vizitálás a falak mögé. Évfolyamunknak hatalmas repertoárja van régi és saját új egyetemi 'juppajdé' strófákból és pont azokat énekeltük, amikor az elnök kapásból rögtönzött egy időszerű frappáns ráadást. „Régen ivott a tacskó, gyorsan ürül a zacskó".

Később munka helyeken, favágó telepeken és vancouveri 'kamara közösségekben' kialakultak az erős, összetártó baráti coportok, amelyek építő kövei lettek a mostani Selmec-Sopron-Vancouver szellemű hybrid közösségünknek és aztán átalakult a mai Sopron Alumni családias jellegű 'asztaltársaságnak'.

Szükségesnek tartom itt megemlíteni egy minket távolról de tangenciálisan érintő szervezkedést. A többezer külföldre szakadt magyar egyetemistát a Rockefeller Alapítvány segítségével egy titkárság próbálta összefogni New Yorkból. Kapcsolatban voltam velük és a Szabad Magyar Egyetemisták Szövetségéről és a mi szerepünkről még majd a jövőben fogok írni.

A tábor mindennapi vezetése rendkivül munkaigényes volt és erről idáig csak homályos célzások történtek. Egyik krónikásunk azt írta, hogy a tábort Vincent Forbes, Jenny Strong és 'our own administrative staff' vezette. Naponta 4-5 órát voltam az irodában, de még véletlenül se találkoztam egyetlen 'staff' kinézésű egyénnel, ha csak nem néztem a tükörbe. A papírmunka túltett minden általam ismert bürokrácián. Angol órán csak kétszer voltam egész idő alatt, de Forbes szivesen és önzetlenől tanított amikor 'üres járat' volt. Amit jól mondok az az ő érdeme, amit rosszul azt a bliccelés és gyenge neyelvkészségem okozza. A bürokráciát élelmiszer beszerzéssel szeretném illusztrálni. Paula néni minden este lediktált nekem egy listát magyarul. Másnap a listát Jenny és én átültettük angolra. Segítségnek volt egy kézzel irott 100-150 élelmiszer/füszer angol/magyar lista (Ginger = gyömbér, brussels sprouts = kelbimbó, stb.). Volt egy kiló/font, deka/uncia, liter/quart, csipet/fűzér etc. táblázat. A legépelt angol listához aztán egy másik ártáblázatból összeadtuk a költségeket. A végösszeg át lett telefonálva a banknak, ahol ellenőrizték, hogy van-e rá fedezet. Utána telefonon visszajelentettek nekünk és az üzletnek. Erre átvittem a listát és 2-3 óra után megjött minden egy teherautón, egy új, kijavított listával. Megint volt legalább fél órás lista egyeztetés, mindkettem aláírtuk és egy példány ment gyalogpostával a bankfiókba. Ez a folyamat megismétlődött minden nap.

Naponta és fejente $3 volt fedezetnek a bankban. Ebből kellett fizetni mindent: heti 700 lepedő mosástól energ ia számlákig (ami magas volt mert szigetelés sehol sem létezett), Paula néni és a segítség kis fizetését és aszpirintől mosóporig, torna nadrágtól postai bélyegekig. Az étvágy igen jó volt, élelmiszer árak viszont na-

gyon magasak. Abban a hátrányos helyzetben voltunk, hogy elzárt helyen éltünk, ahová a teherautók is csak kétszeres hajóra szálás után hozták az árút és főleg az elején nagyon kis választék volt olcsó alapanyagokból. Például, első héten krumpli csak konzerves dobozokban volt kapható, hámozott, ping-pong labta méretű vizes kis golyók méregdrágán. Még bab se volt, csak az édes kulimász konzerv. Zöldség mint káposzta, paradicsom se volt kapható. Paula néni varázsló volt. A zsír helyett árult olcsó 'Crisco' (olyan fehér, kocsikenőcs halmazállapotú teljesen izetlen dolog) minden 10 fontjához 1 font leolvasztott szalonna hozzáadásával lett 'disznózsír'. A nagyobb és olcsóbb választék később segített 'luxus'-nak számító cikkek bevásárlására is. Mindezt csak illusztrációnak szántam, ehhez még persze hozzájárult ezer apró-cseprő kis gond a tábor mindennapi életéből. Csináltam mert ez volt a feladatom. Visszatekintve azt mondom, hogy Mrs. Strong-nál alaposabb, türelmesebb személyt azóta se láttam, és én egy életre megutáltam ezt a fajta papírmunkát. Annyi haszon viszont lett belőle, hogy később a Forest Service-nél 10-15 embernek az élelmiszer vásárlás és költségvetési munka gyerekjáték volt.

Mikor elhagytam Powell Rivert és nyári munkára mentem a Forest Service-hez, akkor ismét írtam mindnyájunk nevében egy köszönő/búcsú nyílt levelet a falu lakosainak. Úgy látszik ennek elég jó viszhangja volt. Itt csatolok egy levelet Harold Foley-tól, Powell River cég vezető tulajdonosától, és 'de facto' házigazdánktól:

POWELL RIVER COMPANY LIMITED

CHAIRMAN OF THE BOARD

May 24, 1957 VANCOUVER,B.C.

Mr. Miklos Gratzer,
c/o B. C. Forest Service,
Surveys Division,
Legislative Buildings,
Victoria, B. C.

Dear Miklos:

I have just read your kind and generous letter of good-bye to the people of Powell River in the Powell River News.

First, may I congratulate you on the excellence of your English and the eloquence of your language.

We have heard nothing but compliments about the way you and the other students conducted yourselves at Powell River. I understand from Mr. Forbes and Mr. McNeil that this was due largely to your fine leadership as President of the Students Council.

This first year will be difficult for all of you. It is not easy to come to a new country with strange customs and an even stranger language. Don't lose heart. I am sure you will all become a credit to your new country and that you will make happy homes here.

I hope you have an interesting summer and earn lots of money. Good luck!

Sincerely,

Harold S. Foley

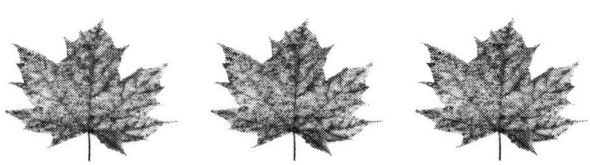

Epilógus: Nem régiben elzarándokoltam Powell Riverbe 57 év után. A tábort lebontották, a helyén csak egy gazos, bozóttal benőtt terület van. Volt épületeink egy részét felvitték a falu mögötti futball pályához és kerámiai studiónak vagy öltözőnek használják. A Heritage Society kérésére pár oldalban (és hat fényképpel) megírtam, hogy kik voltunk és hogyan kötöttünk ki Powell Riverben. Készül majd egy emléktábla a volt bejárat mellé, mutatva, hogy valamikor itt éltek a magyar soproni erdészek. Mrs. Strong állítólag ott van eltemetve, de nem találtam meg a sírját. Vincent Forbes-t szándékoztam meghívni még 1959-ben végzésünkkor, de nyomtalanul eltűnt. Fred MacNeil Torontóba ment vissza, mint a Ford Motor Co. Canada igazgatója, de kapcsolatban maradt velünk. Egy 1961 április 27.-én írt levele így kezdődik: 'I caught a brief glimpse on TV the other night of the ceremonies in dedication of the Hungarian plaque at the International House. In this morning's Globe and Mail newspaper there was a full column story stating that the last class will graduate shortly". Fred fiatalon halt meg a hatvanas évek közepén. James Sinclair (MP Coast-Capilano) így emlékszik ránk egy 1957 őszén írt levelében: „I have been most happy to be of help, and I have been extremely proud of the manner in which the faculty and students have conducted themselves since they came to Canada. The people of Powell River have nothing but the happiest memories of your stay there". Harold és Joe Foley, miután cégük fuzionált a MacMillan & Bloedell vállalattal (érdekes megemlíteni, hogy a tőke arány 7:6 volt az ő előnyükre), elhagyták BC-t, de életük végéig levelezési kapcsolatban maradtak velünk. A túlsó parton lakván személyes találkozásokra is alkalmam nyílt, ugyanúgy mint Pickesgillel, aki választasi vesztesége után történelem irásra szentelte idejét. St. Mary's University, Halifax díszdoktorátust adott H. Foleynak 1958 január 30.-án. Pár sort idézek az elnök leveléből: „We feel at St Mary's, that aid to Hungarian students was one of the finer things that happened in Canada during 1956-57 and Mr. Foley played an outstanding role in Canada's contribution to interntional undrstanding and especially to the Hungarian cause. We feel that now we have a greater right to be associated in some small way with the splendid heroism of the Hungarian nation in its stand for freedom".

Nagy szerencsénk volt, hogy kollektív életünk legnehezebb óráiban mindig voltak őszinte, önzetlen barátaink, mindig sikerült megtalálni az utat az ösvények labirintusában és a fennmaradás érdekében osztatlan közös átgondolt cselekedetekre. Powell Riveri életünk ma már történelem, nekünk is, a városnak is, és legalább egy lábjegyzet formájában Sopronnak is.

(2014 december 22, Bellingham, WA)

Hármas esküvő Powell River, BC-ben 1957 tavaszán. (Balról) Ocskó István és Rikly Olga harmad-éves hallgatók, Kapuszta József negyed-éves hallgató és Killán Mária, Leskó György és Rácz Anna ötöd-éves hallgatók

E L I N D U L T A M S Z É P H A Z Á M B Ó L

Markó Imre: **Az alsóbb évesek így jutottak Siezzenheimbe**

(Egyre több változat kering arról hogyan is jutott/került 80 (?) hallgató a siezzenheimi 'megtiszteltetéshez'. Legutóbb a Wikipedia (Sopron Division) által terjesztett félre-magyarázat ösztökélt az 'igazság' megosztására).

Miután az osztrák határőrök felfedezték a sárban taposó menekülőket, békésen kiséretbe vették a vegyes népességből összetett menetelőket és az elsőnek elért faluban egy középület udvarában udvariasan felkérték a felfegyverzetteket puskáik lerakására.

Ezen folyamat alatt Noviczky Zoli (II. éves - egyesek szerint látatlanban rozsdás ócska dióverőnek nevezett) fegyvere eldördült és egy kis izgalom gerjedt. Miután mindnyájan lefegyvereztük magunkat, a határőrök megkérdezték, hogy kik a szabadságharcosok és kik a diákok. Mivel mi nem ismertük fel a kérdés alapvető jelentőségét, sokunk szabadságharcosnak vallotta magát, a katonákkal kifejezett szolidaritás szellemében. Hát csak nem fogunk különcködni! Aztán: 'diákok ide, 'harcosok oda' csoportosuljanak. Mit sem tudtunk arról, hogy az osztrák semlegesség megállapodása értelmében azokat, akik az ország határait fegyveresen lépik át - a mi esetünkben akik 'szabadságharcosnak' vallották magukat - hadifogolyként kell az államnak kezelnie. Azon elmélkedhetünk, hogy a határőrök miért csak a fegyvereink letétele után vetették fel a kérdést a szabadságharcos és diák megkülönböztetését illetően. Szerintem jószándékból azért, hogy a fegyvert viselő diákokat felmentsék a fogolytáborba kényszerítéstől. Ilymódon került kb 20-20 balek és II. éves Klosterneuburgba és onnan Siezzenheimbe.

A felsőbb évesek, akik a kópházai csatatérről vonultak át a határon, valószínűleg más 'üdvözletben' részesültek, így valószínűleg egyszerűsített folyamat következtében estek hadifogságba.

Az éhség sztrájkkal kapcsolatban pár pillanat felvétel: Elszántságunkat bizonyítandó, 'Péri' azt javasolta, hogy tömjük tele a szánkat fogpasztával, csócsáljuk míg a szánk behabosodik, rohanjuk meg a kerítést és rázzuk a drótot. Akkor azt hiszik az őrök, hogy megőrültünk és talán kiszabadulunk. Bármilyen jó ötletnek is tűnt - looked like a good idea at the time - feladtuk ezt a tervet és inkább éhségsztrájkot csaptunk.

Másik eset: Roller igazgatónk (akkor úgy ismertük) egy Dr. Bakes (?) nevű osztrák állami képviselővel eljött a táborba azzal a céllal, hogy megnyugtat és lecsitít bennünket. Dr. Bakes azzal óhajtotta megértésünket megnyerni, hogy magyar tudását latbavetve megjegyezte, hogy: "a feleségem egy pesti nő". Mire kitört a röhely és ha jól emlékszem Fodor Imre (V. éves olajos?) néme-

tül megmagyarázta, hogy a 'pesti nő' kifejezésnek több féle értelmezése is van.
Mindesetre ez után a látogatás után becsület szavunkra, hogy visszatérünk a táborba, bemehettünk Salzburgba. Mivel napi 5 Schillinget 'kerestünk' mint hadifoglyok a genfi megegyezéshez híven, pénzünk volt 'annyi, mint a dög'. Ez a kifejezés csak később jött divatba Boda Zoli szótárából, mikor Vancouverben kezdtünk kifogyni az 1957 nyaráról megtakarított 'vagyonunkból'.

SORSOK

KIMARADTAK SORAINKBÓL

Joe Barabás: **Turning points...3**

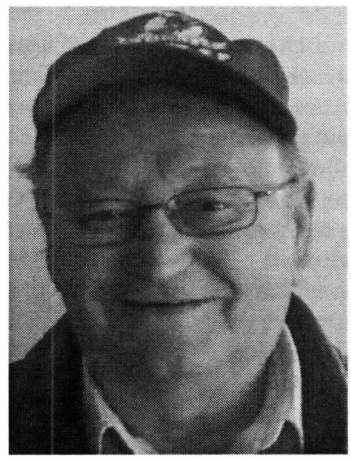

Six months ago, writing my story I said I am running out of breath, but the two parts already written only cover ten years of the nearly sixty years of our lives spent in Canada. Now again my head is full of ideas on what to write, but it may not turn to be as interesting as the stories written by so many of you in years behind. Many of you, mind sharp still and able to hold us with interest to your travels, life episodes and achievements. So many of you wrote to my heart, I could re-live your story with you. Always was exited to open and read the Kapocs, but more so now as the years are rushing by with cyber speed. The urgency to continue writing is overwhelming, just as it was exiting to live it 50 years ago in Squamish and Indian River.
By1965 I spent eight years of working up and down the BC coast, in rainy inlets and steep mountain sides, doing many phases of the coast logging industry. Trips into the various inlets I took, accompanying our chief logging engineer George Stevens, evaluating upcoming timber sales. Later with Dave Thompson, then area supervisor, to locate sites for camp, booming grounds, main roads and some cut blocks. In the company of these people I spent many nights in our fly-camps enjoying a pipe or cigar, a pot of coffee brewed on the campfire. After a few years Weldwood bought out Colliers: bigger company, different personnel. A new area supervisor, coming from the big McMillan & Bloedel Co. brought others with him. It was time for me to see George in head office again. This time he said he has a better place for me and sent me to the Squamish division, where Géza Nagy was doing woodlands. He welcomed me in his office with a big grinning smile, that morning in September 1965 and asked if I had a place to stay and offered to board me temporarily. Temporarily, because his wife was expecting their first child a few months ahead. After our fairly active working days we enjoyed good meals and the warmth of their home with the fireplace he loved to light in the evenings.
Things were looking up. I was placed into the management organization of the company, I even got a title: assistant logging engineer with a salary to match it. My Volvo now well ran in and I enjoyed the trips between Abbotsford and Squamish on the weekends.
It was fall, university students all went back to school. Géza and I did many miles of reconnaissance, making plans ahead in the Squamish and Elaho River Valleys. He had a calm and authoritative air about him. Being with him only a very short time, I did not find out how and where he spent his first six or seven years after UBC. He was a very private person, and generally so am I. Therefore we worked together more steadily than talked at work. Luckily those years I could keep up to most in the forest, and he never stopped longer than a half of cup of coffee at a time. His wife Ann made good sandwiches, we enjoyed them daily. Because we seemed to have similar experiences about and assessment of the ground conditions in our initial traverses through the days, the work progressed always well and very satisfying for both of us. He said it so frequently. Géza showed the same professionalism with the people we met on the worksites. The logging foreman and the road construction foreman would give it back to him with the same respect. He also was readily helpful. One day as we were driving home, we passed a loaded truck parked on the side of the road. He quickly backed up to the driver to see if help was needed. One of the truck's rear inside break was on fire. We added our fire extinguisher to the drivers' and we put the fire out, while he was on his radio for more help. In the office he looked after the business dealings with the management staff, and I did the paper work and updating our maps with the recent field work completed. At this many years gone by, what stays with me the most about Géza is what was behind his gruffness. A gentle giant. That is how he was with his wife and spoke of the baby coming.
Jóska Ronyecz had Indian River, and as he was ready to move on elsewhere. Géza said: "I do not like to see you go, but good luck, here is your chance to be on your own". The company did offer me the job without competition, so the early days of 1966 I was back in Indian River, where I started as a chain man six years earlier. Jóska R. stayed only a few days. For my assistant or ax-man the local trapper's well educated son joined me. He was very good company, good fire builder and knew the bush life well. We were in Red cedar and Douglas fir country, the bark of these trees make excellent and quick lunch fires, even without the pitch my man carried as fire starter. The time was going well even if uneventful, but progressing well with the regular road layout, flagging the boundaries of cut blocks for the loggers following us up the Indian River. When the snow was very deep in the valley, we used snow shoes.
One evening in March I got a letter from Sylver Reiffer from somewhere in Northern Alberta. He briefly explained that he was to manage a sawmilling operation and that they will need someone to look after the woodlands section of their venture. Invited me to take a weekend flight to see what they have to offer. On an early April long weekend Sylver picked me up at the Edmonton International Airport. A sunny day in April on the BC coast is very pleasant, but in Edmonton it felt crisp, chilly but bright. The trip up to Smith, AB by the Athabasca River and the Lesser Slave River junction was a first for me, experiencing the flatness and the waste and far horizons of this province east of the Rocky Mountains. Endless miles of the stubble fields of the farm fields,

broken up by patches of aspen and grassy fields with cattle scattered as we were heading north. I did not see much green until we got closer to our destination. I expected a ride into the woods to see the trees (white spruce and the lodge pole pine), but Sylver explained that we could not even get near because everything is in 'spring break'. So, in his nice and comfortable office and home, I learned about the company's plan to develop a sizable wood product operation, a first in this area. The Alberta Lands & Forest ministry was ready to sell harvesting rights in northern Alberta forest lands. Here was an opportunity to do something new. Even before my future boss asked me what I thought of it, I knew that this was for me. If I could only guess the great challenges, since this was mostly unbroken territory, I felt this was my new destination.

Back in Vancouver my bosses were somewhat taken aback with my decision to leave so sudden, but wishing me good luck they consented. I stayed at Indian River for another few weeks. On one of those Monday mornings as we were gathering in the crew bus to get out doing some more road layout up the valley, I noted that the loggers are not filling up the bus as usual. The 'hooker' (crew boss) and 'donkey puncher' (machine operator) were there but no 'chaser' and no one for the field. It looked like my partner and I will not get a ride out to the bush. Sometimes the loggers did not think very much of us 'schooled' people, so I thought to help them out. I said to the hooker: "what if you do the chasing, I'll be the 'rigging slinger' and my helper will be the 'whistle punk'". He was first very sceptical, but when I assured him that we went through the drill before, he said let us do it, but he has to let the foreman know. Soon he came back with the foreman, who sort of looked me over, said nothing and closed the door on us. Out at the landing I said to the hooker: "shall we make it a good day" and he said: 'you bet ya'. Of all the days in my earlier camp life choking logs were never easier. Before the lunchtime whistle we heard several blasts from the loaded logging trucks leaving the landing. After all that was what mattered in a logging site. The word went around and we got nods and smiles all around from there on. To me it was great satisfaction to make friends with the boys in camp.

In Abbotsford at Feri bácsi's place, I gathered up my collection of goods and loaded it on a U-haul trailer hooked behind my Volvo. It was not a cross Canada trip, but it was not a small feat to pull through the Fraser Canyon in those days, nor was it easy around the Big Bend and east of Golden on the Trans- Canada Highway. From Yoho National Park it was mostly downhill. Somewhere north of Edmonton on one of my rest stops I enjoyed the most spectacular display of the 'Aurora Borealis'. Then just before the long weekend of May I arrived in Smith, AB. Drove down to the Planer Mill site between the railroad and the Athabasca River. The company office, the manager's residence and several small buildings scattered on site. I claimed one of the buildings for my temporary residence. After the welcoming niceties around the office and accepting invitations for an evening dinner, I unpacked and settled in for a long stay. It was the beginning of a significant part of my Canadian life.

Nothing ever was routine for a long time, no precedents to rely on when making decisions. The area was scarcely accessed by all season roads. The oil and gas explorations did help us to get on the grounds and try our luck to get into the woods with different small al-terrain vehicles following their narrow cut lines. Most often the first site of an upcoming 'timber quota sale' was from a small aircraft hired out of Lesser Slave Lake. A 4-6 million board feet of timber quota could cover many square miles or rather many townships of land. Directly north, east and west from our location, between Lesser Slave Lake, Calling Lake and the Wabasca Lakes the company (Federated Cooperatives Ltd. of Saskatoon, SK) acquired rights to harvest and manage 30 million board feet of coniferous timber. (In those days not any of the deciduous species were commercially harvested in northern Alberta, but thirty years later at Edson, AB we were doing nothing but Aspen, some Birch and Black poplar for the manufacture of the oriented stress board. There too, we pioneered something new, but that story will come later). First though we had to build a suitable sized sawmill to manufacture the desirable quantity and quality of lumber for our many owners of co-op lumber yards across the prairies. Our general manager from Canoe, BC, called me up to join him inspecting an idle sawmill for sale at the time. He must have already purchased it, because after some measurements he asked me if it would fit between the road and the Athabasca River with all things considered of course (i.e. size of the log yard, the location of the waste burner and a proper buffer to the river). Within short two weeks, railroad cars loaded with parts of this sawmill were pushed onto our rail road siding at Smith, AB. We staked out the location, and the construction started. After it was decided that the trees will be brought into the yard in full length, the landscaping for the log yard also began.

The construction of the sawmill may have been the center of attention, but assurance that sufficient amount of timber will be harvested and delivered to the yard during the coming winter season was on our mind all summer. The area has never known anything but little bush mills in the past, bringing their rough lumber to existing planer mills. That was to be replaced with a new system of truck logging and an efficient sawmill. Timber had to be brought in from up to 80 miles away. The first 30 miles or so was on fair grounds and logging could start as the winter started putting some frost in the ground, but further out the muskegs had to be frozen solid to make good winter roads. Rubber tire skidders, larger and efficient bulldozers were new to these loggers here. I had to learn how to rely on 20-30 degrees below zero (Fahrenheit, that is) temperatures. More so, I had to learn fast how to dress for it. I was in the area since May and only then realized what winter is all about in the northern parts of the Prairie. The first day out in sub-zero temperature I nearly froze my toes and ears. The local people knew how to dress and their advice was well taken. The general store was well stocked with heavy lined boots, fur lining in the mitts and gloves and hard hat liners for me to choose from. I learned too that the six months winter is what created the opportunity to harvest the natural resources of that waste land.

The Alberta Forest Service was more than helpful to get our logging plans ready for the first winter harvest. Arms full of maps spread out on the office floors we were for weeks at planning for the initial cutting season. Often I tried getting into the woods north of Smith, after flying over our timber quota areas so many times. One beautiful sunny day in late May, slowly driving, arrived to the edge of a small clearing along the trail as this big clumsy looking, all legs, head and ears mother moose appeared from the thicket. She did not see me, being very intent looking back to where she came out from. I was very much amused as two little and even clumsier looking baby moose followed her. By now, mama took note of my truck, and her annoyance was noticeable as she appeared to be giving instructions to the little pair. She mostly was backing up as they were progressing across in front of me, having an eye on me too. Her babies did not move very fast, I felt they were possibly just born. Of course I stopped the vehicle as soon as I saw her and froze with awe. Up in Toba inlet with Zoli Boda we encountered a grizzly very close, where

the grizzly did the running and we also froze. There the grizzly wondered in between us, as we were clearing our line with axe and machete, and he took off back up the hill in a hurry. Here I was safe in the truck, as the three of them slowly disappeared among the far side of the thick forest around me. No camera handy, it remained only in my mind, the first ever and never since seen rare sight of nature.

Hardly a few weeks since my arrival, the amount of things to do on my list was endless. As the sawmill construction was progressing it was more and more of a reminder that the log yard has to be filled with sufficient amount of wood to be processed during the coming winter and the summer after. Logging contractors had to be found and hired. The extent of logging experience for the supply of timber to the bush mills in the area was averaging only around a few hundred thousand board feet over a given winter. They gathered the felled trees with small bulldozers to landings. From there they were skidded to the nearby bush mill with small single axel arch trucks. All happened within a few miles distance. They moved the mills closer to the timber location. Truck logging was not known. Even the rough lumber produced was transported to the planer mill sites on small flat decks converted from the small farm trucks, able to move on narrow winter trails.

The attempt of hiring trucking contractors to move logs was futile. We decided to arrange log loading and trucking ourselves. There were a few individuals who braved to invest with us and purchased proper rigs manufactured for the purpose of moving long timber even up to a hundred tons and made out well with it over our short winter season. The majority of the offers came from owners of all kinds of trucks with a wide range of modifications to their rigs to make it suitable to haul wood in tree length. The capacity and safety aspects of these were highly questionable and many were turned down.

Early in the summer Bill Krygsveld, from the company's Sicamus operation arrived to take on the superintendent's position in the saw mill. He came ahead of his family to make arrangements for a home. Since I was a bachelor, we spent a bit of time together in the evenings, getting to know each other, mainly talking about our past life and our families. During the day he had his hands full with the mill construction, I was well occupied with woodlands planning. As the aspens and birches were turning colour, and Bill set up one of the other buildings for their temporary residence, his family arrived. With them came Mike, a big black Labrador dog. Their daughter Doreen was promptly hired by Sylver to do clerical and office duties, and create friendly atmosphere for the rest of us. She was young, tall and slim with a pretty smile and very was efficient in the office. During the winter I enjoyed several good meals at her mother's table. Winter was not just brute work and cold, on weekends we did have rides together to check the logging progressing, much to the loggers' smiles and winks out there.

Over all, the first winter operations brought enough wood on the yard, lumber was made in the new sawmill and the co-ops were supplied with some lumber from their own investment. Hardly anybody got richer that winter but in experience. More and more in were ready to seek contracts with us the next year and years after. No, we did not produce the full timber quota the first year, but accessed areas 65 miles to the NE, 85 miles to the N trough high hills with adverse pulls, and long muskegs to freeze. Late March 1967 the spring break came: chance to reminisce on the events of the first season as well as an opportunity to brave a trip, after ten years, back to the 'old country'.

I dreamed about this often times, and with intense apprehension took the flight from Edmonton to London to Budapest. It seems like the whole family came to the airport to take me home to our village of Kecel. (It is a city now.) My little sister and brothers were grownups now, and everybody looked so much like we used to, but so different for me. During my three weeks stay I visited relatives, friends, and some old teachers. My younger brother married a distant cousin of Miklós Vári. With them we visited Miki's father in Érsekcsanád. People came to ask questions about Canada, some asked to deliver massages to their relatives verbally. Reluctantly, I accepted an envelope to deliver to the younger brother of a classmate and old friend. Now, that was a problem in those days, to smuggle something like that out of the country. Might have been the scariest moment on the whole trip, when at departure time at Ferihegyi Airport the 'százados elvtárs' asked me where I was from? When I said Kecel, he said that is where the 'Ruszkik' beat him up during the war. I said I was too young to remember much. Then as he was fingering through my briefcase, he shot me the question if I carry any notes to others. I almost jumped, but handed over my passport, pulling it out from my overcoat pocket, where the letter was also hiding. Then handed the passport back and turned to the next passenger behind me.

To my greatest surprise, as we were seated in the aircraft I see Sándor bácsi from the Port McNeil camp next to me. The flight to Montreal went fast as we have not seen each other for about eight years and had much to talk about. Of course the big story was our visit to our families. That was his first and only trip back to Hungary since he came to Canada in the 1930-s. He spoke about the overwhelming hospitality of his family, old friends and the whole village. He said he hardly could sleep the whole time he was there; people filled the house day and night. Luckily I was not quite so popular, but I certainly could sympathize with him. When it came to pack his luggage he said, he does not know just how much smoked bacon and garlic sausages were put in there. Of course the 'százados' was not worried about that, but as it turned out the Canadian custom officers in Montreal were greatly interested. With his luggage, he was directed separate ways from me, and as he was to continue his trip home to BC and I was to stay in Montreal to see the Expo 67, we did not see each other anymore. At arrival in Edmonton Miki and Elizabeth Vári took me to their home for the night and it being a weekend drove me all the way to Smith, 130 miles from Edmonton. Since then we exchanged family visits many times even to this day. Well, may be the visits are not as often now, but the length of the telephone conversations are growing. Besides the various pieces of pretty table clothes from Kalocsa, I brought a bottle of 'barack pálinka' from Kecskemét, which I gave to my chief Sylver. He was very fascinated with it and very sparingly but frequently offered it to their visitors. The trip back home further reinforced my decision to relax and settle down in Canada. I was at the right place to do just that. People at the work were pleased to see me back, some even interested if I brought a wife along with me. To that of course I blushed.

As the first logging season was well over now, time was to get on with the new plan for the next year and other years ahead. The company (Co-op) was progressive and community oriented. The work tasks were to do it right where the stewardship of the resources were concerned. The timber quotas were renewable after 20 years. This gave us a feeling of ownership of the area for planning of harvest areas, main roads and yes even reforestation. Getting reforestation into the program added professional satisfaction

in my work. I had very little or no experience of it in BC, yet I was looking for the challenge of it here in northern Alberta. Since those early years together with the industry and the Forest Service, we went through many ways of ground preparation treatments. Various logging equipment was modified with large flotation tires for summer access. We scarified the cutover areas, made little mounds to plant seedlings on them with different results. (By 2001, my year of retirement, I have seen a million seedlings going into the grounds in the Edson area for Weyerhaeuser Co.). However I better go back to Smith, AB and deliver some more timber to the saw mill. That we did plenty. A new line had to be added to the saw mill to process the incoming volume of smaller wood.

The year of 67-68 was no less challenging than the first one. We built longer roads into the far areas and made lots of improvement to the road system. Reduced the steeper slopes on the adverse pulls of our hills and generally widened most of the roads for safety and efficiency. We were ready to bring in log trucks from British Columbia. Some came from Vancouver Island capable to move super heavy loads. All of our roads were off highway, so we were able to use all sizes of trucks. With a good two-way radio set up I had a good handle on the winter operation

As the spring break came and work could be forgotten in the woodlands area, Doreen and I could start planning for a wedding date: it was to be May 25 1968. And it was held in Coquitlam, BC, where Doreen's relatives were all from around. Zoli Boda, my best man, his wife Marika, her sister Hőgye Gizella, Kálmán and Josephine Monok and family were from my side. From there to Las Vegas we went. (Am I expected to write about all those days in detail?) We did take our time coming back from the south.

Since we were not reading news from Smith, we did not know what all the smoke was from as we were nearing home. Forest fires were threatening all our homes, just about the time of the wedding. Soon after, I got right into appraising the possibilities of using the burned over timber in our areas. Something new to deal with again. We did a great share of the harvest from the fires in the coming winter. Instead of the fresh smell of spruce and pine in the mill, charcoal dust covered everything.

The winter of 1968-69 I felt was the coldest year for man and beast and machinery. Early in January one of my contractor was to get a Cat-966 loader from Edmonton to start moving some of that burned timber from the Calling Lake area to the mill. Since my contractor was young and not so experienced, I decided to head out to give him some pointers to get started safely. Well dressed and by now somewhat used to the cold, I headed down in my pickup on the long cut line, when a big flatbed truck carrying the loader coming out from the bush went buy me. Following it and stopping by me was a pickup truck with the contractor, the loader operator, another fellow and a big curly haired dog inside. They could not start the loader, it was stiff frozen! They could not think of anything else but shipping it back to the warm shop in Edmonton to get it started. Not much else I could say but to suggest to keep it running on the trip back. I carried on to see the rest of the roadway ahead, where I met other equipment operators doing their nightshift on getting the road ready for the haul. Near the end of the road, the operator of our big red Grader was just pulling the fuel filter out, pointing to the icicles hanging inside, what stalled the engine. That is how cold it was that night. As it was very late, I went into their camp trailer to rest before returning home. Next morning at breaking daylight I found the big curly haired dog and the three people I met the day before just getting out of their ice cold pickup truck. It turned out, that shortly after we met; the rear end broke on their vehicle. Hoping to catch a ride with me coming home, they elected to wait in the cab. It turned real cold when they run out of fuel. Now three more, well dressed for the cold young man and their dog needed a ride in my normal size half-ton Ford pickup. In those years we did not even go for the automatics. Somehow we were rolling home. Then the two-way telephone was ringing. My wife phoned the office about my whereabouts, when I did not come home that night. My people at the office were wondering and were glad when we answered. One of us asked what the temperature was. It was 51 below zero (F°!), outside of the office!

As I am writing this now in the SE corner of Alberta, it is a pleasant 3 C°. Back in 1969 we had many more cold days before spring break came and had the log yard filled. Almost to the last days of the season, one of the big logging trucks damaged the highway bridge crossing over the Athabasca River just before the mill yard. This bridge was never again permitted for our use. Among many suggested alternatives, we decided that we are going to cross the river on ice. An 'ice bridge', something new again, another first for me. How do you build an ice bridge? You start out by pumping water on thin ice. So how thick is it to be? They say 24 inches will carry such and such. After routing our winter road to the Athabasca River near the mill, carefully building proper approaches to the banks both side, the next December we built up the ice until it was 36 inches thick and dared to turn the first truck load of logs on it. Then added more water, so 100 ton loads were crossing safely. While I was in charge of logging operations, not once did we have any incident with this crossing. A few years later we also had some family fun along this ice crossing. We let the water over flow from the actual crossing and created generous area of smooth ice rink, where the girls had their first ice skates tried out. Even I got myself a pair of skates and learned how to fall before following the girls around. Even Bill, now my father in law, found some skates and joined us on the river, saying that in their younger years with his brothers they had lots of fun skating down the Creston River in BC. Being a Dutch man, he started out on the canals in Holland before his family came to Canada. After a few falls, and one when he fell on his valet in his hip pocket, he said: "I think my skating days are over!"

After Sylver retired, Bill and I had to train ourselves new resident managers without much success. The company offered the position to Bill, but as my father in law, that appeared to be a conflict of interest. When he approached me about it, I said: "Instead of bringing someone else over our head, you might just as well take it yourself, and we will not bring the work home to our families." He accepted and we had a few years of successful and enjoyable relationship, not only at work but home too. He left me alone with the woodlands management, kept an eye more on the manufacturing and other business. He took the position with an understanding of a set year for early retirement, and by 1974 his time was past due. One day our general manager, Marvin Pearson visited and as usual he spent some time in Bill's office. Near midday Bill left and Marvin came in to my office and without very much ceremony, he said: " Effective as of now Bill took his early retirement. He is pleased with his retirement package with the company, and happy to start his new life. However" he further said "before I leave the site, I want to settle his replacement, therefore I offer the overall management of the whole operation to you." It was a little bit of a surprise. After some hesitation I asked him why he is honoring me, since my background is not in sawmilling. He said he was not looking for a 'millwright' but a manager, and he has observed me managing woodlands for the com-

pany for a good number of years now. I accepted the offer and before the day was over he left it all to me, and returned to BC. I cannot say I enjoyed work these years as the ones before. The industry was having some slowdowns. The company had chance to expand nearer their BC operations. They were looking at Revelstoke Sawmills nearby. The Smith, AB operation was up for sale and Zeidler Plywood Co. of Edmonton purchased it, mainly for the timber supply. This was the last year for the mill and for me and for many others at Smith. I did put in a good and productive year managing the mill for Zeidlers. We actually made money for them, they told me in their management meeting, but it did not stop them closing the mill and auctioning off everything on site. I stayed till all was dismantled and carried off the property. October 1978, I was unemployed for three months; long three months. Just before Christmas someone in the industry invited me to see his newly acquired operations further up north. I drove up, and again liked what I saw, and for my next story I was at another turning point in my life. (*Redcliff, AB, February 26, 2015)*

Peter Bándi: **My 'Curriculum vitae'**

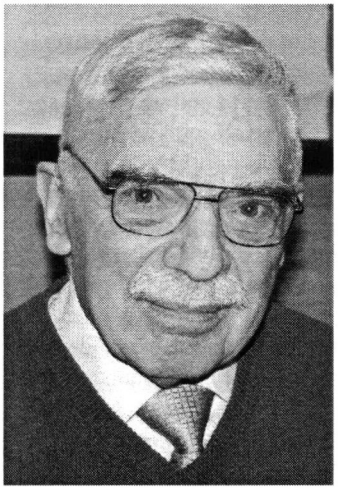

After three years in Canada I found myself thinking in English and I have done it ever since. I am a 'born again' Christian and I believe in a caring, loving, omniscient and just God. I also believe in miracles. It may not be necessary to define God for fellow Christians, but perhaps it is incumbent on me to define what I call miracles. A miracle is an event, which lies outside the constraints of statistical probabilities; thus my coming to Canada and the subsequent events could be nothing short of a miracle.

I was born in Torda, Transylvania. Because of Queen Mary of Romania's active and successful lobbying (making herself 'available' probably would be a more appropriate term) at the 1919 Peace Conference at Versailles (British Prime Minister Baldwin is quoted as having said: "Where the hell is Transylvania? - Give it to her, and get rid of her") at the time of my birth, Romania had Torda. In the 'Vienna Accord' of 1941 (in exchange for the Hungarian 2nd Army, which perished at Stalingrad) Adolf Hitler 'gave' the northern part of Transylvania back to Hungary, but Torda, being in southern Transylvania, remained in Romania and we as Hungarian-speakers were thrown out and ended up in Kolozsvár. When after the war Romania (having successfully switched sides to the winners) was 'given' all of Transylvania, we were forced to move again, this time to Budapest. We were 'dirt poor' upon our arrival, which may be the excuse for my abiding miserly attitude. Karl's (Marx that is) acolytes taught me the value of the saying: 'Don't tell me - show me'. My Canadian experience taught me the value of another saying: 'If you do a good job, you'll have a good life'.

I started school at the Lónyai Calvinist Grammar School in Budapest in grade six. It was a lot of fun. I spent the summer preparing for exams in English, history and Hungarian literature prior to being accepted. It was a narrow squeak, but I made it. So, from 1946 to the time of communist generosity in 1952; when they expropriated the school, I was an undistinguished and indifferent student at Lónyai. I would be seriously remiss if I did not dwell on the effect the Lónyai had on my life. I come from a strong Calvinist background, but I can not claim to have found my faith there, but I found a pattern there for a Christian life. I found a need to 'esteem others', to love the Lord, a need for a balance in life (*mens sana in corpore sano*), to love the Divine Cathedral, that is the great outdoors through our semi annual hikes. In short; the school built moral fiber, that stood me in good stead ever since. I guess I should be grateful for the subsequent transfer to a public school, because that sudden and involuntary move got my back up: "I am going to show them". So I went from an indifferent 'C student' to an 'A student', just to show that a 'Lónyai C' was as good as a 'public school A'.

By the time high school graduation rolled around in 1954 I was sick of Marxist lies, sick of Budapest, that I associated with Marxism. I wanted to be an engineer, so when I found that there was a School of Forest Engineering in a town called Sopron, I applied and was accepted. Little did I know that I just jumped from the frying pan into the fire. The communist stranglehold that I wanted to escape was even stronger in Sopron (only five kilometers from Austria, the 'capitalist-imperialist' border, the 'control' was even tighter). I was not a 'happy camper' but I swallowed my bile till the end of my second year, when we were told that the communist party wanted to eliminate the remaining 'kuláks'. I questioned the sanity of the 'Central Committee'. It was not a smart thing to do and what made it even less so is that I said it to the professor's assistant of the Marxist department. Retribution was not long in coming. At the beginning of my third year, when we were herded into the Culture Centre for the official opening of the new school year I was labeled an 'enemy of the working class'. It didn't help that I not only didn't show contrition, but stood up, smiled and bowed from the waist to my accuser. I knew that it was only a matter of time before I would be expelled. Then came October 23rd and our 'march', followed by a hasty apology from my accuser. Then the news: fighting in Budapest, students were fired on, there were fatalities. Fighting started across the street where my family lived, I had to help! So I hitch-hiked to Budapest, but by the time I got there, there were only sporadic Russian tank attacks. I tried to join the fight, but without a viable weapon they could not use me. Eventually the fighting died down; there was no useful purpose to be served by me staying in Budapest, so I caught what was to be the last train back to Sopron. I got to our attic room near midnight and not finding my room mate at home I went to bed. The neighbor lady banging on the door woke me: "The Russians are coming ...the Russians are coming...the Russians are coming". At first I thought it was a joke, but when I saw her pale face, I knew it was no joke. So, I hurried to the University, where I found everything in turmoil. Yes, it was reported, that there were Russian tanks coming and we were to stop them at the narrowing of Hungarian territory around Sopron. As university students, we were trained to become artillery officers upon graduation, so when volunteers were wanted to serve as artillery observers I was a willing recruit. There was a truckload of 152 mm artillery shells going to the 'battlefield', so I hopped on top of the load. Quickly speeding through town we were soon on a gravel road, when the truck suddenly stopped and with grinding gears turned around. I threatened to shoot the driver if he didn't stop, but he paid no

attention. Back in town I asked in barnyard terms what the big idea was. "Didn't you see it - Didn't I see what? - The three Russian tanks! - What Russian tanks?" When other mates confirmed, that indeed, there were three Russian tanks bearing down on us, I had to believe it. "But, why didn't they fire at us?" (Would they have, five tons of artillery shells were enough to atomize us, truck and all!)

After that fiasco there was no choice but to retreat. So we did, to the Austro-Hungarian border. That's when the finality of crossing the border hit me. I didn't want to leave Hungary, so I managed to convince three others to go back to town and find out what, if anything was going on. One of us had a girl friend and at his suggestion we knocked on her parents' door. Upon being fed buttered bread and tea, the father told us that the Russians are looking for the students. It took no great imagination to divine the purpose of such interest, so we bid goodbyes to our hosts and trudged back to the border in the dark (it was years later that the thought came to me: my colleague may not have been a good enough prospective son-in-law for the father) We reached the nearest Austrian village around three AM where we were disarmed. I'll always remember with fondness the warm hospitality we, bedraggled refugees received from the Austrians. "Hungarian cousins, come and have a glass of schnapps" seemed to be the standard greeting. It was a wonderful time. We didn't have a worry. We didn't have anything, but the clothes we wore. But we were freeee! And we had all these wonderful mountains to climb. Pure bliss.

When we left Hungary we didn't realize that it wasn't just a few of us students, but professors and their whole families left Hungary as well and eventually coalesced in Austria. Why not carry on as a university? Why not indeed? There was a slight problem: Hungarian refugees comprised 3% of Austria's population. While the Austrians were generous to a fault, they could not be expected to keep us indefinitely. Some Hungarian refugees from the end of World War II were still living there. The quest was on to find a country that could use a whole Faculty of Forestry. Our luck held. Canada could use us and was willing to pay for our transport. After a week long boat ride across the Atlantic through gale force winds (force 11) we made it. Small problem; the rail workers were on strike, so we were stuck in St John, New Brunswick. We were quarantined , if that is the right term, in the Immigration Building, but in fact we were free to roam around town, and we did. We were also fed and housed and introduced to a plentiful English breakfast. Boy! Did I think I had gone to heaven? Nothing lasts forever. Eventually the strike ended, and we were on our way to the west coast, to the province of British Columbia. The Powell River Company promised to underwrite the costs of feeding, and housing the Sopron horde. However, the quarters that were to house us, were still occupied by a construction crew. Never fear, the empty barracks of the Canadian Air Force on the outskirts of the small town of Abbotsford were just waiting for the homeless Hungarians. We began our first English lessons there. I had the advantage of four years of English at 'Lónyai', plus some refreshers I took in Sopron, so I was slightly ahead of the others. I even started reading English books.

Soon we were put on buses, eventually boarded a ferry; then some more road travel, before another ferry ride; then twenty five more miles and we were at the 'Riverside Camp' (just vacated by the construction crew), in the town of Powell River. Thus began our English lessons, interspersed with some gymnastics in the local high school (another carry over from my Lónyai days), playing bridge, sampling whisky, reading cheap paperbacks. One day I found an expression, that I could not find in the dictionary, so I asked the lady teacher what it meant. She turned beet red and sputtered, that: "A gentleman would not ask a lady that question". Eventually I made amends and much later her family and ours became good friends, but I still don't have the answer.

One evening while playing bridge, our improvised dance band with a lot of help from a group of local high school girls, were holding a 'dance' in the recreation hall. I had a couple of whiskies and was focusing on my game, when all of a sudden I was alone. The others left one by one. They deserted a good bridge game for a dance? I too slunk over to where the dance was held and spotted the girl, who earlier in the local gymnasium caught my eye, directing a group of dancers, like a 'sergeant major'. I had to admit she was a very good dancer, so I asked her for a dance. She said she was eighteen but didn't look a day over fifteen. Before we came to Canada we were warned not to consort with underage girls, if we didn't want to end up in jail, so I thanked her for the dance and consoled myself with another whisky upon returning to my room. That was not the end of our acquaintance. A few days later, one of our Italian friends showed up to ask for help with his car. 'Csizi bácsi', who used to be the Director's chauffeur in Sopron, told me to fix it, since it was nothing but a loose connection. I did the repair, and who was sitting in the passenger seat, but my 'sergeant major'. My next encounter with her was in the fall, after my motorcycle accident in Vancouver. My room mate had a bigger bike, and when we were going to the afternoon lectures, rather late, we saw one of our female classmates walking. He offered her a ride. It was not a good idea. Within three city blocs they were hit by a car, and I hit the car in turn. We all ended up at the Vancouver General Hospital. The waiting seemed endless. I was ready to bite anyone connected to the hospital, when a female voice behind me gently asked if she could help. "Yes!" - I barked, ready to do combat. It was my 'sergeant major' turned ministering angel. I hastily apologized and told her our predicament. She had the right touch. I calmed down enough to find out her name was June and she was a student nurse at the hospital. Our injured classmate was soon attended to; she lost a kidney and her spleen, but managed to finish the semester. When I too ended up in hospital with a serious case of influenza, June came and visited me time and again. We became inseparable.

In the meantime it was decided by the powers to be, that since we were going to return to Hungary, we wanted UBC to issue us a diploma 'equivalent' to that granted by the Sopron School of Forest Engineering. I flipped. Who ever heard of an 'equivalent diploma' and who will be stupid enough to recognize it. A UBC degree yes, has credibility, but an 'equivalent diploma' never! On top of it, I was supposed to borrow $2000 to finish my fourth year (a brand new Chevrolet car cost $1500). In Canada it was customary for university students to work during the four months of summer break, and earn enough to pay next year's tuition and upkeep. Forestry jobs usually paid well, but I didn't yet have a forestry job lined up that year. I left the school in the middle of the second semester of my third year.

Dropping out near the end of my third year of forest engineering with the Sopron Division at UBC only qualified me for unskilled dead-end laboring jobs (falling 'snags', washing cars, 'wheelbarrow engineering' etc.). It didn't take much to figure out what future those jobs had in store. One day a fellow student, who also left Sopron, told me of a job at a car dealership he did not want. It was an entry level job; washing cars, but it gave me an opportunity to learn a trade and it also allowed me to marry my 'Ministering Angel', buy a house on credit and keep on

talking about going back to university someday (when I tried to re-enroll at UBC in the Department of Physics, no record of me ever attending UBC was found!). We moved around BC. Children came.

Having a measure of mechanical aptitude, when opportunity presented itself by way of night school, I became a certified auto body mechanic and painter. I wound up on the Sunshine Coast working for a GM dealership. The itch to be 'my own boss' made me 'jump ship' in favor of a better paying job at the Port Mellon pulp mill. It also enabled me to plan for my own auto-body shop. While at the pulp mill I had my introduction to the theory of business management via an 'American Business Management Association' sponsored introductory 'Management Certificate'. I quit the mill, built my shop and, thus having the ability to arrange my own schedule, went back to night school. First to Capilano College for an 'Arts and Sciences Diploma in Business Management', then, not having much faith in that diploma, I repeated the same at BC Institute of Technology. I was president of the local Chamber of Commerce when I saw a Simon Fraser University advertisement for an 'Executive MBA' (Master of Business Administration) program. I applied and was accepted. Now, as SFU alumni, they keep on asking for my financial contributions. That certainly will not qualify the degree as the 'buy of the century'. The only demonstrable benefit that degree conferred is that now if anyone calls me an idiot they feel obligated to tell me why. Oh yes, I almost forgot I also earned an 'Instructor's Diploma' from Vancouver Community College, while I was teaching there.

Then came the downturn in the economy, and we had to sell and move. This time to Mission, BC. No more commuting to Vancouver for classes, no more ferry rides. Stability!

I am still the 'bane of life' of the same lady I married nearly six decades ago, and I have no need for or intention to change that! Our five daughters are all living in North America, but that is as precise as I can come to location. Our eldest is a speech therapist (MSc/Speech) living with her four children in Montana. Our next daughter, when last heard of was living on the Eastern Seaboard (BA/Bus). Our middle daughter is in Alberta (BA/Lit). Only daughter number four is living nearby in BC (BA/Bus). Our youngest lives on Vancouver Island and is a Social Worker (BSc/SW). Our eleven grandchildren are as widely dispersed as their parents.

And the bug: politics. It was a smooth enough transition from the Chamber of Commerce to the Presidency of the local chapter of the right-of-centre, BC Reform Party. It too didn't last long. The Reform Party was absorbed by the much larger BC Liberal Party, and I became the Second Vice President of the local chapter. This too proved to be a learning experience. In Europe the party ideology dictates the party platform, in BC and more or less in the rest of Canada, it is the leader who cobbles together the platform. In my naivety, and much to my surprise I found the latter to be the dominant factor. It also became a disillusionment in my political education; and I had to concede, what Churchill said was true: "Democracy is the worst political system, except for the others". In Canada, we are proud to live in a democracy, but our democracy has a major weakness: it is susceptible to the 'tyranny of a minority'! Soon I was cured of the 'bug'. The cure was almost coincidental with a minor tragedy in our family. One of our adult daughters developed a mental illness (a schizoaffective disorder). We didn't know what hit us. I knew next to nothing about mental illness; my ministering angel being a nurse, was somewhat better prepared. This too became a learning experience. We discovered we were not alone. According to one set of statistics, one out of three people develop some mental health problem over their life time. We also discovered that our society having abandoned their Christian heritage, also lost their compassion for the less fortunate. Our current mission/ministry is to rekindle caring and compassion for those, who can not (!) care for themselves and to find an effective way to help them.

Being an extreme individualist; I am afraid I must have infected all our children with the same. I always held, that it's more important to be a responsible citizen of the country you call home, than the notion of where one's ancestors came from. (Although whenever I am seriously in the 'dog house', my wife likes to remind me of my possible ancestral connection with 'Attila the Hun'). While my parents were alive, I enjoyed keeping in touch. I still miss them. Of my siblings; it's only my sister and her family, who have to put up with my monthly phone calls. My relationships with the Sopron group are sporadic at the best. The fault probably lies in me. I am neither a forester by 'calling' nor am I a 'professional Hungarian'. Most people we socialize with are people we share common interests and beliefs; not even mentioning the keeping in touch with 'our brood' as a priority.

The question of 'what am I most proud of in my life' really threw me. Most things I accomplished in life were due to opportunities. When (like most timid husbands would) I asked my wife, her ready (almost 'knee jerk') reply was: "Your personal library". Well I can't even take credit for that either. I am incurably nosy and always looking for the truth, so the library is more of a symptom of an addiction, than a source of pride.

The most important lesson I learned comes from my favorite author (Helen MacInnes): 'the quicker you admit your mistakes, the faster you can correct them'. I certainly made more than my share of mistakes; I just hope I will be quick enough to admit them in the future. When my room mate in Sopron tried to entice me to go skiing with him; I told him that anyone who straps a couple of barrel staves unto his feet and slides down a mountain has to be nuts. Today one of my favorite recreational activities is cross country skiing. Another, somewhat more serious lapse in judgment was my leaving the Sopron Faculty and its 'equivalent diploma' course. As I mentioned before, I was firmly convinced that no one would even look at such a qualification. Wrong again! Some of my colleagues went on to become professors of forestry in some of the more prestigious universities of North America, while I was a tradesman. Someone said that nothing is ever lost, for it could always be used as a horrible example. Thanks to my 'example', all our daughters had the good judgment to finish university, before starting a family.

In conclusion I have to say with conviction that the Lord is good, and as long as I held out my hand to Him, He was always there to hold mine,

> "The steps of a man are established by the Lord.
> And He delights in his way.
> When he falls, he will not be hurled headlong.
> Because the Lord is the one who holds his hand"
> Psalm 37: 23 & 24

The Chinese claim their severest curse is: "May you have an interesting life". The Lord certainly blessed me with an interesting life, praise His Holy name. He certainly knew what He was doing when He directed my path to the Lónyai. For He taught me to care, and for that I am truly grateful.

(November 2014, Mission, BC)

MAGUNKRÓL

Rétfalvi László: **Sorsdöntő évek (1966-7)**

A Nova Skóciában eltöltött rövid egy év után 1966 november elején ismét Kanada nyugati részébe vezetett a sors, de a történtekbe kétségtelenül nekem is volt valami beleszólásom. Nem úgy, hogy kitervelten döntöttem mikor és hová megyek, hanem úgy, hogy az én átgondolt (talán inkább átgondolatlan?) elhatározásom, feladni 'Park Naturalist' pozíciómat Cape Breton Highlands National Parkban, vezetett oda, hogy jóakaróim közbenjárásával új lehetőség nyíljon meg előttem.

Az új lehetőség a Canadian Wildlife Service (CWS) Nyugati Regió edmontoni irodájában nyilvánult meg, bekapcsolódni a szervezet által végzett vadbiológiai kutatómunkába. A CWS eredete az 1918-ban Nagy Britannia és az USA között, a kontinentális költöző madarak védelmére létrejött, formális nemzetközi egyezményhez köthető, ami Kanada 'dominion' státusának megszűnése után a federális kormány feladatkörébe került. A CWS akkoriban a kanadai fennhatóság alá tartózó területek minden költöző madarakkal kapcsolatos ügye mellett a federális adminisztráció alá tartozó területeken előforduló más vadállatok ügyeivel is foglalkozott. Ezen területek legnagyobb és legjelentősebb részét a nemzeti parkok és a provinciális státus nélküli északi territoriák (Yukon és Northwest) tették ki. Az Ottawában székelő központi iroda mellett működtek régionális irodák Nyugat és Kelet Kanadában is. Az edmontoni iroda volt a legnagyobb, de ott is, a federális állami apparátus más egységeiben dolgozó alkalmazottak számához képest, elenyészően kevés kutatóval.

Érkezésemkor nem kerültem idegenek közé, mivel az 1964-es szerződéses munkám alatt már volt alkalmam megismerkedni több alkalmazottal. Hírem is megelőzhetett, hiszen ottawai jóakaróim munkálkodása elhelyezésem ügyében több frontot és több szintet is kellett hogy érintsen. Nem terjeszthettek rossz véleményt rólam mert fogadtatásom igen barátságos volt. Viszont tisztában voltam helyzetemmel, tudtam hogy nekem bizonyítani kell. Az ottawai kapcsolataim által említett, a regióban tervezett új kutató-biológus pozició elnyerése a következő hónapokban véghezvitt munkám minőségén fog múlni, amit meg is tárgyaltam röviddel érkezésem után John Kelsall, némrégiben megbízott igazgatóval. Önbizalomban és hajlandóságban nem volt hiányom, tudtam, hogy sikeres leszek.

Mielőtt munkába álltam szállás után kellett néznem. A belváros peremén béreltem egy bútorozott 'batchelor-suit'-nek nevezett 'összkomfortos' 14. emeleti lakást ($135/hó), ami aztán lakhelyem maradt egy évig. Hűséges kis VW autómat a sok megpróbáltatás után a parkolóban hagytam pihenni. Gyalog jártam az irodába, munkámmal kapcsolatos mozgásaimat munkahelyi járművel végezhettem. Hamarosan kapcsolatba kerültem több, a helyi egyetemen továbbtanuló, volt vancouveri 'graduate student' társammal Kees Vermeer kollegámon keresztül, aki röviddel érkezésem előtt került szintén a CWS kötelékébe. Ezen diákok közt volt Peter McConnachie, akivel és feleségével ottani éveim egyik legközelebbi baráti kapcsolatát tartottuk fent.

Új munkahelyemen első feladatul az Edmontontól nyugatra, két és fél órai autózásra lévő Jasper National Parkban tervezett szarvas állomány-gyérítés alkalmából kínálkozó adatgyűjtést kaptam. Nem tudom most visszaidézni, hogy a 'gyérítést' Don Flook kollegám javaslatára tették-e, aki több éven át tanulmányozta a park szarvas állományát és annak viszonyát a túlhasznált parki növényzettel, vagy maguk a park 'funkcionáriusok' hozták a döntést. Minden esetre a 'gyérítés' szükségét a park ökológiájába való korábbi gyakori és meggondolatlan emberi beavatkozások okozták. A legkirívóbb ilyen beavatkozás talán a farkasok pusztítása volt, ami oda vezetett, hogy a szarvasok legszámottevőbb ragadozója majdnem eltűnt a park területéről. Szintén hozzájárult a szarvasok okozta problémához életterük beszűkülése a folyóvölgyek nyílt területeire, mivel a folytonos erdőtűz elleni védekezés oda vezetett, hogy távolabbi nyílt füves területek megcsappantak az erdők előnyomulása folytán. A völgyekbe szorult állomány túlszaporodása veszélyeztette annak egészségét, valamint a megmaradt élettér fentartható képességét.

Az 'öldöklést' a park wardenok végezték, a gyérítés hatását fokozandó, kifejezetten vemhes tehenekre koncentrálva. A leölt állatokból vérmintát vettem, májukat átvizsgáltam métely-fertőzést keresve és minden embriót tartósítottam további vizsgálatra. A vérmintákat egy neves montreáli kutató-orvos CWS-hez intézett kérésére gyűjtöttük, aki már korábban is kapott ilyeneket más gyérítések alkalmából. A máj-mételyek előfordulása az állomány egészségi állapotára adtak részleges feleletet, az embriókat pedig saját 'szakállamra' gyűjtöttem be, miután észleltem a hím és nőstény példányoknál korán mutatkozó nemi dimorfizmust. Később az edmontoni labortoriumban végeztem rajtuk pontos méréseket és adtam közre egy tudományos folyóiratban. A vérminta gyűjtésnek is lett utóélete. A Dr. Cameron nevű orvos-professor köszönő levelében kommendálta a felelőst a szakszerűen begyűjtött és kezelt mintákért. A kapott dicséret hasznosnak bizonyult a további fejleményekben s jó például szolgált, hogy néha milyen apró dolgokon fordul az ember sorsa.

Jasperi tartózkodásom alatt egy görög család által vezetett 'motel'-ben laktam és étkeztem ebédlőjükben, A kapható ételek viszont semmiben sem különböztek a 'run-of-the-mill' kanadai 'greasy spoon'-tipusú helyektől. Kérdésemre, hogy miért nem próbálkoznak görög étel különlegességekkel, mondták, hogy azokra Kanadában nincs kereslet. A hamarosan tapasztalt, gombamódra elszaporodó görög éttermek Vancouverben és másutt igen csak rácáfoltak helyzetértékelésükre. Cape Breton-i jó emlékeim nyomán itt is sokévig tartó barátságot kötöttem több park wardennal. A 'Miette Hot Springs' kerületért felelős Ab Loewen-el többször felmentünk a magasan fekvő termál fürdőbe és ugrottunk, nagy nekifutással, fejest a vastag jégtakaróval borított perem felett a gőzölgő vízbe. A mederből való kimászás már nem volt olyan egyszerű. Tőle kaptam egy rég elhagyott erdei kabin romjaiban talált múlt századbeli (antik) petroleum lámpást, amit máig használok, ha az erős szelek okozta áramszünetek hosszan tartanak. Felkerestem Bakonyi Nándor volt soproni diákot, aki 1957-es nyári munkánk után helyben maradt és dolgozott tovább mérnöki munkakörben. Nem egy pohár sört fogyasztottunk el esti beszélgetéseink során. Akkor szoktam majdnem rá a cigaretta mellett a szivarozásra. A motel tulajdonos nagy szakértője volt a kubai szivaroknak s mivel gyakori amerikai vendégei olyant otthon nem kaphattak, tartott számukra egy változatos készletet. A mai napig ha dohányfüstöt észlelek, a cigaretta bosszantó égett papír szaga mellett a kellemes illatú szivar füst jó emlékeket ébreszt.

Mindeközben szőttem terveimet egy karácsonyi vancouveri látogatásra. Nem volt különösebb célom mint találkozni rég látott ba-

rátokkal és ismerősökkel. Rám is fért egy kis kikapcsolódás a sok állati tetem kezelése után és kiengedni a fagyot csontjaimból a Pacific Coast enyhe klímájában. Nem is autóztam vissza Edmontonba jasperi feladatom szünetelése után, hanem úgy három órát megspórolva az útból, Jasperben szálltam a CN társaság vonatára és utaztam át az éjszakát Vancouverig.

Kapcsolatom az 1965-ben 'elhagyott' vancouveri szőke lánnyal megmaradt hányatott 'vándorutas' évem során, de a távolság megkoptatta az érzéseket mindkét oldalon. Emellett a Cape Breton-i érzelmi kapcsolat is még élénken élt bennem. Ezért nem tudtam, hogy mi vár rám az újabb találkozáskor. A nálam hat évvel fiatalabb Leone Parkert 1961 decembere óta ismertem s tartottam vele kapcsolatot, de saját éretlenségem okán nem tudtam érzéseimben kiigazodni és kerültem hol közelebb, hol távolabbra tőle. Azon a reggelen, Leone kijött a vasút állomásra velem találkozni nővére Sylvia és férje Frank társaságában. Korábbi levélváltásunk során elfogadtam testvére meghívását lakásukon megszállni vancouveri tartózkodásom alatt, ami által alkalmam nyílt időt tölteni Leone közelségében. Az alkalom megosztani gondolatainkat és kibogogozni érzéseinket még tovább nyílt a következő napokban. Nem volt kétség, hogy korábbi vonzódásunk élénken jelen van mindkettőnkben, de bizalmunk hiányzott érzéseink maradandóságában. Hagytuk, hogy az egymás közelségében töltött hátralévő napok adjanak valamelyes választ dilemmánkra. Az 1966-67-es, számunkra sorsdöntő évfordulót együtt töltöttük családja körében. Január 2.-án vonatoztam vissza Jasperbe. Az elválásnál már éreztem, hogy magamból hagyok valamit hátra és amikor a visszaúton verset írtam (természetem ellenében) 'egy szőke lány, az állomás szürkületében lassan elhalványuló, távolodó képéről', tudtam, hogy lángra kapott bennem a szerelem.

A következő két hétben, a szó kimondott értelmében vajúdtam. Naponta váltottunk leveleket vagy beszéltünk telefonon egymással. Vajúdásomban nem voltam egyedül. A nappali órákban lefoglata figyelmemet a munka, de esténként egyre erősebben hatalmába kerített az egymással vetélkedő vonzalmak szűnni nem akaró kavalkádja, a szerelmi érzéssel keveredett bizonytalanság, a szeretett közelsége utáni gyötrő sóvárgás, a kötődésre vágyás keveredése az elkötelezettségtől való félelemmel. A gondolatok torlódása okozta erős felfájások éjszakáim álmatlanságát hozták. Január 12.-én, a jasperi program befejeztével vezettem vissza Edmontonba. Két nappal később, kis lakásom esti magányában megszületett bennem az elhatározás. Levelet írtam Vancouverben 'hátrahagyott részemnek' és feltettem a kérést, amit eddig sohasem ejtettem ki: megkértem Leone Katherine Parker-t, hogy legyen a feleségem.

Bár rögvest megkaptam az igenlő választ, de azt én élő szóban is hallani akartam és szintén élő szóban akartam megismételni saját kérésemet, ezért haladéktalanul Vancouverbe repültem. Maga a repülőút mikéntje szimbolizálta lelki állapotomat. Nem hogy jártam, hanem repültem a fellegekben. Bár utaztam repülővel korábban is, jet repülővel viszont ez volt az első alkalom. A DC-8 jet hosszú, két-két motorral leterhelt szárnyai olyan mélyre és magasra lengtek a kristálytiszta levegőben mintha nem is fémből épültek volna: a gép inkább szárnyalt mint repült velem.

Első utunk Vancouverben a 'Persian Arts and Crafts' ékszerüzletbe vezetett 'erdészgyűrűt' készíttetni. A tulajdonos még ugyanaz a személy volt, akivel mi volt soproni diákok 1958-ban kapcsolatot teremtettünk, otthonról hozott erdészgyűrűnk lemásolására és sokszorosítására. Azonnal tudta miről van szó és dicsekedett, hogy a korábban készített öntőmintája még mindig megvan s napokon belül tudja rendelésünket teljesíteni. Rendeltünk is tőle gyűrűt, újra szabva aranyból és az erdészcsillag közepébe pedig egy csepp türkíz követ is tetettünk, Leone születés-hónapját jelképezni. Sokáig úgy tudtam, hogy az ezüstből készült gyűrűk a szokásosak az erdészeknél, de aztán idős firmák elmondták, hogy azok csak a háború körüli és utáni nehéz időkben helyettesítették az arany használatát. Nekem még megvolt az 1958-ban vásárolt ezüst gyűrűm majdnem használatlanul, mivel jómagam nem sokat adtam ékszerekre és azok viseésére. (Egy korábbi erdészgyűrűm, amit röviddel 1956-os Sopronba érkezésem után, a 'balekok' közt az elsők között, Szalamin Gábor firma jóvoltából szereztem, nem jött velem Kanadába. 1956 november 4.-én délután lehúztam újamról és pénztárcámmal együtt kamaránk iróasztalának fiókjába tettem biztonság okáért, mert, ahogy mi akkor tudtuk, mi harcolni mentünk szovjet tankok ellen (lásd Erdészettört. Közl. 49: 273. oldal, Bp. 2003) és én nem akartam olyan értékeket 'veszélynek kitenni'!) Öt boldog nap után, de most nem szárnyaltam, hanem a kecses jet helyett az akkor gyakoribb zömök turbopropelleres Viscount-al 'döcögtem' vissza munkahelyemre. Edmontonban nagyon hideg januárt (-22° Fahreinheit, azaz -30° Celsius körüli átlagot) kellett elviselnünk, de akkor a sokkal szeszélyesebb időjárású Calgary, AB-ban is hideg volt. Ott a központhoz közeli erőmű által a várost átszelő Bow folyóba eresztett,'elfáradt' melegviz a folyó kiszélesedő részén több évben jégmentesen tartotta a felszínt és maradásra késztette a környékbeli 'költöző' vizimadarakat, főleg kacsákat. Az akkori nagy hidegben viszont 'minden' befagyott és a nagyszámú 'el-nem-költözött' kacsa veszélybe került. Tömegesen vízbefagyott kacsák látványát (rossz PR!) elkerülendő, olyan döntés született, hogy puskatűzzel indítatsuk a madarakat a délebb-vidéki 'költözésre'. A vadász szezont nem lehetett újra nyitni, nem beszélve a város határain belüli fegyverhasználati tilalomról, így irodánk majdnem minden épkézláb embere (mint 'hivatalos közeg') fogott sörétes puskát és Calgaryba ment vándormadarakat vándorlásra ösztökélni. Előtte még tettem egy kis légi számvetést egy Cessna repülővel, meghatározni, hogy hová összpontosítsuk a tűzerőt, majd magam is puskát fogva hozzáláttunk a 'vadászathoz'. Vadászati szezon ide, szezon oda, nem csináltunk problémát a zsákmányul ejtett kacsákból, hanem megtartottuk azokat otthoni fogyasztásra. Nem voltam soha vadászember, de jó lövő igen, amit gimnazista éveim alatt szakköri alapon, 'levente' (talán akkor 'komszomol'?) puskával véghezvitt gyakorlatainkon tapasztaltam. Viszont a lövöldözés igazi célja nem a zsákmányszerzés, hanem a madarak mozgásra ösztökélése volt, ezért én nem nagyon céloztam, hanem csak durrogtattam. Véletlenül mégis prédául ejtettem egy récét, amit aztán ajándékul vittem aznap este Safranyik Laci és Erzsike lakására, ahová hivatalos voltam vacsorára. Laci évfolyam társam volt Sopronban és Vancouverben is, aki a 'Divisió' befelyezése után bogarászásra adta a fejét és ő is a federális államnak dolgozott mint tudományos kutató. A kacsa maradt más alkalomra, de a vacsora anélkül is finom volt. Mint újszülők, boldogan mutatták be friss 'szerzeményüket', a nemrégen született kis Erzsikét.

A calgary-i epizódnak még nincs vége. A vendégeskedésből motel szobámba térve jött előtérbe a gyötrő fejfájás, amit a nap folyamán halmoztam fel az edmontoni CWS raktárból előkapart egylövetű Savage sörétes puska durrogtatásával. A fejfájás mellett a vállam is majdnem leszakadt a lórúgásnak is beillő, a fegyver minden egyes elsütésekor elszenvedett lökésétől. Amikor másnap reggel, 1967 február 1-én az ágyból alig kikelve, még midig a kibirhatatlan migrén hatása alatt, (a hosszú Pall Mall!) cigarettára gyújtottam, jött a ráeszmélés az egészségtelen habitus rabságban tartó erejére, a 'füstölés' őrültségére és annak végletekig káros önpusztító voltára. Egy 'slukk' után elnyomtam az általam 'legutóljára gyújtott cigarettát'. Sajnos a dohányzás kiűzése életemből még nem volt teljes, a pipa maradt, de az is már csak egy rövid ideig.

Két meghatározó gondolat és esemény vonulat foglalta magába következő heteim/hónapjaim történetét: készülődés a házasságkötésre és karrierem-egzisztenciám bebiztosítása. Az első vonulat dominálta lelkivilágomat, de munkateljesítményem fontosságát állandóan szem előtt tartottam. Munkáltatóim jóindulatát bizonyították, hogy olyan

feladatokat bíztak rám, amik a hozzáértés mellett előrelátást és önállóságot kívántak meg. Sőt, több alkalommal segítőket is osztottak be hozzám. Ilyen volt az egész nyáron tartó Elk Island National Park (EINP) fauna-flora viszonyait kutató vizsgálódás, aminek részleteiről már írtam korábban (Kapocs 42:32, 2006). Furfangosnak találtam egy különös megbizatást, mert abban valószínűleg nem volt senkinek gyakorlata az irodában; megállapítani az EINP-ból egy európai állatkertbe szállítandó hód ivarát, ami az állat belsejében található herék újjal való kitapogatásából állt. A veszély abban volt, hogy a nagytestű állat hatalmas metszőfogaival megtorolhatja a vizsgálódó bizalmaskodását.

Nagyon sok energiámat felélt a helyzetem feletti döntésre való várakozás. Ha nem is napról napra, de hétről hétre érdeklődtem a dolgok állásáról és ha nem volt konkrét fejlemény, az idő múlása miatt gyakorta felbukkant bennem a bizonytalanság. Az isten malmai mellett, úgy látszott a CWS hierarchia és a Public Service Commission (PSC) malmai is lassan őröltek. A türelmetlenség és a lopakodó bizonytalanság okozta lelki feszültség erős és hosszantartó fejfájásokban csapódott le. Gyomorfekély-gyanús fájdalmak, tíz évvel korábbi megjelenésük óta ismét mutatkoztak.

Közben olyan munkákban is résztvettem, amikben másoknál volt az irányítás. Az egyik ilyen foglalkozás volt, Andy Radvanyi segítőjeként, egerek által széthordott sugárzó anyaggal megjelölt fenyőmagvak megtalálása Hinton, AB környékén, hogy kimutatható és kivédhető legyen a fenyőállományok kellő felújulásának egyik akadálya. Az Andy által alkalmazott brutálisan hosszú, 14 órás napi, haszontalannak tűnő kapargálás az avarban és merev elzárkózása minden építő szándékú javaslattól csak velejárói voltak a bennem egyre növekvő ellenszenvnek, aminek fő okozója érzéketlen megjegyzései és cselekedetei voltak jövendőbelimmel kapcsolatban. Amikor feletteseimtől kértem más feladatot, azonnal teljesítették kérésemet. Hamarosan kitűnt, hogy esetem nem volt ritkaság és kérésemet nem negatívumként értelmezték. A másik feladat, kisegíteni Paul Stringer szerződéses botanikust a 'hegyi parkok' természetes füves terülei flora és talaj meghatározóinak kimutatásában. Itt nem volt összeférhetetlenség, csupán megpróbáltató fizikai munka. Bár a talajszintek meghatározásához szükséges gödröket felváltva ástuk, a három hetes ügyködés kimerítette erőnket. Emellett, szép napbarnított bőrre vágyva ing nélkül dolgoztam, ami a barnaságot csak két hetes leégés, felhólyagosodás és viszketegség után hozta. (Hogy tettem-e állandó kárt szervezetemben a túlzott 'napozás' által ezideig nem tudom). Hozzáállásom akkor és korábban is az volt, hogy a napbarnított bőr egészséges. Nyaranként abban versenyeztünk, hogy ki barnul le hamarabb és ki lesz a feketébb. Megégésről akkor szó sem volt. Talán a megasszintű hegyi ózondús vagy inkább ózonhiányos levegő másképp szűri ki a nap sugarait.

Jó hírek állásommal kapcsolatban lassan és kis adagokban érkeztek a nyár folyamán. A várva várt, a PSC általi kinevezésről szóló jó hír végre, augusztus elején megékezett: 'előléptetés pályázat nélkül' formában, vissza a a 'Biologist 2' kategóriába. Nagy kő esett le a szivemről és mély lélegzetet vettem. Erről volt szó az elejétől, miért kellett erre ilyen sokáig várni? Mindegy! Hálát adtam a sorsnak!

Az újratalált szerelem pontos célokat határozott meg időben és életvitelem alakításában. A különlét nehézségeit gyakori levélváltással, telefonbeszélgetéssel és az egymás havonkénti látogatásával tettük elviselhetővé. Nem várakoztam a fekete öltöny és fekete cipő beszerzésével sem és egyre nagyobb teret szenteltem terveimben az eddig halogatott magyarországi látogatásra, immáron bemutatni szüleimnek választott élettársamat. Mivel a gyakori Edmonton-Vancouver közti repülőutak nagyban felélték a fizetésből megtakarítható pénzt, megint bank kölcsönön kellett gondolkodnom a tengeren túli út fedezésére. Még júniusban rendeztem el egy kölcsönt ($1,600) annál a banknál, ahol 1961-66 között VW autómat is financíroztam, majd egy utazási irodán keresztül bejelentkeztem egy Wardair charter járatra ($662) és béreltem autót ($358) európai használatra.

Az év korábbi hosszú munkanapjai és ledolgozott hétvégei után járó szabadnapokat összerakva a házasságkötésre juttatott napokkal és az évi három hetes szabadsággal, szeptember elejétől október végéig tölthettem az időt kedvünk és szükségünk szerint. Szeptember 8.-át választottuk házasságunk napjának, de én már augusztus 29.-én, késő délután elindultam Edmontonból, hogy 'időben' Vancouverbe érjek. Mint előző éveimben, most is minden szükségesnek valót bepakoltam a kis járműbe, de a parkolóban talán túl sokáig pihenő autó Leduc határában, csupán félórai vezetés után megszűnt működni. Nem volt mást tenni mint vissza vontatni ($17) a városba a VW szervízbe és rövid habozás után rábólintani a sokkal drágább, de időben sokkal rövidebb megoldásra: új motort ($412.09) szerelni be. Egy nap késéssel, de rendületlenül, indultam újra útnak másnap délben és vezettem Banff NP Eisenhower Junction nevű csomóponthoz, ahol Safranyikék vendégéül megálltam az éjszakára. 'Safiék' akkor bogaras kutatómunkájával kapcsolatban kaptak ott elszállásolást, közelebb lenni tanulmányi területéhez. Reggel 6 órai kezdéssel folytattam utamat Vancouverbe és egy két órás kényszermegálló (szavatossági szervíz) után Golden, BC-ben, este 7 órára érkeztem célomhoz.

Tudtuk mi, hogy az eskővőkkel járó 'nagy felhajtás' szokásos a földgömb legtöbb részén, de szokásainkban mi sohasem követtük a trendeket. Nem is lett volna helyénvaló a mulatozás a menyasszony édesapjának csak két rövid évvel korábbi, tragikus hirtelenséggel történő halála után, ami nem csak akkor élt szomorú emlékként a családban, hanem mondhatni örökké megmaradt mély sóhajtásként minden más összejövetelen. Vendégeket és egyben szemtanúkat közös elhatározásunk formális véglegesítésére is csak a legközelebbi családi és baráti körre szorítottuk, akik valamennyien kis bogárhátú VW-jeikben jelentek meg. Eskütételünk a tervezett napon, a vancouveri Unitárius Templomban, Reverend Hewitt közreműködésével, minden vallási denomináció nélküli szövegkiséretben történt meg. A szokásos recepció mellőzése ellenére az utólsó napokban mégis körbetelefonáltunk személyes és szülői barátokat, meghívni őket legalább egyet 'koccintani' eljövendő házas életünk boldogságára. Meglepően minden hívott megjelent ajándékkal és (a szülői baráti kör jóvoltából) bőséges harapnivalókkal és segített emlékezetesebbé tenni a napot. Mint kezdő 'oenofil', az ünnepléshez egy láda 'Chateau Pontet Canet' bordeauxi vörösborral járultam hozzá, ami 'szabadon folyt' azon az esten.

Egy hét mulva már ismét kelet felé haladtunk, ezúttal felpakolva Leone nélkülözhetetlen ingóságaival. Nem érzéketlenségből, inkább csak gyakortlat hiányában nem reagáltam kellően és időben újdon-

sült arám hangulatának hirtelen változására. A családi háztól való megválás saját esetemben nem volt nagy esemény, mert korábban is voltam távol több hetes tartamokra és 1956 szeptember 3.-án úgy tudtam, hogy az év karácsonyára úgyis hazamegyek látogatóba. Az otthontól és szeretteimtől való elszakadás csak később ütött sokáig beforratlan sebet lelkivilágomban. Feleségem esetében, aki korábban alig volt látótávolságon túl a szülői háztól, az elköltözés idegen tájra, a szükséges beilleszkedés egy vadonatúj életformába és a nem régen özvegyült édesanyja elhagyása egyszerre nehezedett lelkére. Csak egyre közeledő európai utunk kecsegtető kilátásaival tudtam valamelyest hangulatán javítani. Megint, most már közösen, kihasználtuk Safiék meghívását megszállni banffi szállásukon, ahonnan másnap kora délután érkeztünk edmontoni (most már közös) lakásunkra. Alig tudtunk a lakásba bemenni a belső teret majdnem teljesen megtöltő összegyűrt újságpapíroktól, amivel jóbarátaink Peter és Anne McConnachie, akiket Leone is jól ismert még Vancouverből, tréfáltak meg.

Európai utunk előtt még benéztem a CWS irodába, megköszönni a kollegák szép ajándékát és a bankomban elrendeztem a korábbi kölcsön kiegészítését (plussz $500), amit a VW epizód tett szükségessé, beszereztem utazási csekkeket és további biztosítékul egy 'hitel levelet'. Készen is voltunk a nagy útra.

□

Szeptember 21.-én estefelé indultam el addigi életem egyik legvártabb állomásához, azaz indultunk együtt életünk egyik legizgalmasabb útjára: 11 év után viszontlátni Magyarországot. Az 50-es évek neves északi 'vadonpilótájából' vállalkozóvá avanzsált Max Ward bérelt Boeing 727-es jetrepülőjével szálltunk fel Edmontonból. Utastársaink túlnyomó többségben hozzám hasonlóan 'flühtling', a 'Friends of Berlin' társaság tagjaiként hazalátogató németek voltak. Szervezőjük, Günter Dammer kellemes meglepetésként felköszöntött bennünket újházasokat egy csokor piros rózsával és pezsgőt nyitott számunkra a többiek hangos helyeslése kisértében, majd megtisztelt bennünket a legtágasabb és kényelmesebb ülőhelyekkel. A B-727-es nem volt transzatlanti utakra tervezve, ezért félúton meg kellett állnunk üzemanyagért Grönland Søndrestrømfjord nevű bázisán, ahol ki is szálhattunk lábainkat kiegyenesíteni, mielőtt repültünk tovább Düsseldorfig. Csomagjainkhoz rövid idő alatt hozzájutottunk s kaptuk meg a kulcsot a közeli parkolóban váró bérelt kis sötétkék VW-hez.

Nem időztünk, mert fogyott a napvilág és látni akartunk még valamit a világhíres Rajna-völgy szépségeiből, ezért rögvest útnak is indultunk délnek. Első jó benyomásaink a pazar megépítésű 'autobahn'-on haladva keletkeztek, de hamar üröm is vegyült örömünkbe, amikor a várt Rajna-látványok nem kerültek látókörünkbe a gyorshajtású úton s amire kibogoztuk az 'ausfahrt' és 'einfahrt' jelzőtáblák mibenlétét, hogy megtaláljuk a látványos alsóbb rendű utat, kezdett esteledni. A fogyó napvilág szintén meghiúsította tervünket estére megszállni egy 'kis hangulatos' Rajna-menti panzióban. Helyette, a folyótól elég távoleső Darmstadt városban kényszerített a sötétedés szállást keresni az éjszakára. A talált szálló rideg hangulatú, de kényelemben megfelelő ellátást adott. Nem emlékszünk a városképre sem, mert másnap indultunk is tovább. Viszont említést érdemel az akkor először fogyasztott 'continental breakfast', ami a szállás velejárója volt. Mint 'világjártabb ember'-nek, nekem nem tűnt fel az étel minőség/mennyiség és feltálalás elsőrendűsége, de Leone, akinek később gyakran volt alkalma ilyesmiben részesedni, a mai napig emlegeti akkori elámulását a luxus ellátás felett. Az európai zsömle és kiflifélességek, az édes vaj, a változatos húskészítmények és a frissen főzött kávé emléke, fehér terítős asztalon, ezüst evőeszközökkel máig kisérti.

Visszatértünk az autobahnra és jó tempóban München központjáig meg sem álltunk. Parkolóhelyet kerestünk és valami étkezőt ebédre a többségében gyalogjárókkal megtelt utcán. Eleinte nem találtuk különlegesnek a felénk irányított, arcfintorokkal kisért tekinteteket, de ahogy haladtunk, úgy sűrűsödött a gyalogáradat és láttunk egyre gyakrabban minket megbámuló barátságtalan arcokat. Voltak olyanok, akik mutogattak is ránk és gúnyolódónak tűnő megjegyzésekkel fordultak társaik felé. Hamarosan elénk is állt egy komoly kinézetű alak és 'Heil' karfentartással tudatta velünk, hogy nincs tovább. Kiszálltunk az autóból kérdezősködni, de időbe tellett, míg ki tudtuk szűrni a német nyelv-áradatból, hogy előttünk megszűnik az utca, vissza kell fordulnunk. Az ember már intézkedett is, hasonló magabiztonsággal teret teremtett a tömegben nekünk megfordulni. Minket meg fúrt a kiváncsiság, hogy mi lehetett az akadály előttünk. Hamar leparkoltunk és most már mi is gyalog követtük a többieket. Fél blokkal sem a 'ne tovább' helytől, több utca kereszteződésénél, egy irgalmatlanul nagy és mély gödör tátongott. Azonnal mégértettük, hogy az olympiára készülődő város egy aluljáró-felüljáró utakkal összekötött földalatti üzletközpont építésének közepébe céloztuk utunkat. És a gúnyolódó megjegyzések? Azok meg a rendszertábláról megállapítható más államból való idetévedt/eltévedt látogatónak szóltak. Mentünk is, ebéd nélkül, tovább keleti irányba. A W. Shirer '...Harmadik Birodalom' c. nemrégen olvasott könyvéből ismertem rá Rosenheim nevére, mint a Reich második emberének, Göringnek szülővárosára, akiről tudtam, hogy sok más mellett a szépművészet rajongója is volt, tehát szép helyről származhatott. Azért is, meg azért mert éhesek is voltunk letértünk a főútról ott megállni. Tényleg szép és szerencsénkre kis város is volt, aminek egyből a közepébe vezettünk és bejelentkeztünk az ott talált ragyogó kinézetű kis hotelba. Útleveleinkből megtudták, hogy újházasok vagyunk (Leone elindulásunk előtti héten kapta kézhez a 'férje' nevére kitöltött iratot) ami után mindent megtettek, hogy kedvünbe járjanak. A legrangosabb, főtérre néző 'nász szvit'e-t kaptuk meg DM40 ért, amit az akkori árfolyamon ($1=DM4) nagyon olcsónak találtunk. Mindjárt szét is néztünk a környéken éttermet keresve, mivel a hotelban nem volt ebédlő, de amikor találtunk egyet a közelben, tudatták velünk, hogy várni kell a vacsorára, mivel azt csak bizonyos időben szolgálják fel. Idegen hely, idegen szokások! Több korsó bajor sörrel kellett csitítani éhségemet a vacsora időig. Bár tettszett a kis város, másnap nem időztünk ott sem, hanem siettünk tovább keletre.

Salzburban azért megálltunk, mert akartam, hogy nejem lássa azt a várost, amely olyan sok jó és kevésbé jó emléket hagyott meg bennem 1956-ból. A siezzenheimi tábort és a hellbrünni barakkokat is eltávolították addigra és az őszi fényben tündöklő városban nem láttam semmi olyant ami felidézte volna bennem a korábbi téli napokat. Mentünk is tovább keletre vezető utunkon. Bécsbe elég korán érkeztünk ahhoz, hogy sietség nélkül keressünk szállást. Érdemes megemlíteni, hogy a mostani túlnépesedett, 'túl-turistázódott' világban majdnem elképzelhetetlen, hogy szállást lehetne találni előfoglalás nélkül bármely nagyvárosban, de a 60-as években, igaz a 'csúcszezonon' kívül, nem volt arra szükség. Amellett, dollárral a zsebünkben akkor nem is kellett 'olcsó' szállás után keresgélni. Közel a centrumhoz, nagyon szép helyen, egy ódon, de jó karban tartott Zenz Pension-feliratú épületnél álltunk meg és béreltünk szobát. Furcsa emlékként maradt meg az izlelése után ihatalannak ítélt és ezért a szobában hátrahagyott üveg osztrák vörösbor, amit a földszinti, nagyon előkelő kinézetű cukrászdában vettünk érkezésünkkor. Furcsa azért, mert ihatatlan vörösbort azideig még nem találtam. Szintén furcsasága révén maradt bennem egy másik kellemetlen emlék. Talán a rossz bor miatt, vagy más csekély perpatvar okán külön-külön mentünk esti sétára, ami alatt váratlanul egy, az utca túloldalán haladó alak felém fordulva, affektáltan 'vonaglás-szerű' mozgásra váltott, amit nagyon nem kivánatos kapcsolat keresésnek véltem. Azonnal Leone után kutattam, nehogy őt is valaki akkosztálja ebben a jónak és biztonságosnak hitt kerületben.

Másnapra maradnunk kellett, hogy a magyar konzulátuson megkap-

juk a beutazáshoz szükséges vizumainkat. Az nem tartott soká, sem a pótlagos ajándékvásárlás és ezért maradt időnk lassú sétával körüljárni a belváros részeit és belekostólni Bécs világhíres cukrászdáinak készítményeibe. A schillinget akkor egy az egyben számolták a forinttal, ezért az árak nem tűntek számunkra magasnak. Kerestük a Dunapartot és amikor rátaláltunk, csalódtunk a látványban. Érthetetlen volt számunkra, hogy amíg minden más dunamenti város kihasználta a folyó által kínált lehetőségeket, addig Bécs 'hátatfordított' azoknak.

Másnap reggel, szeptember 26.-án, egy keddi napon, dobogó szívvel indultam a magyar határ felé. Hamar oda is értünk. Az osztrák őrök keveset 'hivataloskodtak' velünk és barátságosan intettek búcsút állomásuk elhagyásakor. Ha jól emlékszem volt egy kissebb távolság köztük és a magyar 'sorompó' között (talán, hogy ne legyen alkalom 'bratyizni' egymással), amin áthaladva kaptam észhez és rémülten vettem le napszemüvegemet, nehogy 'azok' még azt higgyék hogy valamit takargatni akarok. Paranoia? - Igen, és bőven! A sorompót lassan felhúzták, majd gyorsan leengedték mögöttünk. Hátul is elől is sorompók közé voltunk zárva és egy tucatnyi morcona fegyveres őr közepén (többet, gondolom most, csak kíváncsiság vezette oda) találtuk magunkat. Amikor magyarul szóltam meg, a hangulat-környezet érezhetően elhidegült. Elvették és bevitték bódéjukba papírjainkat, bőröndeinket pedig az autó mellett kellett kiteregetni, hogy beleturkálhassanak szabadon, időtlen időkig. Nem volt nagy a forgalom, ráértek. Leone megszeppenve állt félre, én pedig kezeskedve segítettem nekik a turkálásban. Sohasem éreztem magam jobban kiszolgáltatottnak, megalázottabbnak. Féltem? Úgy hiszem igen. Nemcsak magamért, hanem értünk. Nem tudom meddig tartott a 'kivizsgálás', de mégis csak eljött a vége. Miután, a turkálás következtében összekuszált tartalom lehetetlenné tette azok bezárását, a nyílt bőröndöket csak úgy 'kutyafuttában' begyömöszöltük a hátsó ülésre, nehogy a kinyitott második sorompó lezáruljon mielőtt túljutunk rajta.

A félelem érzését a sajnálkozás váltotta fel, amikor szorult torkunk kiengedett annyira, hogy nyelni is tudtunk egyet. Németországból Ausztriába utazva nem észleltünk mást mint a vidék földrajzi formáinak változását, de itt azonnal szemenszúrt a kopottság, az elhanyagoltság, talán a nincstelenség, esetleg a nemtörődömség jelenségei. Mentegetőztem magamnak és Leone-nak is, hogy persze ez csak itt van így a 'határsávban', ahol nem akar az állam költekezni, de ahogy haladtunk tovább a kép nem javult s csupán a hozzászokás okozta, hogy egyre kevesebbet emlegettük rossz benyomásainkat. Korábban már levélben elrendeztük találkánkat Ferkó testvérbátyámmal és kilencéves Gyuri kisfiával Győr városában, ahová ők vonattal utaztak le Budapestről a minél korábbi találkozásra. A belvárosi promenadé két oldalán sétálva szinte egyidőben ismertük fel egymást, amikor Gyurika „Keresztapa, keresztapa" újjóngással futott ágon bokron felénk. Az első találkozásunkkor mutatkozó ragaszkodás és kölcsönös rokonszenv megmaradt a mai napig. Budapesten keresztül kellett szülővárosom felé tartó utunkon haladni, ahol ott akkor csak annyit időztünk, hogy a Gellért hegy tetejéről szemügyre vegyük a Duna két oldalát átfogó ritka szép városi panorámát. Aztán át a Szabadság hídon, a Baross utca/Kőbányai út folytatásaként a Jászberényi útra tértünk (aminek azideig nem ismert nevét büszkeséggel könyveltem el) és hamarosan nyílt területre, a lapos Alföldre értünk. Emlékezetes maradt Mende határában, mivel az a későbbi években is megismétlődött, Gyurika 'tengeri betegsége', amit a kis térfogatú VW hátsó ülésén való rázódás okozott. Nem volt 'fair' tőlünk, hogy Gyurit amiatt évekig 'cukkoltuk'.

Jászberénybe érkezésünkkor, délután 6 óra körül fogott el először az 'időben utazás' azaz visszautazás titokzatos érzése. Minden úgy nézett ki, mint amit '56-ban otthagytam, de minden, minden sokkal kissebbnek tűnt. Kanada és az ott eltöltött 11 év egyszerre egy más világnak tűnt, ahol talán csak álmaiban voltam és mintha két énem létezett volna egyszerre. Feleségem jelenléte volt csak az összekötő pont a két existencia között. Házunk viszont nem az volt, ahonnan elmentem, mivel iparkodó szüleim, közel ugyan de más utcában, újat és nagyobbat építettek.

Anyám éppen gyengélkedett, de jelenlétünk gyorsan visszadta erejét és ölelésből csak azért engedett ki, hogy új menyét, Leone-t is gyorsan átölelhesse. Sírásban sohasem szűkölködő édesanyám most bő örömének adhatott azáltal kifejezést. Apám sugárzó arccal, szokásához híven a háttérben várt amíg hozzá is elért a családi viszontlátás testközeli öröme. Ezután csak ültünk és néztük, és néztük egymást. A sok felgyülemlett kérdés és mondanivaló valahogy csak váratott magára. Nemsokára előkerültek a 'kupicák' az apám által termelt vegyes-gyümölcs pálinkával, amik feloldották hallgatásunkat és elősegítették dalos ajkú édesanyánktól örökölt éneklő kedvünket is. Bátyám, remek hangjával vitte a prímet sok olyan nótával, aminek én csak a dallamát ismerten, jómagam pedig bemutattam nekik jó pár 'Sopron/Selmec' diákdalt, még csiklandósakat is. Az est hosszan elnyúlt, késztetve a nagyon koránkelő Apánkat és Gyurit a lefekvésre, de Anyánk és Leone ott maradtak végig és hallgatták minden kiejtett szavunkat és segítettek bele dalainkba.

Már sütött a nap, amikor felemelt hangú beszéd szűrődött be hálószobánkba. Amint érdeklődve kinéztem a függöny félrehúzott résén, elhűlt bennem a vér, Édesanyám két 'egyenruhás' férfit egrecíroztatott a bejáratnál! Megint a paranoia! Megint a félelem! Biztos értünk jöttek és haragos beszédével Anyám minket védelmez, rémlett fel azonnal bennem a gondolat? - Nos, hamarosan elmentek az 'egyenruhások' és kiderültek a részletek: fináncok voltak s a ház építésében korábban közreműködő 'maszek' kőműves jövedelme után kutakodtak és fogalmuk se volt, hogy mi ott vagyunk. Bátran megvallom, hogy ott és akkor, talán alaptalanul, kifejezetten féltem, hogy valamilyen ürügy alapján 'eljárás alá vonnak' és visszatartanak mozgás szabadságomban. Még aznap reggel be kellett mennünk a rendőrségre az utcabeli 'tömbbiztos' által is signált érvényes vizumunkkal 'bejelentkezni'. Elszoktunk mi olyasmitől Kanadában! De a muszály az muszály! A végletekig lehasznált, valamikori civis lakásban végbemenő rendőrségi procedúra nem annyira félelmet, hanem inkább sajnálattal keveredett elkeseredést okozott bennem. Így mennek a dolgok az én hazámban?

Emlékeimet legbántóbban a város azon részének teljes elbontása és prolilakásokkal való beépítése érintette, aminek kanyargó kis utcáin vezettek el gyakori utjaim az 'akkori kedves' lakása mellett. Városrendezés és forgalom megkönnyítés szempontjából érthető volt a beavatkozás, de nekem az emlékeimben tettek visszahozhatatlan károkat. A 'városrombolás' mellett nem sokat 'építettek'. A főtéren kívüli járdák burkolata tovább töredezve, hepe-hupásan adtak csak alkalmat nem lépni az esők utáni sártengerbe. A vakolatok mállottak, a tetők cserepei foghíjjasok voltak, a kerületekben alig voltak új

lakóházak.
Az üzletekben mindenben hiány volt. Ahhoz, hogy hozzájussanak 'luxus'-nak nevezett cikkekhez, protekció kellett. Hamarosan mi is megismerkedtünk az eladó személyzet 'ez van!' hozzáállásával, amikor kérésünkre kitettek valamit a pultra és azonnal elfordultak tovább csevegni a kolleganőkkel, többé ránk se hederítve. A városi Keravill nevű üzlet vezetője 'kiskirályként' viselkedhetett, mert a hőn óhajtott TV-ket például csak rajta keresztül lehetett beszerezni. A'Gelka' nevű (állami) vállalat nagyobbnál nagyobb 'borravalókkal' honorált TV javítói a legjövedelmezőbb foglalkozások voltak. Hozzájutni húsárúhoz, mint a kiérdemelten finom 'Szegedi'csemege szalámihoz vagy hentes üzletekben jobb darab frish húshoz, szintén 'kapcsolat' kellett. Kapcsolat kellett 'Kecskeméti' barackpálinkát kapni. Kapcsolatok a pénznél is többet értek. Viszont maradt még valami a régi jó szokásokból is. A tejet nagy kannákból a vásárló által hozott edénybe mérték, kenyeret a kért mennyiség alapján vágtak fel kissebb darabokra s bugyoláltak 'krep' papírba. (Sajnos a házikenyér sütésére szakosodó kis pékségeknek már hirük se volt). Semilyen plasztik zacskót vagy más konténert akkor nem láttunk. Emiatt is a 'szemét' fogalma még mindig a ház körül összesepert falevelekre, szalma-széna szálakra korlátozódott!
Első tendőim között volt felkeresni volt iskolatársaimat, de keveset találtam helyben. Azok is, majd mind az ital rabjai lettek. Bár nem vonakodtam itt-ott betársulni velük egy-egy üveg bor (üveg? - a házibort demizsonokban mérték!) kostolgatásába, de tudtam, hogy nem tudok és ami fontosabb, nem is akarok velük lépést tartani. Ennek ellenére egyszer kétszer spiccesen tértem haza, Leone és Anyám dorgálását kiérdemelve. Felkerestük fiatal-házas tanítópár ismerőseimet, Telek Bélát és Évát is és megcsodáltuk két apró kislányukat. (A Telek házaspár és két nagyszerű lányuk fontos tényezői maradtak minden következő magyarországi látogatásunknak). A hétvégen Anyám hugai jöttek le Budapestről gyerekeikkel látogatóba és visszajött bátyám is, akkor már válófélben lévő feleségével és egyszem gyerekükkel, Gyurikával. Anyám, addigra kicsit felerősödve, nem győzött főzni a tumultusnak.

Anyám állapota annyira javult, hogy kész volt velünk felautózni Bpre. Az egyetlen rokoni szállás lehetőség Panni nagynénémnél volt, aki saját családja mellett helyet szorított mindannyiunknak. Utóljára 1956 november elején voltam ott, nagyon más körülmények közt (lásd Kapocs 42:12-5, 2006). Nagyon ritka látogatásain, Anyámat huga nagyon elkényeztette: fürdette, vitte fodrászhoz, manikűrre és pedikűrre és nem engedte, hogy újját is mozdítsa a konyhában. Édesanyámnak akkoriban talán ez volt az egyetlen alkalma olyanban résztvenni, amit mi 'holiday'-nak nevezünk. Az akkor ott töltött négy nap alatt és egy héttel későbbi látogatásunk alatt is, mi kihasználtuk az alkalmat és bátyám közbenjárásával (a munkahelyi 'kulturfelelős'-ön keresztül szerezett a belépőkkel) szinházba és operába járni. A sok keserű és kellemetlen emlékek mellé odatartoznak a kellemes, a felemelő és lelket gazdagító emlékek, amiket az akkori budapesti kulturális életből kaptunk (Don Giovanni, Székelyfonó, Csodálatos Mandarin). Megemlítendő, hogy a rosszminőségű papírra nyomtatott 'Pesti Műsor' 20 tömör oldalon (amiből csak egy oldal volt a mozik műsora) sorolta fel 18(!) különböző színház programját, ami elérhető volt azokban a napokban, csak az előadóművészet terén!
Pesti tartózkodásunk alatt látogattuk meg bátyám egyik kollegájának borpincéjét a dunamenti Süttőben, amivel kapcsolatban nem a készülő borra (az is jó volt) hanem inkább a visszaút viszontagságaira emlékszem. Már szürkült, amikor indultunk és állapotomra tekintettel (akkor még nem volt 'zéró telerancia') a szokottnál lassabban vezettem. Egyre másra előztek le minket türelmetlen motorbiciglisek, meg kis Trabantok, de hagytam magam nem 'reagálni' olyan 'inzultusokra'. Komplikálta a helyzetet, hogy az akkori 'KRESZ' szabályok szerint csak 'fél lámpával' (parking beam) lehetett közlekedni a gyakori beépült területek előfordulása miatt. Amikor, egy 'vak-dombnak-fel-éles-kanyarban' két kis Trabant is egyszerre (!) előzni kezdett, idegeim majdnem megszűntek működni és azt hittem ez az őrültség 'netovábbja'.- De nem!- Amikor a domb tetejére értünk, találkoztunk egy rendőr-egyenruhát viselő biciglistával, ahogy fején félrefordult tányérsapkával, kezében demizsonnal imbolygott az országút egyik oldaláról a másikra. Örültünk hogy épségben hazaértünk! A leírt esemény sorozat több vonatkozásban jellemző volt a korabeli magyarországi autós-helyzetre. Érdemes talán megemlíteni, hogy visszautunkon Jászberénybe, a 'Keleti' melletti benzinkútnál ügyeskedő kiszolgáló, a megfelelő kapcsoló hiányában csak újjal rászorított nyílt tömlőből tudott levegőt juttatni az autógumiba.
Bár az idő múlása sok dolgot helyretesz, vannak olyanok amikbe a 'vasfog' beletörik, legalább is saját életemben. A 'mának élés' helyett én is fontosnak tartottam a jövő lehetőségeit tervszerűen átgondolni, majd dolgozni érte, de talán másoknál én több teret engedtem gondolatvilágomban a szép emlékek felidézésének. Ami szép és jó volt életemben azt legalább emlékként mindig meg akartam tartani. Az ébren való álmodozást sem tartottam másnak mint a múlt szép emlékeit átmenekíteni a jelenbe. Ritka bús napjaimban talán olyant is mondhattam, hogy „emlékeiben él az ember". Nos, gimnazista szép emlékeim felidézésére örömmel vettem, amikor barátaim elrendeztek egy találkozót az akkor már több éve házas 'volt nagy szerelmemmel' a város kis számú egyik vendéglőjében. Biztonság kedvéért és hogy őt is bemutathassam, Leonnal együtt mentünk. - És? - Örültünk mi régi szerelmesek, hogy találkozhattunk, de a nagyon rövid és témájában általános beszélgetés mellett az általa lánc-sorozatban elszívott cigaretták és az általam egyre kialvó pipám újragyújtása volt a legjellemzőbb találkozásunkra. A pipáról jut eszembe, hogy azok voltak dohányzásom utolsó aktusai. Amikor a otthon kapható túl-száraz dohány krumpli és almaszeletekkel nedvesítve is egyre kialudt, beleuntam az újragyújtogatásba és örökre búcsút mondtam a rossz szokásnak.
Az idő elszaladt, megint útra kellett kelnünk. Szeptember 21.-én

mondunk búcsút szüleimnek és korai indulással már délben átjutottunk a határon. Nem tartóztattak, talán örültek, hogy mentünk. Jó tempóban, Linz után a lassabb de festői Duna-menti útra térve még napvilágban értünk Passau-ba, ahol egy igazán hangulatos kis hotelben, a Duna közvetlen közelében szálltunk meg. A vacsorából csak arra emlékszem, hogy a forrón felszolgált 'consommè' levesbe az orrunk előtt törtek egy friss tojást, ami számunkra új élmény volt. Korai kezdéssel, jó utakon másnap is hosszú utat tettünk meg. Ez alkalommal sikerült valahol Mainz után a Rajna völgyében haladó utat megtalálni, amit követtünk is Koblenzig. Talán a gyors hajtás miatt, vagy a látványokkal való túltelítődésünk okán nem maradtak meg bennem határozott élmények. Koblenzi szállásunkra egyáltalán nem is emlékszek. Harmadnap korán visszaértünk Düsseldorfba, de szállást minden próbálkozásaink ellenére nem találtunk. Csak egy idő után értettük meg hogy az „ein zimmer für zwei nacht" kérésünkre miért vonogatják vállukat sajnálattal és csak 'ein nacht'-ot emlegetnek: ugyanis másnap kezdődött náluk a nagy textil világkiállítás és minden szoba foglalt volt. Tovább kellett vezetnünk és nem túl messze, Duisburgban találtunk szállást két éjszakára. A szabadnapot vásárlással töltöttük, a városképből nagyon kevés maradt meg bennem. Viszont érdemes megemlíteni az ott látott szemét-gyűjtő autó hatásos működését, amint a földszint alatti tárolóból kiemelt zárt kannára szinte hermetikusan rákapcsova szívta ki annak tartalmát és vitte magával. Akkor még nem tudtam, hogy hamarosan lesz alkalmam a szemétkezelés problémáival is foglalkozni.

Október 25.-én leadtuk a kifogástalanul működő kis VW-t (4343 km és $68.30 benzin költség után) a Lohausen Flughaven-en és 14:30-kor felszáltunk a Wardair visszatérő járatára (mennyire jellemző az emlékezet 'válogatós' volta: egyikünk sem emlékszik, hogy ugyanazon a gépen repültünk-e és hogy megálltunk-e ismét Grön-landon) és 17: 00 órakor érkeztünk Edmontonba. Másnap, bár korán ébredtünk, a hirhedt 'jetlag' nem viselt meg bennünket. A 'visszazökkenés' kanadai létembe egyszerű volt, minden titokzatosság nélkül, de a hátrahagyott óvilág ismét az emlékezet homályos fátyla mögé került.

Mindjárt meg is látogattam a távollétünk alatt új helyére költözött CWS irodát (5th floor, Centennial Bldg, 10015-103 Ave) és örömmel konstatáltam egyéni irodám napos fekvését, ami talán a hosszú edmontoni teleket majd elviselhetőbbé teszi. Munkába is álltam harmadnap, de nem volt könnyű dolog visszakerülni a korábbi 'kerékvágásba'. Elsőnek befejeztem az EINP-ban végzett felmérések riportját, majd kaptam az alkalmon, hogy John Stelfox kollegámmal Jasper NP-ba menjek megfigyelni, hogyan alkalmaz mozgástalanító drogot a vad 'nagyszarvú juh'-okkal *(Ovis canadensis)* kapcsolatos munkájában. Közben a NP-okban dolgozó biológus csoportunk megbeszélést tartott a megbízott igazgatóval a jövő évi munkamegosztásról, miután mindannyian belekezdtünk a tervek részletezésébe.

'Otthon' is költözködtünk, le a harmadik emeletre, nagyobb, félig bútorozott egy-hálószobás apartmanba ($158/hó), ami szükségessé tett azonnali beszerzéseket. Nem mentünk bele akkor és később sem a szokásos komplett szobabutorok vásárlásába, hanem előbb csak a legszükségesebb darabokkal, majd idővel ezzel-azzal, ahogy megtettszett, egészítettük ki szükségleteinket.

Nem hiszem, hogy újdonságot mondok, de nem megy zökkenők nélkül új házasoknak hozzászokni az együtténéshez. Főleg, ha sokáig vezettek független életet. Meg kell ismerni egymást a hétköznapokban. Hozzászokni a folytonos közelléthez. Megtanulni és kész lenni segíteni egymás gondjainak megoldásában. Megosztani egymás gondolatait, felismerni érzékenységeit, tudni megértőnek és megbocsájtónak lenni egymással. Mint minden mást, az együt-télést is meg kellett tanulnunk. Gyakori rossz hangulat és kínzó fejfájások nálam velejárói voltak a tanulásnak. (A gyakori fejfá-jások emlegetése juttatja most eszembe, hogy azok később, szinte észrevétlenül megszűntek és többé nem tértek vissza).

Az 1967-es esztendő végén Vancouverbe repültünk megmutatni magunkat, magyarországi fényképeinket és megünnepelni a karácsonyt és az újévet Leone rokonai és több közös barátunk körében. Az új esztendő első napján repültünk vissza lakhelyünkre.

(2014 március, Vancouver, BC)

Szabó György: **Vissza Pitt Lake-re**

Vancover-be érkezve 1960 húsvétja előtt, ellentétes, egymásnak ellentmondó érzések és gondolatok kavarogtak a fejemben. Egyrészt végtelenül bántotta az önérzetemet, hogy ilyen zavaros körülmények között veszítettem el a munkahelyemet. Meggyőződésem volt, hogy nem csak én voltam felelős a történtekért, hogy valami probléma volt a kötélhurokkal, amit nem nekem kellett volna észrevenni. Helyesen vagy helytelenül, az igazságtalanság érzete igen erős volt a tudatom mélyén. Nehéz volt elfogadni, hogy kizárólag énrám hárult a felelősség és csakis én fizettem meg a történtekért az árat. Mert annak ellenére, hogy a partvidék talán legszörnyűségesebb helyén voltam, azért csak jó keresetet biztosított, ha keservesen is kellett megszenvedni érte. És most hol fogok munkát találni?! Bizony hatalmas sötét felhőként tornyosult ez a tudatomban. Ha egyáltalán találok valamit. Csak az nyugtatott meg kissé, hogy úgyis be kell mennem a BC Forest Products vállalat irodájába felvenni a fizetésemet és majd érdeklődők Stephenson úrnál, hogy nincs-e valami lehetőség valahová máshová elmenni. Az igazság az volt, és én már ezzel eléggé tisztában voltam akkor, hogy az én esetem nem volt egyedülálló. Az erdei munkások jöttek-mentek egyik munkahelyről a másikra. Vagy elküldték őket – gyakran jóval jelentéktelenebb eset miatt, mint az enyém -, vagy egyszerűen megunták a munkát, a munkahelyet, vagy éppen a főnöküket nem tudták tovább elviselni és egyszerűen szedték a sátorfájukat és továbbálltak. Stephenson úr, a BCFP munkaügyi főnöke tökéletesen tisztában volt ezzel, az emberek százait tartotta számon, hol vannak, honnan jöttek, hová mennek, és kérdés nélkül irányította őket a partvidék számtalan kitermelő helyére. Nem volt káderezés, nem kellett paksaméták kitöltésével foglalkozni, nem kellett 'bevallani', hogy miért hagyta ott a legutóbbi munkahelyét. Sőt, az új munkahelyen nem is voltak rá kíváncsiak. Csak az volt a lényeg, hogy ott volt, és hogy elvégezze a rá váró munkát. Ennek a tudata táplálta bennem a reményt, hogy idővel találok munkát valahol.

Másrészt örömmel töltött el a tudat, hogy újra találkozok barátaimmal, újra civilizált körülmények között lehetek és főleg, mindenek fölött, hogy újra láthatom Utét, aki két hónapi távollét után úgy élt a tudatomban, mint a tengerészek álmaiban élő herceglány. Tökéletesen meg volt lepődve, mikor megjelentem a lakásán. Túlságosan nem részleteztem a lebukásom körülményeit, csak annyit mondtam, hogy összetűzésbe kerültem a főnökömmel, amit ő igen zokon vett és útilaput kötött a talpamra. De Ute nem is nagyon érdeklődött a részletek iránt, csak tudomásul vette, hogy itt vagyok. Úgy tűnt nekem, hogy ez örömöt jelentett számára, amit megelégedéssel vettem tudomásul. Hogy hogyan lesz tovább, pillanatnyilag nem okozott gondot. Majd lesz valahogy – vigasztaltam magam. Egyelőre úgy terveztem, hogy élvezem néhány napig a tétlenség és gondtalanság luxusát, amiben alig volt részem az elmúlt két hónapban.

Úgy terveztem, hogy a következő héten bemegyek a végső elszámolási csekkemért, ami éppen jó lesz húsvétra. Mindig nyugtatóan hatott rám, ha volt néhány dollárocska a zsebemben. Egyelőre azon-

ban csak annyi volt, hogy élelmet tudtam beszerezni magamnak. Azt igen sajnáltam, hogy régi szobatársaim Safi és Kurucz Jancsi új helyre költöztek, így egészen magamra voltam utalva. No, azért kétségbe nem estem, amíg élelem volt a közelemben, addig mindig csak volt valahogy. Az igazi mókás helyzet akkor kezdődött, amikor már élelemre se volt pénz! Mint például 2 évvel korábban, amikor mindannyiónknak üres volt a zsebe. Sőt! még a bankszámlánk is, és fogalmunk se volt, onnan kerül elő a pénz a másnapi betevő falatra. De valahogyan mindig megoldódott a probléma. Most persze ilyesmiről szó sem volt, csak hétvége lévén nem tudtam hozzájutni a pénzemhez.

A következő hét szerdáján be is mentem Stephenson úrhoz, aki egy kellemes meglepetésként tudomásomra hozta, hogy húsvét után indulhatok Pitt Lake-re, ahol egy 'chokerman' állás vár rám. Szabadkozott erősen, hogy 'riggingslinger' beosztást most nem tud adni, mert nincs sehol ilyen üresedés, de mint tudom Pitt Lake nagy telep, és valószínűleg hamarosan lesz, amit akkor megpályázhatok. - Pitt Lake! - milyen óriási szerencse! Minden hétvégén Vancouverbe tudok jönni, ahol nem leszek a külvilágtól teljesen elzárva, remete-szerű életet élve. Ott még szórakozási lehetőség is van, ugyanis minden héten egy este meg lehetett nézni egy filmet, amit úgy rendeltek rendszeresen a telep vezetői. Aztán még volt lehetőség tollaslabda játékkal foglalkozni, ami egyébként igen közkedvelt volt a munkások körében. Volt biliárdasztal is, ami szintén nagy népszerűségnek örvendett. Az idő melegebbre fordultával pedig egy úszómedencében, vagy mellette, lehetett eltölteni a szabadidőt.

Teljesen felvillanyozott ez a váratlan fordulat, és határozottan szerencsésnek éreztem magam, hogy Fortuna így rám mosolygott. Még egy kicsit zúgolódtam is, hogy ilyen rövidre szabott lett a pihenő időm. Titokban valamivel többre számítottam, de nyugtatgattam magam, hogy nagyon is jól van ez így.

A hátralévő szabad napjaimat arra használtam, hogy meglátogattam barátaimat, akik társaságát igen hiányoltam. Ők már nyakig benne voltam a vizsgákra való készülődésben és sajgó szívvel gondoltam arra, hogy nekem is azzal kellene most tölteni az időmet. Szerettem volna falba verni a balga fejemet, de sajnos, már az sem változtatott volna a helyzetemen. Gyakran volt ez a tudatomban, és kísért mindenüvé, mint egy sötét felhő a fejem felett.

A munkaruhás zsákomat még ki sem pakoltam, hát azzal se kellett foglalkoznom. Húsvét másodnapján autóbusszal elmentem a Pitt River hídhoz, ahol az eléggé csúfondárosan Pitt River Express-nek titulált hajózási szolgálat kikötője volt. Ezzel szállították a munkásokat a munkatelepre és mindent, amire a telepen szükség volt: élelmiszert, a vállalati üzletben vásárolható dolgokat, a telepen lakó családok ellátását, stb. Express azonban aligha volt, mivel 3,5 óra alatt tette meg a 28 km-nyi utat a Pitt tó északi végénél lévő telepig. Egy kis erőltetett gyaloglással bárki lépést tarthatott vele. A tó maga talán 21-22 km hosszú, igen mély és a déli végéből folyik ki a Pitt folyó. Egy keleti irányú autóút keresztezi a folyót és ennél a hídnál volt a kikötő.

A kikötőnél volt egy Wild Duck Inn névre hallgató fogadó (ami egyébként manapság is létezik) és ennek a söröző jébe ültem be, várva az Express indulását du. 3 órakor. Ahogy végig mustráltam a vendégsereget, úgy tűnt, szinte mindenki oda tartott, ahová én.

3 óra előtt néhány perccel valóban csaknem kiürült a söröző és hirtelen tele lett a két hajó, ami a telepre indult. Egyik-egyiken talán 24-25 utas lehetett, akik közül jó néhányan sörös üvegekkel tele dobozt szorongattak a kezükben. Ez valamivel elviselhetőbbé tette a hosszú, unalmas hajótat.

Az utasok között felismertem 3-4-et, még 1957 nyaráról, úgy látszott, hogy ezek, azóta is ott dolgoznak a telepen, ami erdei munkások körében igen rendkívüli dolog, gondolom, a telep Vancouverhez való közelsége tartotta ott őket, ami főleg családos emberek számára, igencsak megbecsülendő helyzet volt. Kevesen tudták elmondani, hogy minden hétvégét a családjuk körében töltöttek. Legtöbben hónapokon keresztül nem voltak otthon, csak vagy a nyár közepén, amikor a tűzveszély miatt zárták be a telepeket, vagy télen, amikor a hó miatt szünetelt a munka.

A telepre érkezve a munkavezető várt bennünket és azokat, akik új alkalmazottként érkeztek – talán hárman, négyen lehettünk – beterelte az irodába a formalitások elvégzése végett. Mikor azzal megvoltunk, Charlie Bengston (a munkavezető) közölte velem, hogy barátom, Hidasi Pista is ott van és vele egy szobában fogok lakni. Hát ez óriási volt! Ilyen szerencsés fordulatra nem is számítottam. Csaknem Charlie nyakába ugrottam örömömben. Kiderült, hogy Pista is most jött vissza a húsvéti hétvége után, csak éppen a másik hajón utazott és már be is ment a szobájába. És azért nem találkoztunk a kikötőben, mert ő nem a söröző ben várt az indulásra, hanem röviddel az indulás előtt érkezett és egyenesen a hajóba vette az útját.

Mikor az irodában elkészültem a tennivalókkal, siettem a szobába, ahol Pista barátom már kipakolta a holmiját megérkezése után. Igencsak meglepődött ő is, ahogy betoppantam váratlanul. Az öröm természetesen kölcsönös volt és nem volt hiány a mesélnivalóban a közeli múltunkról.

Másnap aztán elkezdődött a megszokott telepi élet, a megszokott erdei munka. Azonban valami különbséget csak észleltem azonnal: míg fenn északon szinte szüntelenül szakadt az eső, havas eső, kegyetlen széllel társulva az elmúlt két hónap alatt, itt határozottan enyhébb volt az idő és most történetesen az eső sem esett. Kimondottan felfelé ívelőnek találtam a helyzetemet.

Hamarosan az is kiderült, hogy Bakos Tibi is ott dolgozik a helyi mérnök mellett, utak, vágási területek kitűzésével foglalkozik. Ő harmadéves volt, mikor Kanadába érkeztünk, és annak ellenére, hogy már végzett, a tudatunkban, mint harmadéves élt tovább. A legérdekesebb pedig az volt, hogy a társa Deminger Karcsi volt, aki szintén harmadéves volt és Bakos Tibivel végzett. Így a soproni csoportból négyen röffentünk össze ezen a telepen.

A felfelé ívelő szerencsém úgy hozta, hogy egy érdekes összeállítású, mondhatnám úgy is, igen jó csoportba kerültem bele. A csoportvezetőm (riggingslinger) egy 25-26 év körüli, Horst Schroeder nevű német volt, aki már 3-4 éve dolgozott az erdőben. Azért emlékszem rá jól, mert az arca meglehetősen durva, talán még azt is lehet mondani, hogy kissé szabálytalan, torz volt, de az egyénisége épp az ellenkezője: nyugodt, jóindulatú, szinte barátságos volt.

A csoport másik két tagja a francia-kanadai Quebec tartományból, ugyancsak feledhetetlen egyéniségek voltak. A 27-28 év körüli, mókás természetű Boots Robillard már néhány éve élt BC-ban. Mint minden francia-kanadai, akit ismertem, egy soktagú családból származott. Feleségével és két kicsi gyerekével Maillardville-ben lakott, Vancouver tőszomszédságában, és mint a neve is mutatja, főleg francia ajkúak települése volt. (Manapság már, úgy gyanítom, a lakosság kisebbik részét alkotják. Boots-nak egyébként nem ez volt az igazi neve, ez csak afféle ragadvány név volt. Az igazit nem tudtam meg soha). Jól beszélt angolul, mint általában minden BC-ben élő francia-kanadai, de ha átváltott a francia akcentusára, szinte görcsöt kaptam a nevetéstől. A fiatalabb, tőlem talán 1-2 évvel idősebb Len Latourneau, talán egy-két éve jött Quebec-ből, szintén jól beszélt angolul, de mikor átváltott a francia akcentusára, ő is hihetetlenül meg tudott nevettetni. Ezzel ő tökéletesen tisztában volt, és tetszett is neki, hogy valami vidámságot jelentett a kemény munka közben. Egyébként ők mindig angolul beszéltek egymással, franciául soha nem hallottam őket társalogni. De mikor beszéltek, az bizony érte a pénzt. A leghumorosabb dolgokkal tudtak előjönni, megvitatni, és mikor vitáztak, minden szilveszteri programnál jobb volt. Jóval jobb! És mikor belehevültek a társalgásba, avagy vitába, átváltottak a francia akcentusukra, amit megfizethetetlenül humorosnak találtunk Horst-tal együtt, ők pedig élvezték, hogy szinte a hasunkat fo-

gtuk a nevetéstől. Szenzációs karakterek voltak, az évek során nagyon sokszor gondoltam rájuk, eltöprengtem, hogy ugyan mi történt velük, hogyan alakult a sorsuk. Annyi bizonyos, hogy ha lehetőségem lenne választani a legismertebb magyar humorista és ő közöttük egy órás szórakoztatásra, habozás nélkül kettőjüket választanám. A legelképesztőbb és legviccesebb dolgokkal tudtak előjönni, és a modoruk, arcjátékuk, de főleg az akcentusuk párját ritkítóan szórakoztató volt.

Kiderült, hogy Hidasi Pista barátom igen komolyan foglalkozott a tollaslabda játékkal, aminek meglepően sok űzője volt a telep dolgozói között. Pista a legjobbak között volt. Nézve egy-egy mérkőzést, rájöttem, hogy élvezetes, izgalmas tud lenni ez a számomra alig ismert sport, ami igen jó erőnlétet követel. Ezt Pista barátom, és a többiek verejtéktől átitatott inge bizonyította egy-egy gyors, izgalmas mérkőzés után. Ismertem ugyan a játékot még az 1957-es év nyarán itt töltött időből, de akkor nem igen figyelem fel rá.

Időnként átmentem a billiárd szobába is, ahol szintén számos játékos mutatta be a tudását, és igencsak elámultam egy-egy elképesztően pontos lövésen. Itt verejtéket nem nagyon lehetett látni, legfeljebb a homlokon elvétve, azonban a kéz és szem koordinációját gyakran bámulatosnak találtam. Vonzott ez a játék, - ha annak lehet nevezni – igen szerettem volna kipróbálni, de nem volt hozzá bátorságom. Túlzavarónak találtam volna ügyetlenségemet a sok gyakorlott játékos előtt. És belőlük nem volt hiány soha vacsorától késő estig. Néha benéztem vacsora előtt is, akkor is folyt a játék minden alkalommal.

Azonban gyakran jöttünk össze mind a négyen a szobánkban a 'cribbage' nevű kártyajátékra. Ez a meglehetősen egyszerű, de mégis szórakoztató, sőt, élvezetesnek is mondható kártyajáték igen közkedvelt az erdei munkások körében akár ketten, akár négyen játszák. Nem kíván különösebb koncentrálást és nem hosszú, 15-25 perc alatt lemegy egy-egy kör. Bizonyos vagyok benne, hogy néhányan a nyájas olvasók közül játszották egyszer – másszor maguk is. Négyesben különösen elfogadható időtöltés.

Ezen alkalmakkor mind a négyen dohányoztunk és egy idő után vágni lehetett a cigaretta füstöt a szobában. Nem volt hát meglepő, hogy másnap reggel szinte nyersre martnak éreztem a torkomat, hiszen még akkor se nyitottuk ki az ablakot szellőztetni, amikor a szemben lévő szobafalat sem láttuk tisztán. Manapság, mikor már éppen 40 éve, hogy abbahagytam ezt a szervezetet romboló, balga szokást, alig tudom elhinni, hogy azokban az években úgy füstöltem, mint a gyárkémény.

Talán mindannyiónk, de főleg Hidasi Pista részéről, meglehetősen sajnálatos volt, hogy nem volt tarokk kártyánk. Meglehet, hogy ez hármónk részéről többé-kevésbé szerencse is volt, Pista ugyanis túl jó volt ebben a játékban. Az utolsó körig tudta pontosan, hogy milyen lapok mentek már el és kitől, és nem átallotta jól lebarnítani a partnerét, ha rosszul játszotta a kártyáit. Én magam csak Powell Riverben tanultam meg játszani és eléggé gyengén adtam elő a dolgokat, hiszen azóta se játszottam.

Élesen él még emlékezetemben az egyik alkalom, amikor Pista szorult helyzetbe került a XXI-esével. Nagy szerencséje volt, hogy az ellenfele a skiz-zel előtte ült, a másik viszont utána. Hogy az utána ülő ellenfele tarokkot hívott, jónak látta, ha elmegy a XXI-esével. Már kézbe is vette, hogy lezseren üsse a hívást, csak azt nem nézte meg tüzetesen, hogy az előtte ülő ellenfele a skiz-t dobta a hívásra, úgy gyanítva, hogy Pista kifogyott a tarokkból és esetleg elkapja a XXI-esét. Pista az utolsó másodpercben vette észre, hogy skíz van az asztalon és nagyot kiáltva még a levegőben elkapta a könnyelműen eldobott XXI-esét, mielőtt az ráesett volna a skíz-re, így megmenekült a kalaptól. Végtelenül bosszantotta, hogy csaknem könnyelműségének lett áldozata.

Míg Nolet-Bay-ben minden nap szinte egy örökkévalóságnak tűnt, Pitt Lake-en meglehetősen gyorsan eltelt a munkahét. Alig tudtam elhinni, hogy pénteken munka után mehetünk Vancouverbe. Lassan kezdtem rádöbbenni, hogy az a sajnálatos eset Nolet Bay-ban végül is előnyömre szolgált. Bár nem kerestem annyi pénzt mint északon (az igazat megvallva jóval kevesebbet), itt legalább emberibb körülmények között folyt az élet, bizonyítva, hogy a pénz nem minden. Roppant tetszett az nekem, hogy a hétvégét civilizált körülmények között, a barátaimmal, de főleg Ute-val tölthettem. Lassan megismertem a telep többi dolgozóját, de legalábbis azokat, akik többékevésbé állandósultak ezen a helyen, és az ismerős környezet, társaság miatt a hajóút se tűnt oly irgalmatlan hosszúnak.

Lassan ráeszméltem arra is, hogy jó lesz ellátogatnom a 4-es utcán lévő Plymouth kereskedőhöz, amelyik megvette tőlem a Chev Delux-omat azzal a feltétellel, hogy majd veszek tőlük egy klasszisabb automobilt. Arról még nem volt semmi elképzelésem, hogy mégis milyet, de a megállapodás szerint legalább 750 dollár értékűnek kell lenni. Abban reménykedtem, hogy egy valamivel drágábbat le tudok alkudni erre a szintre.

A busszal való közlekedéshez már nem nagyon fűlött a fogam. A hídhoz csak belvárosból induló busszal lehetett eljutni. Úgy éreztem, hogy valamivel kényelmesebb jövést-menést érdemlek, amit egy autó tudott volna biztosítani. Azonban a legerősebb indítóok egészen más irányból jött. Végtelenül sértette az önérzetemet, hogy Ute-val csak buszon tudtam közlekedni. Ezt teljesen osztályon alulinak tartottam, különösen, ha szombat este elmentünk táncolni. Éjfél után busszal hazajutni valóságos kálváriát jelentett. Az sarkalt legjobban, hogy változtassak ezen az elfogadhatatlan állapoton. Úgy éreztem, hogy a kereseti lehetőségem elég biztos ahhoz, hogy egy nagyszabású kiadásra adjam a fejem. Az idő egyre szebb, balzsamosabb lett és nagy volt a csábítása annak is, hogy elmenjünk ide-oda szombatonként. A végső elhatározásom akkor született meg, mikor Ute egyik barátnője és társa eljött értünk és invitáltak, hogy tartsunk velük egy csoportos piknikre, Cultus Lake-hez, ami Vancouvertől talán 60-70 km-re van. Nagyon szép hely, és persze örömmel elfogadtuk az ajánlatot. Azt azonban teljesen megalázónak tartottam, hogy mi ezért mások jóindulatára voltunk utalva. De még ennél is fájóbb volt az a tény, hogy ennek a barátnak egy csillogó-villogó, fekete fényezésű 1956-os Chev Belair-je volt, makulátlan krémszínű belsővel – ami az akkori fiatalság álomautója volt. Szégyen és gyalázat, de az az igazság, hogy egy időre igencsak hatalmába kerített az irigység. Fájó szívvel gondoltam arra, hogy nekem bizonyosan soha nem lesz ilyen álomszép autóm, amibe büszkén beültethetek bárkit és elvihetek egy kis kirándulásra, egy szép hétvégén.

A következő szombaton el is mentem a Plymouth kereskedőhöz. Verőfényes júniusi nap volt, ami az eladók álma. Ilyenkor sokan meglátogatják az autólerakatokat és a napsütésben csillogó autókat a legvonzóbb körülmények között mutathatják be a potenciális vevőknek. Ilyenkor a legnehezebb a vevőknek előnyös alkut kötni, különösen pedig, ha az eladó megneszeli, hogy a vevő erősen kötődik egy bizonyos dölyfösen csillogó autóhoz. És jönnek a megszokott érvek: ez egy különösen jó karban lévő, fantasztikusan szép autó és az árat maga az eladásrészleg vezetője állapította meg a lehető legalacsonyabban szinten, ahol még mindkét félnek tisztességes alkut biztosít. És természetesen minden a legrábeszélőbb mosoly kíséretében.

Szétnéztem az autók között és megállapítottam, hogy talán 100 körül lehet a számuk, mind ragyogóan tisztára mosva, fényezve. Bár ezek mind Chrysler gyártmányok voltak, tudat alatt Chev Belair-hez hasonlót kerestem. Volt is jó néhány, ami kivitelezésben vetélkedett vele, de szomorú szívvel állapítottam meg, hogy azokhoz túl kicsi a bankszámlám. Lehangoltságomból egy üdvözlő hang zökkentett ki és meglepődve ismertem fel az eladót, akivel a DeLux-om alkuját kötöttem. Nem kicsi meglepetésemre felismert engem, pedig azóta már 100 vevővel is lehetett dolga. Még arra is emlékezett, hogy milyen minimum árban állapodtunk meg. Ehhez mérten rögtön

mutatott néhány autót, ami szerinte megfelelt az én igényeimnek. Egyik-másik ára azonban jóval meghaladta azt, amit hajlandó voltam kifizetni az autóért, és természetesen, amire telt az erszényemből. Úgy kalkuláltam, hogy az összeg semmi szín alatt nem haladhatja meg a 900 dollárt, ami hagy is még valamennyit a bugyellárisomban.

Volt jó néhány, ami első látásra megtetszett, de ezek mind túl voltak a költekezési határomon. Megint mások olcsóbbak voltak, de azok meg nem tűntek szimpatikusnak vagy színük, vagy a formájuk miatt. Már kezdtem kicsit kényelmetlenül érezni magam, hogy csak vesztegetem az eladó idejét, de ő lankadatlan lelkesedéssel kalauzolt újabb és újabb autóhoz. Végre megérkeztünk egy szép kék, hibátlan zománcú, jó formájú 1955-ös gyártmányú Plymouth-hoz, ami meglehetősen megnyerte a tetszésemet. Csak az árával volt egy kis gond: 1000 dollár, firm! (határozott ár!). Néztem jobbról, néztem balról, s minél tovább néztem, annál jobban megtetszett. Príma, csaknem új gumik, a belseje tiszta, a külső kék színtől egy-két árnyalattal sötétebb kék, és valahogy el tudtam képzelni magam a kormány mögött, Utét pedig mellettem ülve. – Hat hengeres, kiváló minőségű automobil – mondta az eladó biztatólag. Bármely lány méltányolni fogja, ha azzal elviszem egy vasárnapi kirándulásra – ütötte tovább a vasat. Műszakilag kiváló állapotú, a motor mesésem működik, egy csepp olajat sem éget - tette hozzá egy ragyogó, bizalomgerjesztő, fehér fogsorú mosollyal. – Jó, jó, ez mind csodálatos, de nekem csak 900 dollárom van. Hirtelen eltűnt a mosoly az arcáról és gondterheltté vált a kifejezése. Mély töprengéssel babrálta a hatalmas köves gyűrűt az ujján, majd néhány perc után azt mondta, hogy nem tud rajtam segíteni és a táblára mutatott: 1000 dollár, Firm! Azonban mielőtt faképnél hagyott volna, kissé felderült az arca és azt mondta, van egy utolsó mentő ötlete: beszél a főnökével, csakis ő engedhet az árból, ha rá tudom beszélni, de sok sikerrel nem biztat. Valóban be is ment a vezető eladó irodájába, én meg vártam rá türelmesen. Valahogy úgy éreztem, hogy nekem azzal a kék autóval kell hazamennem ma. Talán 10 perc telt el, mikor kijött és invitált, hogy fáradjak be a főnökhöz, szeretne velem beszélni.

A főnök egy 45-50 év közötti magas, jó megjelenésű személy volt, makulátlan szabású, sötétkék öltönyben, a jobb kezén pedig ott volt az elmaradhatatlan nagy köves gyűrű. Udvariasan kért, hogy foglaljak helyet az asztalánál, majd érdeklődött, hogy mivel foglalkozok, hol dolgozok, ki a munkaadóm. Elmondtam neki, hogy készülök visszamenni az egyetemre továbbtanulni, arra kell megtakarítanom a szükséges pénzösszeget, ezért van megszabva, mennyit költhetek egy autóra, amit egyébként szeretnék megtartani néhány évig, anélkül, hogy sokat költenék javításra. Úgy érzem a kék 1955-ös Plymouth éppen ilyen autó, és mellesleg a kék kedvenc színem. A pénzem kemény munkával keresem a hegyoldalon, ezért kell nagyon óvatosan költekeznem.

Hallgatta figyelemmel, amit mondtam, majd egy ideig gondolkodott. Végül rám nézett és azt mondta, hogy tetszik neki, amit előadtam. Ő szimpatizál azokkal a fiatalokkal, akik tanulni akarnak, s hogy ezt bebizonyítsa, hajlandó lemenni az árral 950 dollárra. De lentebb semmi szín alatt, mert nekik semmi profit nem lesz az üzletből.

Gyorsan átgondoltam a helyzetet és arra a meggyőződésre jutottam, hogy 50 dollár miatt nem érdemes hagyni kútba esni az egész alkut. Egy kis habozás után rábólintottam: elfogadom az ajánlatát. Ő megelégedéssel vette tudomásul a döntésemet és biztosított, hogy jó vásárt csináltam, az autó műszakilag kiváló és évekig fog jól szolgálni. Előkerítette a papírokat, kitöltötte a megfelelő rublikákat, mindketten aláírtuk és a kék, 1955-ös Plymouth az enyém volt. Még szóba elegyedtem rövid időre az eladóval, megköszöntem neki, hogy kisegített, majd beültem az új autómba, mély lélegzetet vettem és dagadó mellkassal kihajtottam a 4-es utca forgatagába.

(Szeged, 2015. február)

Apt Kamill: **Életek, emberek...**(13. rész)

MEGINT KANADA. Csilla a második gyereket várta. Őt a szüleinél hagytam Kingával, mig magam előrejöttem helyet csinálni. Bátyám akkor már pár éve Torontóban élt. Arrafelé jöttem, hogy meglátogathassam. Akkor találkoztam gyönyörű, fekete, Ghana-i barátnőjével, Nanával, akit később rövid időre feleségül vett. Meséltem nekik, persze angolul, hogy Nana is értse. A spanyolt és angolt egy szinten beszéltem. Nem forditottam, hanem angolul vagy spanyolul gondolkodtam is, de a spanyol annyira része volt az életemnek, hogy időnkint anélkül, hogy észrevettem volna visszaváltottam rá. A bátyám le-leállitott, mondván, hogy „te, már megint spanyolul beszélsz". Mondom a fene eszi, egyik idegen nyelv vagy a másik, mit számit, egyik kutya, másik eb. De lassan azért visszérkeztem Kanadába. Nana nemcsak szép volt, okos és művelt is. Később, mikor elváltak, sajnáltam. Azt hiszem jó társa lett volna a bátyámnak. Na, de ki tudja?

Szüleim kétszoba-konyhás apartmentet béreltek a Broadway és a 10. avenue között a Spruce utcában. Megint náluk laktam. A UBC-n felvettek a postgrad fakultásra, ahol az 'Erdészet Mestere' nevű diplomát terveztem elnyerni. Ehhez 18 úgynevezett egységet kellett elvégeznem, amiből hármat az elfogadott tézisért kapok, a többit különböző szak-fakultásokon kellett lehallgatnom. Tanácsadóm, Harry Smith erdészeti tanár volt, aki minden vonalon a globalkapitalizmusba vetett hitét terjesztette és támogatta, hihetetlen energiával és fáradhatatlanul, az erdészetet inkább harmad, mint másodrendű tényezőként fogva fel. Velem, mint minden diákjával Dr Smith nagyon kedves, segitőkész volt. Szerzett ösztöndijat, tézistémát a nemzeti és a tartományi parkoknál, a hozzávaló pénzzel együtt, és gyakorlat vezetői részmunkát két másodéves erdészeti tárgyban. Nyár végére kaptam szép kis vadonatúj lakást is az egyetem családos diákjainak épült Acadia Park nevű telepén, jutányos lakbérrel. Csak igy tudtam tanulni, másképp nem lett volna elég pénzem.

A témám az erdő esztétikai és rekreációs értékeinek védelme, kezelése és használata volt. A UBC-n én voltam az első aki ebben az új témakörben végzett. A faipar az erdőkkel szembeni kendőzetlen rablógazdálkodás ellen ébredő és növekvő társadalmi kritika aránylag olcsó ellensúlyozását remélte az új programmtól. Fiatal fejjel ezt még nem láttam ilyen tisztán. Cinizmust nem sejtve, lelkesen vágtam neki az új vonalnak, hiszen az erdő, és a lelkiismeretes erdészet alapfeltétele a földi élet fennmaradásának.

A tantárgyaim is érdekes csokrot tettek ki. Matematikai statisztika, regionális tervezés, szociológia, épitészeti hortikultúra, néhány testhez szabott erdészeti tárgy, meg szabadidős aktivitások adminisztrációja a Testnevelési Szakon. Ezekhez hozzájött még a kötelező posztgraduális szeminárium és a tézis. A mester diploma rendszerint négy – öt szemeszetert vesz igénybe. Én nem tudtam megengedni magamnak ilyen luxust. Pénzem alig volt, s az ösztöndij meg a részmunkák csak a legszükségesebbek egy részét fedezték, hát az egész programmot le kellett nyelnem egy év alatt.

A tézisem cime „A környező erdőtipus szerepe a táborhely megválasztásában" volt. Ezerkétszáz parklátógatót kellett meginterjúvolni öt tartományi és hat nemzetiparkban lévő táborhelyen. Akármilyen mosolyognivaló, mondvacsinált fontosságú volt is a téma, sokat tanultam belőle. A véleménykutatás tudományosan elfogadható szervezése, kivitelezése, analizise, és statisztikailag bizonyitható következtetések levonása több, számomra teljesen új ösvényen vezetett végig.

A kinti munka, az adatgyüjtés, májustól augusztusig, Vancouver és Banff között, tizenegy nagyon szép környezetben levő táborhelyen történt. Kis Volkswagen bogaram, a Samu, csaknem állandóan úton volt. Igazán érdekes volt ezerkétszáz vadidegen emberrel végigmen-

ni az elég hosszú kérdőiven. Ujabb bizonyságot kaptam arról, hogy az emberek nagyrésze jóindulatú, kedves. Ugyanakkor meglepett, hogy tán mégnagyobb rész mennyire nincs tisztában a körülötte levő világgal. Később az analizist Kozák Tóni segitségével a UBC hatalmas, szobanagyságú számitógépével csináltam. Nagy doboz összevissza luggatott keménypapir kártyával a hónom alatt jártam az új erdészeti épület és a mérnöki épületben levő számító gép között, hónapokig, mig végre tudományosan elfogadható módon is rájöttem a fentemlitett meglepő tényre. Arra is rájöttem, hogy a statisztika huncut jószág. Sok mindent, még egymással ellentétes dolgokat is be lehet vele bizonyitani, ha eléggé ért hozzá az ember, s pláne, ha jól megfizetik.

Szép nyár volt. Mire Csilla a pici lánnyal és szépen gömbölyödő pocakkal megérkezett már meleg junius volt. Attól fogva együtt jártuk a gyönyörű helyeket, sátoroztunk, sétáltunk egész nap a csaknem üres táborhelyek körül, mivel napközben nemigen volt kit kérdezgetni. Láttunk szarvast, láttunk medvét, pisztrángot a patakokban, és nagyon szép hegyeket.

Szeptemberben megkezdődött a tanitás. Hat év alatt hihetetlen nagyot változott a UBC. Hat-nyolc évvel azelőtt amikor odajártunk 4500 körül volt a diákok száma. Az 1967-es tanévben több mint 26,000. A robbanásszerű növekedés mindenen meglátszott. Hatalmas, nagyrészt izléses, modern épületek a különlegesen szép vancouveri disznövény kultusz jól megtervezett keretében mindenütt. Sok szabad terület, virággal tarkitott száz különböző árnyalatú zöld, fény és árnyék játéka, friss tengeri levegő, igazán üditő, kellemes atmoszféra a tanuláshoz.

A város is nagyot változott. A hatvanas évek pozitiv gondolkodásával, mintha a túlméretezett favágótáborba egy kis Európa kezdett volna beszivárogni. Az osztrák péknél jó kenyeret lehetett kapni. Itt-ott német, olasz, magyar vendéglők, izletes ételekkel, némelyikben bort is adtak a vacsorához, nem kellett az üveget papirzacskóba dugni az asztal alá. Megjelentek a 'hippy' kort megelőző 'beatnik'-ek, akik a műveletlenség és a túlzott anyagiasság ellen tiltakoztak. Mire aztán a tiltakozás mozgalommá vált, nem maradt meg belőle más mint hosszúra hagyott haj, rendetlen ruházat és kenderszivás. Egy miniatűr epizódus az ember tragédiájából.

Mindenesetre a következő hat, vagy nyolc év ennek a pozitiv gondolkodásnak a jegyében alakult. Az egyetemen a Tervezési Fakultás is ennek az eredménye volt. Hálás vagyok Harry Smith-nek, hogy felvetette velem a Régionális Tervezést, ami egy széles, új és maradandó perspektivát nyitott meg előttem. A fakultás csak posztgraduált tárgyakat adott. A diákság diplomás, és rendszerint értelmes, valamelyes gyakorlattal is rendelkező, főleg közgaszdász, mérnök, ügyvéd hallgatókból állt. Ennek megfelelően az oktatás felnőtt emberknek szólt. Peter Oberlander, a szak dékánja tartotta a szeminárium stilusú, nagyon tanulságos és élvezetes órákat.

Az otthoni három és ötéves tervek után, én elég szkeptikus voltam magával a tervezéssel kapcsolatban. Jót tett megismerni a tervgazdálkodás antipolusának a csapdáit is, hogy kiegyensúlyozottan gondolkodjék az ember. Sok érdekes dolgot tanultunk főleg egymástól. Nem tartott soká meglátni, hogy kizárólag a piacra bizott elhatározások katasztrófához vezetnek. Ugyancsak azt, hogy ezt a tényt a kapitalizmus katekizmusa figyelmen kivül hagyja, és az előálló problémák megoldását egy-egy gazdasági válsággal egybekötött nagyobb háborúra bizza. Világossá vált, hogy Európában miért helyezték az erdészetet a politikai arénán kivül, közvetelen a törvényszék alá. Előjött a gyerekkor ködéből egy kép, amit most, innen a huszonegyedik századból úgy látok mint egy szakadatlan viadal három szereplővel. Az Erdő, ami a jövő, Apám, az erdész, és Fleischmann Ottó a Gyulajra járó fakereskedő, akit nem lehet az erdőben szabadoneresztteni, mert eladja a jövőt, s akkor aztán hiába volt a szaktudás, a sok munka, a csemetekert, ültetés, gyérités, rovarirtás, elmegy az Erdő, a talaj, a vad, a patak. Gyerekkori kép, kicsit drámai, de elég pontosan lefesti a valóságot.

Az is kivilágosodott, hogy bár ez az erdészeti kép csak egy, kicsi része a nagy mozaiknak, a többi rész is nagyjából igy fest, és a felelősségtudó szakember mindenütt 'fakereskedőkkel' van körülvéve. Akkoriban jött be az USA-ban egy törvény, ami szerint nagyobb vállalatok adókedvezményt kaptak, ha hivatásos tervezőt alkalmaztak a végrehajtó tanács szintjén. Volt egy Johnson nevű, harmincnéhány éves közgazdász, aki egy ilyenféle állásból jött vissza továbbtanulni. Mesélte, hogy a felhőkarcoló legfelső emeletén kapott többszobás luxusirodát, titkárnőkkel, reprezentációs segédszemélyzettel, miegymás. A vezérigazgató behivta és elmondta, hogy milyen fontos a vállalatnak a tervezés, a közérdekbe való beilleszkedés, és hogy neki, a tervezőnek kötelessége az igazgatósági üléseken megjelenni, azonkivül azt csinál amit jónak lát, csak a vállalat dolgaiba ne beszéljen bele.

Volt egy másik érdekes tárgy, a Szociológia 418-as, amit negyedéves tanárjelöltekkel hallgattam. Az előadó Jean Luis De la Nois, fiatal belga professzor, igazán tartalmas, érdekes anyagot adott le. Volt egy nagy, vastag Szociológiai Válogatások cimű könyvünk amiből különböző irók munkáit olvastuk, majd 'megtárgyaltuk' az órákon, azonkivül Max Weber a 'Protestáns Etika és a Kapitalizmus Szelleme' cimű munkáját kellett az évvégéig elolvasni, és egy összefoglaló fogalmazványt beadni április elejére. Még szeptemberben megmondta, hogy a vizsgakérdések nem a különböző olvasmányok, vagy az előadások anyagát kérdezik vissza, hanem az egészből összetevődő anyagot fogják célozni. Ebből márciusra majdnem forradalom lett. Élveztem az órákat. Nem a hallgatóság általában sekély, naiv és silány szellemiségét, hanem De la Nois brilliáns meglátásait és párhuzamait. Ahogy haladt az idő, egyre nyilvánvalobbá vált, hogy a mindennapos problémákkal foglalkozó anyag összefüggései és megértése jóval túlhaladták a hallgatóság képességeit. Egy nap márciusban aztán az órán való első széleskörű közrészvétel kis palotaforradalom formájában jelentkezett. A felháborodás alaptémáját a vizsgakérdésektől való félelem tüzelte. Az összehangzó panasz gerincét az adta, hogy ők negyedéves tanárhallgatók, sok tárgyat kell lehallgatniuk, nekik nincs idejük gondolkodni, hogy képzeli a professzor azt, hogy nem a leadott anyagot kérdezi vissza. Sajnos nem lepett meg, de azért meghökkentett a dolog. Te jó ég! Ezek két hónap múlva tanárok lesznek. Ezek foják tanitania gyerekeimet?

Azon a nyáron, amikor beiratkoztam költözött át az Erdész fakultás a régi egyemeletes faépületből az új Mac Millan épületbe. A tanárok közt volt Adamovich László és Sziklai Oszkár volt soproni tanáraim, és Kozák Antal, két évvel előttem végzett soproni erdőmérnök, aki akkor már a fakultás helyettes dékánja volt. A nagy új épület alagsorában volt az Adamovich tanszék szertára, itt tanyázott Édesapám a műszerek között. Amikor időm engedte a délelőtti és délutáni kávészünetet nála töltöttem. Kiváló teákat főztünk, és nagyokat beszélgettünk. Ha valami nehezebb emelni való munka volt, azt megcsináltam.

Nem volt több mint heti tizenöt óra előadásom, de rengeteget kellett tanulnom, az ösztöndij fejében gyakorlatokat vezetnem, dolgozatokat javitanom, magam dolgozatait irnom, a tézist készitenem, szemináriumokra készülni. Kora reggeltől késő estig. Csillát meg Kingát csak este láttam. Már novemberre járt az idő, amikor elhatároztuk Csillával, hogy ma egy nagyot alszunk. Kingával együtt bevettünk egy-egy kiskanállal a gyerek Phenergán nevű nyugtató szirupjából, amit a kicsi fogzás idején kapott néha. El is aludtunk mint a bunda. Arra ébredtem fel, hogy Anyám jön fel a lépcsőn és nagy boldogan mondja, hogy na, megjött a gólyanéni. Az történt, hogy a fiam életében először és utoljára nem késett. Sőtt, jóval korábban jött mint vártuk. Csilla hajnal előtt kontrakciókra ébredt. Szép csendesen felkelt, felhivta anyámat, hogy itt az idő, legyen szives üljön taxira és jöjjön vigyázni a kislányra, mert mi megyünk be a kórházba. Aztán szépen összepakolta ami kellett, előkészitette a gyerek reggelijét meg az

enyémet és várt. Engem hagyott aludni az utolsó percig. Csilla mindig ilyen volt. Bementünk a Grace Hospital-ba, Elsa von Rosen, az orvosnőnk már várt. Reggel hatra megjött Attila. A nyolc órai előadásra idejében érkeztem.
Másik tantárgy amit igen élveztem az épitészeti hortikultura volt. A professzor, John Neill, a tanitás mellett az egyetem területfejlesztésének hortikulturális részét vezette. Nagy tudású gyakorlati ember, aki az elméleti oktatás mellett nagy gondot forditott a nagy tanterem, az egyetemi környezet adta lehetőség minél szélesebb kihasználására, megismerésére. Két féléven keresztül jártuk és ittuk be az épületek közötti, öt dimenzióban tervezett gyönyörű parkot. A hetes klimatikus zóna hihetetlen mennyiségű disznövény használatát tette lehetővé, az erika féléktől a száz meg száz rhododendron fajon és a pálmákon át a mammut fenyőig. Ezeknek a három dimenzióban való elhelyezését, az idő, a hosszúlejáratú változások dinamikájával kell összehozni, és mint ötödik tervezési dimenziót, az évi periódikus szin és szövetváltozásokat is számba kell venni. Mindjárt szeptemberben megadta az év főmunkájához a témát: változás. Erre a dolgozatra készülve járta az ember az egyetemet, figyelve a részletekre, kompozíciókra, megismerve a növényekből amennyit lehetett, növekedési és változási habitusaikkal együtt. Hihetetlen alkotási lehetőségek, a szépség tudatos meglátása, az állandó gondolkodás, hogy na én ezt hogyan csináltam volna, nagyon élvezetessé tettek minden lépést a kampusz-on. Jól sikerült a dolgozatom, sajnos az évek során elkeveredett. Nincs meg. Ha még volna hátra vagy ötven évem, s valaha specializációra vetemednék, azt hiszem erre a területre állnék rá.
Volt aztán más is, bőven. Például a közgazdaságtan, amiről megint Szabó Dezső Adyra emlékeztető, hihetetlen kifejezőerejű prózája jut eszembe. Ha nem idéznék, plagizálnék, ugyanis a Közgazdaságtan, Adam Smith tanainak, felületesen átvett, túlraffinált, erősen kétesértékű bölcsességei úgy álltak ki az akadémiából „mint megannyi keresztbefordult kocsirúdja. Akárhogy próbálta az ember kikerülni őket, mindenütt beléjük ütközött". Ezek a kocsirúdak aztán egyre nagyobb számban végigkövették munkáséletem hátralevő évtizedeit. Most már nyilvánvaló, hogy ezeken a kocsirúdakon tört ki, például a Britt Kolumbia-i erdészet nyaka, ezeken mászik egyre magasabbra, az egyre gazdagabb, egyre kisebb számú világelit a huszonegyedik század uborkafájára.
David Haley, erdészeti közgazdász tanár volt H. Smith mellett a helyettes tanácsadóm. Okos, egyenes ember volt. Sokat tanultam tőle is, meg későbbi éveim során vett, egyre magasabb szintű alkalmazott közgazdaságtani tanfolyamokból is. Sajnos attól kell félnem, hogy a kocsirúd párhuzammal leirt véleményem nem alaptalan, csak haszontalan, mert hiába tudja az ember, hogy mi történik, a történteket, a mára már le nem tagadható környezetbeli és társadalmi krizist, még ha akarnánk sem lehetne belátható időn belül visszaforditani, ellensúlyozni, pláne nem proform, fábólvaskarika megoldásokkal amit az utóbbi pár évben a világtőke engedélyezni látszik. Most már megint beültet néhány Mr Johnson-t a legfelső emeleti luxusirodába, széndioxidot csökkenteni titkárnőkkel és harsonákkal. Széditsék a népet, csak a lényegtől maradjanak távol. Tehát úgy él az ember, hogy saját magát meg ne utálja, és közben virágot szed.
Na, persze, amikor 67-68 ban a UBC-n voltam, még csak gyanakodtam a nyakló nélküli fejlődésre, és azt hittem, hogy csak jó, gyakorlatilag alkalmazható megoldásokra, körültekintésre van szükség. Az ember igen is tud együtt élni magával és a környezetével, hiszen már tudjuk, hogy a háború mire vezet, most csak meg kell tanulnunk hogyan kell békében élni. Igy kezdődött a következő huszonöt év. Az elején naiv meggyőződéssel, később tudatos makacssággal éltem mint Don Qijote és Sziszifusz hibridje. Érdekes, tartalmas élet volt. Mindig hittem abban amit csináltam, még akkor is amikor már tudtam, hogy csak azért csinálom, mert hiszek benne.
Teltek a hónapok, múlott a szép egyetemi élet, készült a tézis, nőttek a gyerekek, fogyott a pénz. Állás után kellett nézni. Ha nagyon akartam volna, diákkölcsönökkel ki tudtam volna húzni a tanulást egy doktorátus erejéig, s utána beállni vezetni a világtalant, de nem vonzott az akadémia. Bár láttam kiváló tanárokat, nagytudású embernyi embereket, de a harang görbe szabálya szerint itt is tulnyomó többségben volt a felfuvalkodott szellemi könnyűsúly. Különben is, én néhány év múlva hazamegyek, s majd ott meglátom hova, merre. A vizsgák megvoltak, már csak a tézis megvédése volt hátra. Két állást is megpályáztam. Az egyik a BC Tartományi Parkok egy tervezői poziciója volt, a másik pedig, a CLI (Canada Land Inventory), vagyis Kanada földterületeinek kiértékelésénél a rekreációs szempontból való felhasználhatóságot vizsgáló részleg Újfundland Tartomány főnöki poziciója.
Az elsőnél a Park Osztály főnöke, Bob Ahrens jött ki a UBC-re interjut tartani. Amikor a végén megkérdezte, hogyan viszonylanék egy olyan helyzethez, amiben a meggyőződésemmel ellentétes határozatot kellene végrehajtani, őszintén megmondtam, hogy el tudok képzelni olyan helyzetet ami arra kényszeritene, hogy lemondjak az állásomról. Nem vettek fel.
A CLI munkát ismertem, mivel egyik posztgrad szemináriumi előadásomon azt kellett ismertetnem. Egy nap telefonhivást kaptam Joe Low-tól, a CLI St.John's-i igazgatójától. Kicsit beszélgettünk, aztán megkérdezte, hogy mikor tudnék kezdeni és mennyi fizetést várnék ha felvennének. Megmondtam, hogy augusztus elsején kezdhetnék, havi 700 dollárért. Felvettek.
Elköszöntünk szüleimtől, Vancouvertól, és minden holminkat bepakkolva a Samuba, a két gyerekkel, autóstól felültünk a vonatra. Irány Moncton, New Brunswick. Négy nap múlva kiszálltunk, a Samut egy daru leemelte a vonat végén levő teherkocsiról, kiszedtük belőle, és a tetejére kötöttük a járókát, a babakocsit, meg valami nagy batyút, mi pedig beleültünk, úgy, hogy a kocsi még mindig a plafonig volt rakva, főleg könyvekkel. A hátsó ülésre beszoritottuk Kinga babaülését, mi pedig Csillával beültünk az első ülésre, én a kormány mögé, Csilla meg a nyolc hónapos Attila mögé, aki Monctontól St. John's-ig a több mint ezer kilóméter utat Csilla ölében, állva, ülve, alva, ugrálva töltötte. Még nézni is sok volt, de mire odaértünk, a Vancouver és Magyarország közötti 9000 km majdnem pont felére, kb 4500-ra csökkent.
NEWFOUNDLAND. Ha jól emlékszem otthon Újfullandnak hivtuk, és körülbelül a világ végét jelentette. Pedig nem is a világ vége volt, csak egy egészen más világ. St.John's- ban az időjárásról azt mondták, hogy náluk egy évben van nyolc hónap tél és négy hónap pocsék idő. Hát, volt benne valami. Nem minden évben, és nem pontosan igy, de határozottan volt benne valami.
Az út hosszú és érdekes volt. Szép napos időben mentünk át Nova Scotián, üde, barátságos vidéken Sidney-ig. Itt megakadtunk egy kicsit mivel az Újfullandba vivő komp valami sztrájk miatt nem ment. Késő estére sikerült egy magánházban szobát találnunk, ahol megaludtunk. Az éjszaka folyamán megoldódott a sztrájk, és másnap felkerültünk a kompra, ami a 180 kilóméterre levő Port aux Bask-nál, St. John's-tól majdnem 600 km-nyire tett partra bennünket, elég későn délután. Deer Lake-nél megaludtunk, és másnap estére megérkeztünk Északamerika legkeletibb városába, St. John's-ba, éppen idejében, mert reggel munkába kellett állnom. A motelból felhivtam Gőgös Feri volt évfolyamtársamat, aki szintén a CLI-nél, az erdészeti részleg vezetője volt, és mint hamar kiderült, az ő szerepe nagyban hozzájárult az én felvételemhez. Feri húsz percen belül ott volt nálunk családostól, s máris otthon voltunk Újfullandban. Megtudtam, hogy ötödiknek érkeztem, mert Feri mellett még három volt iskolatársunk volt ott, Bajzák Dénes és Hudák Jancsi, kutatók a Federális Erdészeti Tudományos Intézetben, Draskóy Gyurka, volt évfolyamtársunk meg a Tartományi Parkoknál mint természeti ismeretterjesztő ('park naturalist'). Hamar megtudtam, hogy ez milyen sokat számit és segit a megtelepedésben. Mig például Ko-

lumbiában senki semmit nem tudott rólunk, és ha nem is sokáig, de gyanakvással figyelték az embert, itt a bemutatkozásnál mindjárt az volt, hogy "ahá, te is a magyar erdőmérnökök közül való vagy", és elődeim dicséretére váljék, a megjegyzésben érezhető volt az elismerés.
Másnap reggel Gőgös Feri bevitt az igazgatóhoz. Az igazgató, új főnököm, harminc év körüli angol ex-katonatiszt, egyenes, korrekt ember volt. Könnyű volt vele dolgozni. Az osztály ami a CLI kiértékelést és térképezést végezte egy ideiglenesen összeállított szervezet volt, ami 90% -ban federális pénzen és tehnikai irányitás alatt, de a Tartományi Erdészet adminisztrációján belül volt hivatott működni, majd a térképezés befejeztével, 1972-ben megszűnt.
Az én munkacsoportomban mindössze négyen voltunk. Az asszisztensem, Bernadrd S. Jackson, volt skóciai vadőr, nagytudású természetbolond, kiváló fényképész, azután Dorothy O'Brian és Sharon King, mind a kettő egyetemet végzett fiatal lány, s magam mint csoport vezető, készitettük el Ujfulland részletes leirását 1:50 000-es léptékben, amit aztán Ottawa 1:250 000-es térképeken publikált. A tartomány szigetrészének minden négyzetkilométerét először nagyléptékű légifelvételeken 'repültük be' kiváló optikájú Old Delf sztereoszkópon, majd személyesen ellenőriztük az előzetes osztályzást vagy felszini járművekkel, vagy alacsonyan, kb 100-120 méter magasan repülő kis hidroplánról.
A természeti és esztétikai értékek mellett történelmi, kultúrális és tudományos érdekességeket is megjelöltünk. A munka folytán alaposan megismertem a tájat és a népet egyaránt. Tulajdonképen minden úton végigmentünk, helyi lakosokkal elbeszélgettünk. Sok helyet csak csónakkal közelithettünk meg, s négy év alatt több mint 1300 órát repültem csak a CF-LTM jelzésű Cessna 180-as hidroplánon, Joe Foley pilóta mellett ülve. Azon kivül, főleg Labradorban, más gépeket is használtunk. Azért fizettek, hogy szép és érdekes helyeken járjak. Újfulland gyönyörű. Lélekzet elállitó, vad szépség. Akit érdekel nézze végig a Farley Mowat által kommentált, 'That Rock Within The Sea' cimű, fényképekből álló könyvet. Könyvtárakban mindenütt megvan, és igazán megéri, mondhatnám életreszóló emléket adhat a ráforditott néhány óra.
Mikor én odakerültem, Újfulland, a volt angol gyarmat, kevesebb mint tiz éve lett része Kanadának. A nép nagyrésze az akkor még igen gyakori tőkehal kicsiben való halászatából élt. Kemény, egyszerű, barátságos nép volt. Itt-ott csaknem teljes elszigeteltségben éltek. A déli parton volt település, ahol az angolt többszáz éves dialektusban beszélték. Ilyen helyeken az elzárt nép genetikájából adódóan, elég sok albinót láttam. Az északi oldalon levő Fogo Islandon, Tilting és Joe Batt's Arm nevű településeken egyszerűen nem értettem meg amit mondtak. Dorothy volt velem, maga is ir származék lévén megértette és tolmácsolta a nagyrészt gallus beszédet.
Mit mondhatnék még a munkáról? Sok vidámság, érdekes eset, élmény, hosszú, hosszú napok. Én mindig 'hajtós' voltam, nyomtam a munkát, Bernard sírt is, hogy ilyen tempóval jóval határidő előtt kidolgozom magunkat az állásból. Nem baj mondtam, mert azok akik igy dolgoznak kapnak munkát amikor kell. Úgy is lett, de előbb még van egy két emliteni való.
St.John's-ban az első pár nap után találtunk egy apartmentet, a Hillview Terrace-on, nem messze az irodámtól. Az épületek körül volt elég gyep a gyerekeknek bukfencezni, vagy inkább tocsogni a hideg esőlében, vagy a félig olvadó hóban. Csilla egyedül volt. A kollégák is mind fiatal családdal, nyakig munkában. Néha összejöttek az asszonyok pár órára, egybecsaptak két három fészekalja gyereket, ez volt a pihenés. Én rengeteget utaztam, Csilla megtanult vezetni és a Samuval hordta a kölykeket úszóleckéről balett órára meg vissza. Közben öltöztette vetkőztette a két picit, hol ki a hóba, sárba, hol vissza a lakásba melegedni, száradni. Nekem akkor fogalmam sem volt róla, hogy ez micsoda munka. Most látom csak, ahogy az unokák a szemem elött nőnek fel. Igazán nem értem hogy birta napról napra, hétről hétre, évről évre, zokszó nélkül, vidáman, kedvesen. Az én napom sokszor hajnal előtt kezdődött, de nem tudtam olyan korán indulni, hogy ne kaptam volna meleg reggelit, útravalót. Sose kértem, sőt. Szerettem volna, ha pihen a hosszú nap előtt, de neki ilyen engedetlen természete van.
Volt Csillával egy szokásunk, amit mindjárt az elején bevezettünk, és tartottunk több évtizedig. Az ember nagyon jól tudja, hogy nem mindig nyugodt, nincs mindig önuralmának a tetőpontján, és azt is tudja, hogy ingerült lelkiállapotban fontos dolgokról beszélni többet árthat, mint használna, hát minden hónap 21.-én házassági hófordulót ünnepeltünk, aminek egyik fontos része az volt, hogy megbeszéltük, van-e valami az életünkben, viselkedésünkben, modorunkban ami a másikat bántja vagy zavarja. Sokszor volt, de amint megbeszéltük, akár pici dolog volt akár nagyobb, szinte azonnal ki lett húzva a méregfoga, s ha ujra előfordult, már nevettünk, hogy na, látod, elfelejtettem, ne haragudj. Igy soha nem volt köztünk veszekedés, heves szóváltás. Megismertük egymást, biztunk egymásban. Jó recept volt. Még később, ötven év körül, az úgynevezett 'redőny krizisben' sem futott zátonyra a hajónk, pedig volt zátony is. Büszke nem vagyok rá, de volt. Hanem akkor még sokáig mélyvizen futott, és most is azon fut.
Boldogok voltunk, szerettük Újfullandot. Hétvégén ha otthon voltam sokszor kirándultunk. Jól felöltözve nem volt probléma. Mindig érdekelt a geológia, Újfulland pedig az ásványgyüjtők valóságos paradicsoma volt, hát a szabadban járva, növényt állatot megfigyelve, kristályokat, köveket szedtünk össze a gyerekekkel, meg persze a munkán is amerre jártam. A sziget nyugati partján végighúzódó hegylánc az Apalacsi Hegység folytatása, kimondottan Amerika, a közepe felnyomódott tengerfenék, a keleti part meg Afrikából úszott át Amerikába vendégnek, hát van érdekes kő bőven. Nyaranta Csilla felpakolta a gyerekeket, és elvitte őket a kontinens másik oldalára. Csilla szülei akkor már Los Angelesben laktak, ott sültek csokoládé szinűre a kölykek, s Vancouvert is útba ejtve az én szüleimet is meglátogatták.
A harmadik évben vettünk egy pici házat egész közel az apartmenthoz. Nem messze tőlünk volt egy kis tó. Télen ha a szél lefújta róla a havat, odajártunk korcsolyázni.
A szélről meg a hóról jut eszembe. Ujfullandnak, bár nem nagy terület, nem volt egységes klimája. A sziget belseje felé elég rendes tél és elég rendes nyár volt. A partvidéken, különösen az Avalon félszigeten, ahol mi laktunk bizony nem volt egyik sem. Szeptember végétől kezdve a tél jött és ment, jött és ment, májusig. Kevés nap volt amikor nem fujt legalább 40-50 km-es sebességű szél. A hó ha esett, vizszintesen esett. Hófúvás nélküli sima hótakarót St.John's-ban azt hiszem nem is láttam. Mire a hófúvásokat nagyjából letolták az útról, olvadni kezdett. Aztán a bokáig érő kásás hó megfagyott, és néhány napig ólmos eső szórakoztatta a várost, majd tényleg megolvadt, elment a hó, hogy pár nap múlva előlről kezdődjön az egész.
Pici, de nagyon jó magyar társaság volt. Összejártunk, összetartottunk. A soproniakhoz hamarosan hozzáadódott Ötvös Imre volt évfolyamtársam, aki Berkeley-ből frissen hozott rovartani doktorátusával bekerült az erdészeti kutatóintézetbe, mint a harmadik magyar tudós. Rajtunk soproniakon kivül ott volt Lantos Lali, fogtechnikus, Fekete Tóni, aki az egyetemen matematikát tanitott, Szvetkó Dénes , nagy nótás, nagy mulatós, megrögzött agglegény, az is az egyetemen, a testnevelési szakon tanitott edzés fiziológiát. Megjött később Pál Gábor, fiatal kárpitos, aki otthon egy elég jó csoportban népitáncos volt, s ugyancsak sok időt töltött köztünk St.John's-ban Tuskó Csaba, még nagyjából tejfölösszájú, tartalékos tengerésztiszt, volt professzorunk Tuskó Ferenc fia. Ott volt még egy ideig a Torontóból ideiglenesen kihelyezett Úrvári Gyurka, meg egy másik, szintén ideiglenesen kihelyezett kultúrmérnök, Török Laci is családostól.

Sokat voltunk együtt, volt állandó heti tarokk parti, és néhányan gyakran összejöttünk, vagy Gőgösnél, Szvetkónál, vagy nálunk, nagyokat ittunk, nótáztunk Dénes harmonikája mellett, és hajnalonkint csűrdüngölőztünk Pál Gabival. Csak jó kapcsolatok voltak.
Magyarok voltunk, ennek ellenére nem emlékszem semmi veszekedésre, rossz érzésre. Ritka dolog, de ilyen is van.

Junius és szeptember között alig voltam St.John's-ban. A többi nyolc hónapban meg alig voltunk vidéken, kivéve egy kevés kimondottan télre való munkát. Ilyenkor jött a sztereoszkóp, térkép javitás , narrativ irás, meg a történelmi, földrajzi és kulturális adatok felderitése, egyetemen, könyvtárakban, ahol volt. *(Folytatjuk)*

V. Draskóy György: **Gros Morne National Park**

Az Újfundlandi Provincialis Parkoknál dolgoztam 1963-88 között, a hatvanas évek elején mint Park Planner (tervező). Egyik nap a főnököm behívott, hogy egy új parkot csinálunk és már megrendelték a bulldozert! Azonnal megkerestem a térképen a helyet s rendeltem légi felvételeket, amelyeken láttam, hogy egy speciális helyről van szó, az egyetlen Újfundlandban található fjord ott van. Tiltakoztam, hogy utat akarnak oda benyomni, de főnökmöm nem értett velem egyet.
(Meg kell említenem, hogy a Soproni egyetemet Jack Pickersgill (Minister of Citizenship and Immigration) hozta be Canadába, aki a parlamentben az Ujfoundlandi Twillingate körzetet képviselte).
Egyik nap hallom hogy Pickersgill St.John's-ban tartózkodik. Azonnal autóba ültem és felkerestem a hotelban, ahol szobája teli volt kicsit becsipet választó polgárokkal. Bemutatkoztam, hogy Soproni erdész vagyok. Felderült az arca s azonnal mondta, életének legfontosabb eseménye volt, amikor behozta Kanadába a soproni erdészeket. Kérdezte, miben segithet. Elmondtam, hogy van itt Újfundlandban egy csodálatos hely, ahova egy Provinciális Parkot terveznek, de a hely olyan különleges, hogy az 'nemzeti park' rangot érdemel. Kértem, hogy hívja fel a Nemzeti Parkosok figyelmét a helyre. Rövidesen a Nemzeti Park iroda bejelentette a provinciának hogy érdekli őket a Gros Morne terület. Persze a főnököm őjöngött. Tettemmel betettem a kaput örökre hogy előre haladjak munkahelyemen. Aranyos professzorunk Apt Dönci bácsi sokszor mondta: "az erdésznek néha fel áldozni jövőjét az erdő védelmében".
Mikor az egyezkedések folytak a Nemzeti Park irodával, miniszterünk utasította főnökömet adatok gyüjtésére, aki ezután napokig be volt zárkozva irodájában (egy másik magyar erdésszel) és rettenetes titokban irtak valamit. Nekem nem volt szabad még a közelükbe se mennem. Egyik nap a miniszter behívatott: "Olvastam az iratokban hogy te indítottad el a Gros Morne Park ügyet. A főnököd írt egy beadványt, kérlek nézd át és véleményezd". Amikor visszamentem irodámba, fönököm meglátta kezemeben saját beadványát. Hogyan jutottam én ahhoz a titkos iratokhoz, hördült fel. "A miniszter kérte, hogy véleményezzem". Azt hittem a guta üti meg ott helyben. Elolvastam beadványát és találtam súlyos hibákat.
Gros Morne Nemzeti Park UNESCO Világörökség (World Heritage Site) lett 1987 ben. Egyszer, amikor elmentem a parkba, kiderült hogy ott senki se tudta, hogy az eredetileg egy provincialis park lett volna. Amikor átadták nekik az iratokat, minden levelezésemet kivettek az aktákból.
Nagyon kevesen tudják hogy 'Gros Morne világ örökség' azért van mert egy magyar erdész meglátta a lehetöségeket és úgy cselekedett, ahogy a szive diktálta és harcolt a terület védelméért, ahogy azt magyar professzoraitól tanulta. *(2015 február 19, Vancouver, BC)*

vitéz Draskóy György: **Pillanatok életemből** 1. rész

Egy itteni iskola-társ filmet csináltatott, amiben megkérdőjelezi, többek között, hogy én mi jogon használom a 'vitéz' cimet. A cimet apámtól, vitéz Draskóy Ferenctől örököltem, aki az első világháborúban mint huszáltiszt 5 vitézségi érmet kapott (1 nagyezüst, 2 kisezüst és 2 bronz vitézségi érmet). vitéz nagybányai Horthy Miklós kormányzó úr avatta őt vitézzé 1938 ban Székesfehérváron. Apám a mosonmagyaróvári mezőgazdasági akdémiára járt (most a soproni erdész karral együtt a Nyugat-Magyarországi Egyetem része), amikor a világháború kitört és jelentkezett a pécsi huszárokhoz. Háború után fejezte be iskoláját. A második világháborúban mint tartalékos százados vett részt.
Dédapám, felsőbakai Simig Rezső is kitűnt vitézségével 1848 ban. A Kalocsai Néplap eként emlézett meg róla 1948 március 27.-én:

'·Simig Rezső: a podheringi hős - Simig Rezső a szabadságharc viharában otthagyta az iskola padjait s követte a haza hívó szavát. Honvéd tüzérnek állt be és több ütközetben vett részt. Különösen kitüntette magát 1849 április 22-én a Munkács mellett vívott podheringi csatában .... A győzelmes ütközetnek egyik hőse ugyanis az akkor még csak 16 éves Simig Rezső ... volt, kiről a történelem feljegyezte, hogy az ütközet sorsát a tizszerte nagyobb számú ellenség ellen őneki sikerült eldöntenie rettenthetettlen bátorságával s ágyuinak biztos tüzelésével. Ekkor hadnagynak nevezték ki, s a 86-os gyalogüteg parancsnoka lett. Kinevezése megjelent a Közlöny 1849. évi 61. lapján. Alapítója volt a Kalocsai Önkéntes Tüzóltó Egyesületnek s azt 36 éven át vezette mint parancsnok áldozatos odaadással."
Az én vitézzé avatásom 1949 március 24 éjjelén történt. Mint nyolcadikosokat az akkor államosított Jezsuita gimnaziumban, kivezényelték valamilyen ünnepélyre az ipar testületben. Osztálytársam Mikó Menyhért írt és elszavalt egy 'Mi Szent Istváni Magyarországot akarunk' című verset. Ezután éjjel az osztály tagjait összeszedték és faggatták volt osztályfönökünk, Páter Pethővel kapcsolatban. Megszólalt nálunk is éjfél után a csengő. Anyám megkérdezte: vajon melyitekért jöttek? Két rendőr kisért Kemény Gyurka házáig, ahonnan négy rendőr kiséretében vittek bennünket az ÁVO ra. Két ávós Pestről vallatott bennünket. Megkérdezték mi a nevem.- Draskóy György - durr egy nagy pofon!. Újra kérdezték - ujra egy nagy pofon. "Talán szégyenled, hogy vitéz vagy?" – "Nem vagyok az, még csak várományos" – durr, egy másik pofon. Addig pofoztak, amig azt nem mondtam hogy a nevem vitéz Draskóy György. Aztán egész éjjel gumibotal verték a tenyeremet, ha valami válaszom nem tetszett nekik. Kedves iskolatárs, ezért használom én nyugodt lélekkel és büszkén a vitézi cimet. *(2015 március, Vancouver, BC)*

Orlóci Mihály Márta: **Őseinkről**

A Honfoglalás története és a finn-magyar nyelvrokonság imeretlenek voltak részünkre1946-ban, amikor családom Erdélyből Magyarországra menekült. Szentendrére telepedtünk, ahol akkor a környékünkön főleg szerbek és tótok laktak. Bizonytalan létünk és a háború utáni nehézségek eltemetették családom szinte szentnek vélt ősi, verbális hagyományát, mely szerint a Székely őseim már az 5. században Erdélyben éltek és magyarul beszéltek. Gyermekkoromban büszkeség volt ősi Székely-Magyar leszármazottnak lenni. Ezt tanították a magyar iskolákban is (1941-1944) Udvarhely, Csík és Háromszék vármegyékben. A fenti érdekes és Magyarországon elismert, de nekem furcsának tetsző ellenmondások, szinte akaratlanul velem öregedtek. Mindig érdeklőséssel olvasgattam az utólsó évtizedek nagy ütemű genetikai kutatásait. Remélem, hogy észrevételeim nem élezik, vagy zavarják a felfedezett ellentmondások tömkelegét. Erdőmérnök vagyok, nem genetikus, elnézést a kontárkodásért! A szándékom csak a kutatási eredmények bemutatása, hiszen, mi a Sopron Alumni, ugyan külföldön élünk, de legtöbben gyökereinkben kötődünk Magyarországhoz, onnan eredtünk, hazánk szülöttjei és magyar hagyományaink ápolói vagyunk.

A kutatás egy része összehasonlította a honfoglaláskori társadalom vezetői réteg és a velük élő köznép férfi és női genetikai összetételét. Kiderült, hogy a két együttélő csoport nem rokon, hanem különböző ethnikumú. Emellett, a ma élő Magyar népesség DNS kompoziciójában semmi nyomát ('gentic markers') nem találtak a honfoglalók DNS-jainak (Raskó 2010).

Az alapos kutatómunka összehasonlító elemei a mitokondria-DNS (mtDNA)-ra és a férfi Y-kromoszóma DNS-ra épülnek. A mtDNS jellegzetessége, hogy csak az anyai ágon öröklődik, ezért a leszármazottak mtDNS-jeiben megfigyelhető, emberöltökön át, mutációk során létrejött változások rokonsági kapcsolataikra utalnak. Hasonlóan alkalmazható a Y kromosómán, a férfiak sorában kimutatható időbeni változások (szintén mutációk alapján főleg a 'nem-kódoló' DNS anyagban előforduló SNP-s kimutatásával), mivel a Y kromosóma csak a férfi egyedekben fordul elő.

E két genetikai sajátosság lehetővé tette követni, megjelölni és pontosan meghatározni a régi és az ujabb idők genetikai vátozásait. A kutatásban számtalan, sok irányú, kiváló genetikus dolgozott. Vezetőjük Raskó István, a szegedi egyetem genetikus professzora. A DNS próbák feltárt csontmaradványok vizsgálataiból származnak. A férfi SNP és a mtDNS vizsgálatok eredményei mutatják, hogy a jelenkori Magyarok nem a honfoglalók leszármazottjai, hanem ivadékai azoknak a törzseknek, akik a Kárpát medencében éltek évszázadokkal a honfoglalás előtt. Vagyis a mai magyarság ősei jóval a honfoglalás előtt már a Kárpát Medencében éltek. A székelyek ott voltak már az avarok idején. Ezek szerint a jelenlegi magyar nép és a székelyek nem leszármazottjai Árpádnak (Csányi et al, 2008). Természetesen, bennem felmerült a kérdés, hogy kik voltak és hová lettek a honfoglalás vezetői. Gondolom idővel megtudjuk, de nem könnyű feladat a magyar nép eredetével foglalkozni, úgy hallottam és olvastam hogy a magyarok genetikai összetétele a legbonyolultabbak közé tartozik. Öreg nemzet vagyunk, őseink törzsei elszigetelve élhettek (nyelvünk tanuskodik erről). Sokat jöttek-mentek. Mindkettő növeli a genetikai kompozició változatosságát. Talán érdemes megemlíteni, hogy a a Sorbonne Egyetem ős-nyelvészei (paleolinguists) nagy erővel kutatják a különböző ősi-nyelvek eredetét és mérik az idők során fennmaradt ősi szókincs ('etimon') használatát. A magyar nyelv 'etimon'-ja 67% (legmagasabb a nagy nyelvcsoportok között). Ez azt jelzi, hogy népünk igen csak ragaszkodó anyanyelvéhez, tradiciójához, talán törzsi, összetartozó életmódjához. Az alábbi sorok gyarapitják sejtelmeimet.

Tavaly novemberben egy izgalmas, rövid e-mail érkezett hozzánk Nándor Dreisziger-től, aki a magyar bevándorlók irója és jó ismerősöm. Nándor elismert kanadai történész, emeritus professzora a kingstoni Royal Military College-nek és élbeli kutatója magyarságunk eredetének. Üzenetében olvastam, hogy Mario Alinei ősnyelvész kutatásai alapján kimutatható, hogy már K.e. 800-900-ban, a 'Villanova kúlturá'-ban voltak magyar települések a Kárpát Medencében (az Alföldön is). Erről egy beszámoló jelent meg a New York Times-ban, a 'Dr. Pihasi' genetikus Vas-kori tanulmányaiból (Sajnos bővebbet nem tudok, mert nem láttam a beszámolót). Úgy néz ki, hogy régebbiek vagyunk, mint sejtettük és szerencsénkre mások is tudnak rólunk.

Talán vannak közöttünk, akik családjaik ősi történetét vizsgálgatják. Kedvező, új és megbizható nyomok létesültek az utólsó évtizedekben. Szeretném elmondani ennek az okát, illetve mozgatóját. 1952-ben a román állam elkobozta a székelység egyházi anyakönyvi adatait. Ez kiváló lehetőséget ad bármiféle név és nemzetiségi változtatásokra (a 'Mihály'-ból könnyen 'Mihalescu' lehet). Talán ez lehet az oka a cenzus által jelzett, a magyar nemzetűek erősen lecsökkent számának az utólsó évtizedekben. El kell mondanom, hogy évszázadok óta a székelyek a gyermekük születését, házasságukat és elhaltjaikat a helyi templomokban jelentették be, a plébános hivatalosan könyvelte, mindig magyarul (a Mihály család tagjai 1723-tól a mai napig bejegyzett). Természetesen a pap az okiratot továbította az állami (román, vagy ritkán magyar) hivatalba. Ez megbízható, magyar nyelvű okirat volt, hiszen Magyar volt a lakosság. Ma is működik, dacára az okmányok állami átvételének. Árpád öcsém, feleségével Pennyvel visszatért szülőfalujába, Lövétére (Udvarhely vm) 65 esztendő után. A plébánián meglátogatta a helyi plébánost és érdeklődött a születési anyakönyve iránt. Pillanatok alatt előkerült a Nagykönyv, 1936- márciusból. Ott volt öcsém neve, születésnapja, szülők, keresztszülők nevei. Feljegyezte az akkori, megnevezett plébános. Megható találkozás volt. Dacára a román kormány rendeleteknek, a székelység megtartja hitét a magyarságában, jól tudják, hogy ez a legbíztosabb mód arra, hogy ők és Magyar nevük megmaradjon.

No, de mindig marad vajmi remény arra, hogy a székelység fenmarad. A világszerte jól ismert emberi származástanok (genealogia) gyűjtői, a Mormonok begyűjtötték több millió, főleg egyházi eredetű okiratok adatait. Hálás vagyok a tetteikért. A legtöbb magyar származástani adat megszerezhető a *http://familysearch.org*

Irodalom jegyzék

Dreisziger, N 2011.Genetic Research and Hungarian Deep Ancestry. AHEA E-journal, Vol.4.

Dreisziger, N 2013. Ármin Vámbéry (1832-1913) as a Historian of Early Hungarian Settlement in the Carpathian Basin. AHEA Journal, Vol.6.

Raskó, I. 2010. Honfoglaló gének. Budapest, Medicina Könyvkiadó.

Raskó, I, 2013. Genetikai múltba nézés, egy magyar torzó tanulságai. Hungarian Academy of Sciences, Budapest.

Csányi, B. et al, Y- Chromosome Analysis of Ancient Hungarian and Two Modern Hungarian-Speaking Populations from the Carpathian Basin. Annals of Human Genetics. 72: 519-34

(London, ON, 2015 february 20)

Bakó József: **Minőség, minőség, minőség**

'Nyugat-Európa új niggerei' cimmel jelent meg egy cikk Tamás Gáspár Miklóstól a Heti Világ Gazdaság (nagyjából a The Economist angol hir és vélemény magazin magyar megfelelője) világháló honlapján (hvg. hu) talán egy éve. A cikk taglalta a nyugat-európai nézetet a Közép- és Kelet-Európaiakról, köztük mi magyarokról is. Sajnos a nyugat-európai megítélés egyáltalán nem hizelgő ránk. Röviden és brutálisan, a németek, franciák, angolok, hollandok, stb lenéznek bennünket.

Töprengve azon hogy miért, egy ok szinte rám erőszakolta magát: a nyugati életszinvonal jelentősen magasabb mint a magyar.

A kérdés: hogy tudná Magyarország az életszinvonalát emelni? A választ egy nyugat-európai országgal való összehasonlitásban kerestem. Dánia a 'poster child' -ja a jólétnek és megelégedettségnek. Közvélemény kutatások rendre a dánokat találják a világ legboldogabb embereinek.

A dán és magyar életszinvonal közötti különbséget én azzal próbálom magyarázni, hogya dánok lehetőségeiket jobban kiaknázzák: többet és jobbat termelnek, drágábban adhatják el termékeiket, többet tudnak exportálni, jobban fizethetik magukat és így jobban élhetnek mint mi. Dánia közgazdasága ugyancsak mezőgazdaságon alapul, mint a miénk, de a dán termékeknek nagyon jó hirneve van és keresettek világ szerte.

Ipar és kereskedelem ugyancsak nagy munkaadók Magyarországon. A fő ipar ágaink között van a bányászat (szén, bauxit, olaj, földgáz, stb), kohászat, épitkezés (lakás, gyár, raktár, üzlet, út, stb), ipar cikk gyártás, élelmiszer feldolgozás, bel- és külkereskedelem és több más.

Mindehhez a szak munkaerőt oktatásunk és iparos képzésünk szolgáltatja. Oktatási rendszerünk a legjobbak közé tartozik Európában, különösen matematikából. Egyetemi oktatásunk a 44. helyen áll 148 ország közül, világhálós információ szerint. Egy tucat Nobel dijjunk bizonyítja, hogy tudományunk élenjáró.

Bérek és fizetések a másik nagy különbség Dánia és Magyarország között. Mi sokkal rosszabbul fizetjük magunkat mint a dánok. Így a mi közgazdaságunkban kevesebb a vásárló erő és kissebb a keresletet. Ez növeli a munkanélküliséget, tovább csökkentve a vásárló erőt és a keresletet. Ezt az angol 'vicious cirle'-nek mondaná. Több vásárló erő és nagyobb kereslet kellene ahhoz, hogy közgazdaságunkat jó lábon tarthassuk, és egy esetleges gazdasági válságot megelőzzünk vagy megoldjunk.

Az irónikus az, hogy rosszabbul élünk mint a dánok jobb adottságaink és lehetőségeink ellenére. Földrajzilag délebbre vagyunk; szántóföldjeink termékenyek; állat tenyésztésünk fejlett; élelem feldolgozásunk modern és magyaros (Pick szalámi, csabai és gyulai kolbász, füstölt sonka, stb); szőllészetünk, borászatunk, szesz lepárlásunk ugyancsak magas szintű.

Tehát, hogy lehetne adottságainkat és lehetőségeinket jobban kiaknázni?

Ezen morfondirozva megakadt a szemem Japánon. A japánok a II. Világ Háború után iparositották magukat és kezdtek exportálni Észak-Amerikába és Európába. Gyártmányaik minősége eleinte csapnivaló volt, sok viccnek az alapja. A 'Made in Japan' fémjelzés rend szerint rossz minőséget jelentett. Csak ugy tudtak a japánok betörni az észak-amerikai piacra, hogy alacsony béreik miatt potom pénzért adhaták el áruikat. Sőt az Amerikaiak többször meggyanúsitották őket, hogy költség alatti áron exportál nak az USA-ba ('dumping' volt az ide vágó külkereskedelmi kifejezés).

A japánok aztán évtizedeket töltöttek azzal hogy gyártmányaik minőségét javitsák és felverekedjék magukat a kereskedő országok élvonalába. Ez sikerült is nekik. Titkuk az árú minőség megalkuvás nélküli javitásában rejlett. Pár évtizeden át minőségre concentráltak és a Nyugat kezdett felfigyelni a Japán áruk minőségi javulására, ami igy egyre jobb értéket képviselt a nyugati vásárlók számára. Japán hirneve kezdett patinásodni, és ma Japán a világ második vagy harmadik legnagyobb közgazdasága egy robusztus export ággal és magas életszinvonallal.

Mindebből a megoldás számunkra is kézenfekvőnek látszik. Magyarországnak Japán példáját kellene követni: minőséget termelni, fogyasztani és exportalni. Export lehetőségeink között vannak a magyar konyha nagyszerű ételei, mint például a külföldön már jól ismert gulyás leves, pörkölt, rostélyos, nem is beszélve rántott csirkéröl vagy disznóról. Ezeket konzervként, felmelegitésre és tálalásra készen, lehetne exportálni (ha még nem exportálnánk őket így). A fogyasztó izes ételt ehet főzés nélkül, és ez a kényelem egy meghatározó vételi szempont lehet. Alacsonyabb béreink azt is megengednék, hogy ipari gyártmányokat exportálhassunk feltéve, hogy a minőség jobb mint a konkurenciáé.

Turisztika egy másik fontos valuta termelő ipar águnk. A magyar utak meglepően jók, különösen az autó pályák. Személyes tapasztalataim alapján az autózó turistáknak ez nagyon sokat jelent és kétségtelenül elősegiti, hogy Magyarországra látogassanak, sőt visszavissza térjenek. Az ország vonzó erejét tovább lehetne fokozni több renoválással, festéssel, és nagyobb tisztasággal. A dunántuli falvankban ezt a folyamatot már megfigyeltem és a folyamat eredményeként a faluk egyre takarosabbak, vonzóbbak lettek. Aránylag sokkal több az új vagy átalakitott, bepucolt, kifestett és betetőzött épület a falvakban mint a városokban.

Budapest viszont kipofozásra szorul. Évtizedek teltek el az utolsó fegyveres confliktus óta de golyó lyukak meg mindig láthatók a körúti falakon. Emellett túl sok a szemét és túl nagy a por a járdákon és az utakon. Pest tanulhatna a vidéktől. A fővárosi milliőt nagyon javitaná ha bepucolnák és kifestenék az épületeket, és több utcaseprőt alkalmazna a város a körútakon és a fontosabb sugár utakon. Bennszülöttek és turisták egyaránt jobban éreznék magukat tiszta utcákon; a külföldi túristák visszatérése sokkal valószinűbb lenne; és ez a hasznos munka csökkentené a munkanélküliséget.

Pesten nagyon szeretek barangolni a körutakon, kirakatokat nézni, a forgalmat figyelni és az embereket tanulmányozni. Budán egy kedvenc helyem a Halász bástya hosszú folyosója a Várban egy sor asztallal és nagyszerű kilátással. Egy konyha és egy cukrászda szolgálja, és egy cigány zenekar szórakoztatja a látogatokat. A primás le és fel sétalt az asztalok mellett és nóta megrendeléseket vett fel, természetesen jó baksis ellenében. Nagyon élveztem ezen a folyosón üldögélni, egy szelet dobos torta, egy presszó kávé, és egy üveg ásványviz mellett és gyönyörködni az elém táruló képben a Dunáról, a hidakról, a hajó forgalomról és a pesti oldalról. Az Országházat néhány éve tatarozták és ez a roppant impozáns épület most egy élményszerü látvány. Mindent egybevetve, a panoráma lenyűgöző.

Egy alkalommal mikor a halász bástya folyosóján randevuztunk unokahugommal, a primás a mi asztakunknál is megállt, gondolom jó alanynak saccolt. De az unokahugom mindjárt mondta hogy köszönjük de nincs kivánságunk. A primás csalódottan ment a következő asztalhoz. Tudtam követni a gondolat menetét: itt ez az idős ipse ezzel a jó nővel, ez tuti, hogy rendelni fog egy nótát, talán kettőt is. Szerencsétlenségére nem tudhatta hogy rokonok vagyunk és gondolom megvolt rólam a véleménye: egy öreg, smucig, umbumyák pacák. Biztos vidéki. Vissza pillantva a történtekre, csak rendelnem kellett volna egy nótát. De hát ilyen az élet. Az ember mindig oko-

sabb a tény után.
A Balaton egy másik nagy attrakció az országban. Közép Európa legnagyobb tava, rend szerint szelid, csendes, békés. A vize sem csontrepesztően hideg, inkább üdítően langyos. De nyári zivatarok alatt ijesztő haragra tud lobbanni a tó. Ilyenkor a méreg-zöld viz méter-magas hullámai ostromolják a partot. Nem egy úszó és vitorlázó fizetett már életével egy-egy balatoni viharban mikor figyelmen kivül hagyta a figyelmeztetéseket a hangos bemondón és a riasztó szirénákat. A Balaton parti települések és strandok általában jól néznek ki és kellemesek.
A feltétel ahhoz, hogy többet és jobbat tudjunk termelni, fogyasztani és exportálni, három szóban foglalható össze: minőség, minőség, minőség. Minőséget termelve elnyerhetjük külföld elismerését, drágábban árulhatjuk termékeinket, többet exportálhatunk, jobban fizethetjük magunkat, és jobban élhetünk - csak úgy mint a dánok. Egy másik nagy előnye lenne a minőségi termelésnek, fogyasztásnak és exportnak az, hogy tanult és képzett fiataljaink inkább itthon maradnának. Egy országnak hatalmas veszteség ha képzett fiataljai külföldöt próbálnak szerencsét mert itthon túl alacsonyak a bérek. Ha többet fizetnénk magunknak, több lenne a vásárló erő, nagyobb a kereslet és alacsonyabb a munkanélküliség közgazdaságunkban, és fiataljaink kevésbbé csábitaná a külföld. Az ország lenne a nagy nyertes.
(2015 február, Vancouver, BC)

Rupf László: **Magyar felzárkózás a világ gazdasági elitjeihez**

Egy mozgalom megszervezése és beinditása
Ezen ambiciós ötlet tavaly nyáron született, egy ebédközbeni beszélgetés alatt Balatinecz János barátommal, aki javallotta, hogy: „Lacikám dolgozd ki, írd le, és esetleg küld el Orbán miniszterelnök úrnak!". Ime az eredmény.
Ötletem egy Kanadából induló, de magyar székhelyű, talán valami 'Új Széchenyi Mozgalom' (ÚSzM)' keretén belül önkénteseken alapuló mozgalom lenne, ha találunk otthon lelkes híveket akik felkarolják azt. Az elsők között el fogom küldeni eredeti Alma Máterünk Gazdaságtudományi Kar vezetőinek, és természetesen a Faragó Sándor rektor úrnak is Sopronban.
Azért választottam a Széchenyi nevet, mert az mindjárt érthetővé teszi, hogy nemzetgazdasági felújulásról és haladásról van szó. Gróf Széchenyi István (akit Kossuth nevezett a legnagyobb magyarnak), a magyar gazdaság fejlesztését és felzárkózását tartotta a nemzet elsőrendű feladatának a 19-ik században. Hitte, hogy 'Magyarország nem volt, hanem lesz!'. Sajnos irigylői és ellenségei megakadályozták célkitűzéseinek megvalósitását. Az itt bemutatott tervem az ő hagyatékaira és eszméire támaszkodik, és azokat próbálja felújítani a 21-ik század körülményeihez alkalmazkodva. Mint akkor, most is a magyar gazdasági felzárkózás, az új magyar jövő-épités a cél. Tervemet a magyar felsőoktatás aktiv részvétele nélkül lehetettlen lenne bevezetni és megvalósitani.
I. A jelenlegi gazdasági helyzet rövid elemzése (és válasz a kérdésre, hogy 'miért' fontos a felzárkózás?):
Egy emberöltő telt el amióta a magyar nép szabadon választhatja az ország politikai és gazdasági vezetőit. 1989 óta ötször változott a kormány politikai irányvonala (volt jobb és baloldali, és centrikus is közöttük), de az elmúlt 26 év gazdaságpolitikája nem mondható sikeresnek. Egy újdonsült független ország lehetőségei nem lettek kiaknázva. Összehasonlitásul érdekes, hogy a 'gulyás kommunizmus' évei alatt Magyarország a szovjet térség gazdasági vezető államává vált. Mint független ország viszont, hazánk elvesztette vezető szerepét. Ezt mutatja az 'Economist' magazine alábbi ranglistája (az egy főre eső évi GDP, dollárban kifejezve) is. Magyarország nyolcadik helyre csúszott a szomszédos országokhoz hasonlitva! (Slovénia-22,560, Észtország-20,110, Slovákia-18,190, Csehország-17,940, Litvánia-16,680, Latvia-16,610, Lengyelország-14,450, Magyarország-13,680, és hasonlitásul az USA-57,160, Kanada-54,150, Finnország-49,920). Ennek sok oka van, amit itt részletesen nem elemzek (mert a multon változtatni nem lehet, abból csak tanulni kell!), hanem inkább azt mutatom be, hogy mi lehet hazánk gazdasági felzárkózásának titka és elérhető módja.
II. Az ÚSzM alapzata:
Több éven át tanulmányoztam hogy miért ért el néhány aránylag kis ország (Dél Korea, Singapore, Taiwan, Finnország) óriási gazdasági eredményeket (u.n, 'economic miracles') és miért lettek verseny-képesek. A magyarázatnak egy része a világhirű Harvard Professzor Porter könyvében ('Competitive Advantage of Nations') található. A szintén Harvard Professzor Christensen is sokat tett a versenyelőnyépités todományos kidolgozásában. A legsikeresebb amerikai és japán cégek globális sikere a Harvard Egyetem közgazdasági iskola (Business School) modeljéra van épitve. Figyelembe véve a fentiek tapsztalatait és Magyarország adottságait is, kidolgoztam egy 'platfom' négy pillérre épülő modeljét. Ezek együtt alkalmazva biztositathatnák az új mozgalom sikerét:
(1) A magyar cégek 'verseny előny' (VE) épitése (úgy belföldi mint külföldi árú, termék és pénz piacon) a gazdasági felzárkózás legfontosabb eleme, ami csak a versenyképes cégek fejlesztésével valósitható meg. A nemzetgazdasági siker az illetékes kormányszervek elkötelezettségén és felkészültségén alapszik. Az VE a magyar szakértelem és tudás fejlesztését követeli mint előfeltételt. A külföldi pedigrivel rendelkező trösztök nem alkalmazhatóak az magyar cégek VE épitésére, mert azok elsődleges célja nem a magyar nemzetgazdaság fejlesztése és Magyarország épitése, hanem saját tulajdonosainak profitja.
Az VE elsődleges feladata a menedzser kapacitás fejlesztése. Támogatást kell nyújtani azon magyar cégeknek, ahol a létező vezetés képes verseny-stratégiát kivitelezni ('capture of market share', 'penetration of new markets' és 'innovative product positioning'). Ilyen cégek hamar elérhetik a robbanékony növekedést. Kanadai eredetű szakértelem, tapasztalat és Kutató és Fejlesztő (K&F azaz R&D) munka lehet az illetékes kormányszervek felkészültségének a kiinduló bázisa.
(2) Nemzeti tőkebázis '(NTB vagy'capital pool') megteremtése és fejlesztése a versenyképes magyar cégek finanszirozására (fontos a 'versenyképesség' fogalmának tisztázása, mert az nem 'vállalati segélyakció' megbukó-félben levő cégek megmentésére!), amit belföldön kell megoldani (külföldi tőke sosem egy 'jótékony eszköz'). Sikeres VE-el rendelkező cégek vagyonát és irányitását magyar kézben kell tartani. Az NTB fő feladata az, hogy egy amerikai és nyugati modelű 'private equity fund' alapot szervezzen és tartson fenn, magán és nemzeti tőke bekapcsolásával.
A befektetés mércéje a szokásos 'return on investment' lenne. Az NTB program fontos szerepet játszhat az egyéni keresetek illetve jövedelmek egyensúlyozottabb elosztásában is ('moderating income inequality').
(3) A magyar felsőoktatás bekapcsolása és szerepe a nemzetgazdasági felzárkózás épitésében. A magyar cégek VE-ét bevezető és fenntartó gazdaságpolitika az egyetemek nélkül irreális. Az egyetemek szerepe többoldalú, de három kulcs-területet foglal magába: (a) executive menedzsement képzés vezető poziciók betöltésére, (b) innováció, informatika, 'market intelligence' szolgáltatása, (c) az új közgazdasági és pénzügyi tudományok meghonositása és fejlesztése. Ez a sokoldalú szerep az egyetemeknek külön jövedelmet is fog produkálni. Egyik legjobb példa erre a Harvard Egyetem világhirű Busi-

ness School-ja
Az új VE épités modelje és a fenti hármas kulcs funkció bevezetését elképzelésünk szerint össze lehet kötni a már létező MBA, vagy doktori (PhD) programokkal és diplomákkal.
Az is segithei az ÚSzM beinditását, hogy már van több felsőoktatási intezmény, amelyek felismerték és ápolják a Széchenyi nemzetfejlesztő eszméket. Ide tartoznak: Nyugat Magyarországi Egytem (NYME) Széchenyi Doktori Iskolája Sopronban, a Győri Széchenyi Egyetem és a Budapesti Corvinus Egyetem Széchenyi Szak-kollégiuma. Ha ezek kooperálnának egymással ebben az új mozgalomban, akkor a siker biztosabb lenne.
(4) Széchenyi Nemzeti Forum (SNF) létrehozása, acélból, hogy bemutassa és népszerűsitse az ÚSzM-t (nem a politikai propaganda eszközeivel). Az SNF ne legyen egy bürokráciával terhelt intézmény, és a politikai pártoktól független maradjon, hiszen a nemzet jövőjéről van szó. Igy a gazdasági siker nem lenne elgáncsolva, ha egy baloldali kormány venné át a kormányzást.
A 19-ik században Széchenyi ellenségei elszigetelték és megakagadályozták nemzetgazdaságot épitő munkájában. Ilyent a mai informatikai korszakban könnyebben meg lehet gátolni, mert (és remélhetőleg) a nemzet legkiválóbb emberei, tudósai és intézményei kezében lenne az irányítás.
III. Befejező gondolatok: A sikerhez mind a négy cölöpre, alapzatra szükség lesz, mert különben nem lesz stabil az 'épület'. Szerintem a várható és mérhető eredmények: emelkedő GDP és növekvő magyar életszinvonal, széleskörű és stabil adóbázis, növekvő magyar önbizalom és nemzetközi tekintély. Lehetséges, hogy sokan fogják majd elemezni és valószinű utánozni a magyar nemzet-gazdasági és szellemi felújulását (mármint 'the new Hungarian economic miracle' ami nem egy új 'gulyás kommunizmus'!), politikai pártoktól független nemzeti összefogást, erőfeszitést és kiegyensúlyozott társadalmat. Ez nem egy görög-tipusú lázadás a nemzetközi tőke uralom ellen, hanem egy új magyar gazdasági 'röneszansz' lenne!
(2015 február 14, Toronto, ON)

UTAZÁSAINK

Görgényi Béla: **Utazási emlékek**

Családi látogatásra mentünk Kanadából Angliába 1984-ben, találkozni a feleségem rokonaival. Úgy döntöttünk, hogy Londonban magunk fogjuk kalauzolni a városnézést. Egyik nap a Hyde Park környékén csavarogtunk.és figyeltük az eseményeket. Meglepve láttam, hogy a 'Speakers Corner' (a szónokok sarka) környékén sokan álltak egy szószék körül. A szónok csöndesen beszélt, közel kellett menni, hogy hallhassuk. A korlátról egy darab vörös vászon függött amin kézzel festett sarló és kalapács volt szép arany szinben de elég rossz formában. Egyre érdekessebb lett a látvány, próbáltam még közelebb jutni a emelvényhez. A szónok tipikus keletindiai volt és arról panaszkodott, hogy az angol gyarmatositási idokben mennyire kirabolták az országát. Szerinte az egyedüli megoldás az lenne, ha Indiában a komunista párt alakithatna kormányt a Szovjetúnió segitségével. Többen kérdezték, hogy ő komunist-e, amire minden alkalommal igennel válaszolt.
Ez eszembe juttatott egy emléket az 1960-as évekből amikor Vancouverben a mozi szinházakban mutattak rövid hiradó filmeket a hiányos élelmezési ellátásokról Indiában ahol több évig szárazság volt nyaranként. Vancouverbol amerikai hajók vitték a búzát segitségi adományként Indiába. Ott a kikötőkben a kanadai, amerikai és indiai politikusok kézfogással és válveregetéssel fejezték ki örömüket amig a rakodómunkások akiknek a szakszervezete komunista vezetőség alatt müködött, minden zsákra ráfestették Hidu nyelven, hogy a búza a Szovjetunió ajándéka volt.
Már én is egész közel voltam hozzá amikor észrevettem egy aranyozott jelvényt a kabátja gallérján. Még közelebb bújtam, és igen, Leninnek a képmása volt.
Erre már én is egy kérdéssel álltam elő. Igaz-e az, hogy a kabátján a Lenin érdemrendet láthatjuk? Igen volt a válasz. És ő hol kapta meg a kitüntetést? Moszkvában. Igy hát jól ismeri a Szovjetúnió fővárosát? Igen. Hát akkor meg tudná-e nekünk mondani, hogy hol van Moszkvában egy ehhez hasonló nagy park, ahol egy szószék van és ahonnan akárki akkor szónokolhat amikor akar és azt mondhat amit akar? A körülöttem levő emberek nevetni kezdtek és a szónok hátat forditott nekem, nem válaszolt. Hamarosan le is mászott a szószékről és elcammogott.
Mi tovább sétáltunk a Park-ban ahol mégegy meglepetés várt ránk. Rendőri kisérettel egy hosszú menet gyalogolt a fák között nagy táblákon a jelszóval, hogy "A törökök menjenek ki Cipus-ból, met az egy önálló ország". Aznap török tüntetőket nem láttunk.
Kiérve a Parkból ebédidő volt. Mégegy meglepetés. Mignon Hungarian Restaurant. Mi lehet ez? Egy francia Chef vendéglője ahol magyaros ételeket szolgálnak fel vagy egy magyar szakács akar francia szavakkal csalogatni angol vendégeket? Néztük az étlapot az ajtó mellett. A napi ajánlat tökfőzelék volt fasirozottal és utána mákostészta. Hmmm. Sajnos aznap zárva voltak, nem tudhattuk meg, hogy mi az igazság. A járdánál egy nagy Rolls Roys kocsi állt. Ilyen nagy autót még nem láttunk. Le akartam fényképezni, de egy szivar aki egy fejjel magasabb volt nálam, elém állt és integetett, hogy nem szabad. Másokat is érdekelt a látvány, neki oda kellett fordulni, nekem sikerült egy felvétel a kocsi orráról. A rendszámtáblán ez állt: PRIVAT CATAR 2552. Hát talán ot vendélgették odabent? Egy olasz vendéglőben mi is találtunk asztalt és finom ebédet.
Délután múzeumokat láttogattunk. Megint egy érdekes felfedezés. A muszaki múzeumban két szobás kiállitás volt a WC történelmi útjáról. Már a görögök és a rómaiak kezdtek használni ülőkés helyeket, mert a guggolás az a nomádokra emlékeztette őket. Csatornákban vizzel eltovábbitott módszer is ismert volt már akkor. Viszont a WC, a water closet, Angliában fejlődött ki még a középkor idején. Ez egy kis fülke volt a gazdagok házában, ahol az ülőke mögött a falban volt egy kis ajtó. Ha valaki csöngővel jelezte a cselédeknek, hogy készen van, azok benyúltak egy vizes ronggyal és megmosták a bentlevő popsiát. A vizzel öblitett edények, amiket mi is ismerünk mint WC-t, annak flush toilette volt a neve. Már az 1600-as években használták Angliában, vödrökből öntve a vizet. De a vizvezetékhez kapcsolt formájának az elterjedése az országban és Európában csak az 1800-as években kezdődött, Thomas Crapper, angol gyáros mukáján keresztül, aki ezrével gyártotta őket. Na, most már tudjátok, hogy honnan ered az a szó.
A többi napokon látogattunk képtárakat, piacokat, templomokat, a parlament épületét. Megnéztük az őrségváltást a királyi palota előtt. Az ujságokban akkor kezdődtek a morgások, hogy Nagy Britanniának föl kellene oszlania három királyságra, Észak Irország, Skócia és Anglia. A királyi palotából jött a válasz, hogy valóban igy legyen? És három férfi kell majd ahhoz, hogy egy hölgy munkáját el tudják végezni?
Az utolsó napunkat Greenwichben töltöttük, ahol a feleségem egyik nagybátyja és a nagyapja kaptak kiképzést a tengerészeti akadémián. Most már az épületek múzeumok, azokat is érdekes volt végignézni. Aztán megkerestük a Zeró Merdiánt. Jól eső érzés volt, hogy a keleti és nyugati féltekéken egy egy lábbal állhattunk egyszerre.

Nagyon érdekes kis események voltak ezek a napok a gyerekeink számára, és magunknak is, még mindig emlékzünk a meglepetésekre. *(2015 január, Vancouver, BC)*

KÖZÖS ÜGYEINK

TALÁLKOZÓK

Ebéd - 2014. október 17

(Utolsó ebédünkön a Quality Inn-ben, Görgényi Béla megnevettette Évikét mondásával, hogy jó nem 'utolsó vacsorának' nevezni összejövetelünket, mert akkor el kellene döntenünk, hogy ki lesz keresztre feszitve és kitalálni, hogy melyik asztalnál ül majd Júdás).

Rendszeresn a hó második keddjén tartott ebédünk napját először (!) változtattuk meg, hogy találkozhassunk egy fontos magyarországi látogatóval. Közel 50-en jelentünk meg, fél órával korábban, hogy már az asztaloknál ülve várjuk tisztelt vendégünket, Semjén Zsolt magyar miniszterelnök-helyettest és kisérőit.

Grátzer Miklós bemutatta és üdvözölte vendégeinket (lásd lapunk 2. oldalán). Válaszában Semjén hangsúlyozta a kormány igyekezetét egyesíteni a magyar nemzetet, beleértve a diasporában élőket is. Ezideig 615,000, az ország határain kivül élő személy vette fel a magyar állampolgárságot. Kérte hogy mi is minél többen újítsuk fel állampolgárságunkat (amit sohasen vesztettünk el!) és éljünk az alanyi jogként járó lehetőséggel regisztrálni gyerekeinket és unokáinkat is magyar állampolgárként (magyar nyelvtudás nem szükséges). Magyarország gazdaságilag megerősödött és jó helyen áll Európában. Kitért az erdészetben található jó eredményekre is a fásitás és a vadállomány felújitásának terén. Szerinte mi, a volt soproni diákok vagyunk az emigráció egyik legszebb értéke. Ebédünk előtt, Kulacs kérésére elmondta az asztali áldást Ebéd után többen kérdéseket intéztek vendégünkhöz, főleg az állampolgárság és magyar útlevél megszerzésének bürokratikus akadályaival kapcsolatban. Vendégeink távozása után, 1:30-kor rátértünk saját ügyeinkre.

-Kulacs bejelentette, hogy a Roller ösztöndíjhoz bármikor lehet adományozni, még Szy Furi nevében is. A Nanaimo-i összejövetelből fentmaradt pénzt is oda kerül.

-A Kapocs őszi kiadását kiosztottuk a megjelentek között. Sokan vittek magukkal példányokat kézbesítésre meg nem jelent ismerősöknek és barátoknak. A Victoriából látogatók ismét nagy áldozatot hoztak a postázási költségek csökkentésére, magukra vállalva a szigetieknek címzeett számok elosztását.

-Kulacs kérte, hogy ne felejtsünk el irni a következő számba is, ő maga hozzájárul Powell River-i történetünk megírásával. Jövőre meg szeretné hívni közénk az újonnan kinevezett kanadai magyar nagykövetet. - Sopronban nagy készülődések vannak már az 56-os események 60. évfordulójának megünneplésére.

-Takács Jóska operációja jól sikerült, talán a következő ebédre már eljöhet.

-Következő (novemberi) ebédünk már a Chateau Granville-ben lesz, két dollárral drágábban, ahol még a parkolásért is fizetni kell.

-Évikétől egy szép csokor virággal búcsúztunk és egy körbe küldtött kalapban összegyűlt pénzzel ajándékoztuk meg. Kértük, hogy vendékünként vegyen részt jövendő ebédeinken.

Ebéd - 2014 november 11

Kényelmes fotelokkal szépen berendezett ebédlő várt bennünket új találkozó helyünkön, a Chateau Granville nevű hotelben. Sajnos csak 26-an jelentünk meg. Evés előtt, Grátzer Miki vezetésével megemlékeztünk elhunyt társainkról, a klopacska tizenkét koppantásával egy új fatáblán, amibe Alma Mater városaink neve van vésve. Az utolsó aki közülünk használni fogja, küldje majd el Sopronba a múzeumnak. (Reméljük, hogy ez csak huszonöt plussz év mulva lesz). Az ételek hasonlóak voltak a régi vendéglőben felszolgáltakhoz, a felszolgálók pedi szépen ügyködtek. Az új helyet elfogadhatónak találta a társaság.

-Hirek Sopronból: Gencsi tanár úr most lett 90 éves, Kulacs küldött neki egy üdvözlő levelet. Már csak négyen élnek azok közül, akik még minket is oktattak.

-Semjén Zsolt látogatása jól sikerült (Draskóy Gyuri videófilmet készített róla). Andre Molnár küldött értesítést az új magyar nagykövet vancouveri látogatásáról és meghívott bennünket a követ tiszteletére rendezett, a Royal Vancouver Yacht Club-ban nov. 26-án tartandó fogadásra.

-Kozák Tóni említette, hogy a három kötetes 'Erdészeti Felsőoktatás 200 éve' kiadvány javitás alatt van Sopronban. A mi történetünkről általa írt fejezetben található hibás adatok és kihagyások korrigálása végett kérte, hogy mindeki juttassa el hozzá javaslatait. - Kulacs szerint az Ausztriában található, '56-os ottlétünk idejével kapcsolatos levéltári adatokat is fel kellene használni.

-Rétfalvi jelezte, hogy a póstai árak emelkedése miatt (főleg Európába) a Kapocs költségei közel túlhaladják annak támogatására beérkező összeget. Bár a lap iránti érdeklődés egyre nől, támogatása sajnos nem.

-Szalkai Bandi beszélt néhány kanadai kormányzati személlyel, akik jó véleménnyel vannak a Sopron Divisió végzettjeiről.

-Baraksó Jancsi beszámolt a soproni ösztöndíjakról. Kérte Soprontól a nyertesek névsorát és azok disszerációit. Javasolta, hogy legalább egy ösztöndij legyen a faipari szakosoknak fentartva. (Kulacs említette, hogy a faiparosoknak is van már himnuszuk).

A hivatalos bejelentések után is folyt a beszélgetés. -Pászner Márti panaszkodott a terem akusztikájára. A következő találkozóra talán lesz mikrofon. -Előjött, hogy Kozák Tóni, nyugalomba vonulásakor az ajándékként kapott pénzeket egy UBC erdész diákoknak szánt ösztöndijra adományozta.

-Jákóy Bandi meglátogatta Cinke bátyánkat, akit elég jó hangulatban talált, élvezte a Józsáék kocsonyáját, de hiányolta a hozzávaló bort. -Draskóy szerint egy 25 perces videó készítése10 óra munkába kerül. A zene hozzátétele a legnehezebb, mert majdnem mind védve van. -Korábbi találkozó helyünk kedves felszolgálóját, Évikét meghivtuk vendégnek, de nem tudott eljönni

Találkozás az új magyar nagykövettel - 2014 november 27

Részleteket lásd a 2. oldalon.

Ebéd - 2014 december 9

Nagy vihar volt délelőtt, sokan a jelentkezők közül elmaradtak a Szigetről, mert a kompok nem közlekedtek de így is 36-an lettünk. Elnökünk a terem közepén helyezkedett el és még egy mikrofont is kapott, hogy jobban lehessen hallani. Ebéd után, egy óra tizenötkor kezdődött a beszélgetés.

-Kulacs elsőnek Csapó Imi leányát, Sophie-t mutatta be, aki azért jött, hogy édesapjának volt diáktársaival találkozhasson és tapasztalhassa az összetartást, ami csoportunkat jellemzi. Elmondta látogatónknak, hogy minket a 'selmeci szellem' tart össze, ami-

nek hagyományos jellemvonásai: a haza és hivatásunk szeretete, a közösségtudat, a barátság és a vidámság. - Felolvasott egy üdvözlő levelet Tóth Gézától és egy köszönetet Szy Furi özvegyétől. – Kérte, hogy írjunk történeteket, megemlékezéseket azokról is akik már régen eltávoztak közülünk a tavaszi Kapocs számára, ő már közel befejezte Powell River-i beszámolóját. Az ottani történelmi társaságot is nagyon érdekli a mi életutunk és egy emléktábla felavatását is tervezik.
-Józsa bejelentette, hogy az Abbotsford-i '57-es táborunkról készült festményt Jablánczy Edit megvásárolta. - A CBC-n látott egy rövid filmet amiben a Sopron Divisioról emlékeztek meg és hogy az milyen büszkeséget okozott Pickersgill miniszternek.
-Pat Görgényi jelentette, hogy (tegnap) meglátogatták Adamovich Laci bátyánkat, aki nagyon jó kedvű volt és szivélyes karácsonyi és újévi üdvözleteit küldi a társaságnak. Utolsó tanárunk márciusban lesz 94 éves.
-Rétfalvi említette, hogy az otthoni Rotary Club kéri a város nevét, ahol minket köszöntöttek '57-es átutazásunk alkalmával. (Kulacs majd megpróbálja felderíteni, akinek tudomása szerint Magyarországon az első Rotary Club Sopronban alakult meg és 1991-ben nemzetközi összejövetelt is szerveztek ott). -Kérte a társaságot, hogy köszöntsük fel Grátzer Miklóst, aki Karácsony napján lesz 80 éves.
-Takács Jóska megköszönte Kulacsnak és 'Kocsis baleknak'-nak, hogy ilyen jól összetartanak minket és szervezik összejöveteleinket.
-Az ebéd összköltségét Palkovics Jancsi fedezte karácsonyi ajándékként a megjelenteknek.

Ebéd – 2015 január 13

Szép számban (39-en) jelentünk meg. Jó volt látni ismét sorainkban Kurucz Ferit, Witt Zolit és Victoriából, a nehézkes utazási körülmények ellenére is Viszlai Jancsiékat és Németh 'Johnny'-ékat. Nanaimóból ezúttal csak a ritkán hiányzó Jandó Tibi tudott 'átjönni a vizen', no meg Takács Jóska és Ági már korábban itt tartózkodó csinos lánya. A később érkező Szamosi Gabiról se feledkezzünk meg. Józsáék ismét elhozták 'Aussie' Crissie lányukat és Andrew vejüket, egy nappal vissza-útjuk előtt. Bándi Péter ismét eljött közénk, ezután talán már belőle is 'törzstag'lesz.
-Grátzer Miklós elnökünk a kapcsolat-tartás fontosságáról elmélkedett. Sok levélváltásban és telefonbeszélgetésben vett részt az otthoniakkal az ünnepek alatt. Előre haladott korunk ellenére terveznünk kell a jövőre és példát mutatni összetartásunkban a fiatal generációk számára. Emlékeztetett, hogy a mostani soproni diákok többsége már az otthoni rendszerváltás után született és jó példákra nagy szükség van. – Kapocs lapunknak jó a viszhangja magyarországi körökben, nagyon érdeklődnek életútjaink alakulásáról, amelyek irásbeli bemutatását, a Szerkesztő támogatásaként, ő is szorgalmazza. - Az Erdészeti Lapok korábbi szerkesztője, Pápai Gábor egy fényképet kért arról a *Quercus palustris* csemetéről, amit 19..-as Sziklai Oszkár által szervezett magyar erdészetvezetők BC-i látogatása alatt ültettek Powell Riverhez közel.
-Jákóy Bandi megkapta és elovasta ifj. Sarkady Sándor könyvét a Soproni Alma Mater hősi halottjairól, és kész tovább adni másoknak. – Javaslata találkozóinkat a Magyar Házban tartani nem talált támogatókra.
-Rétfalvi közölte a hírt Görgényi Béla hirtelen megbetegedéséről. (Ominózus szimptómák után a sürgősségi 'CT scan' véraláfutást mutatott ki koponyájában, amit azonnal meg is operáltak. Azóta folytonosan javul a helyzete és képes már hosszabb sétákra is menni Pat társaságában) – Részt vett Draskóy Gyurka, Hajdú Csaba és Szabó Gyurka társaival együtt Pintér Marika, a Nanaimoi Magyar Házban tartott temetési szertartásán, január 5.-én, ahol megjelent a nagyszámú környékbeli magyarság között majdnem mind 'Sziget-lakos' Sopron Alumni is. Fónagy Sanyi 'Péri' váratlan kórházi kezelés szüksége okán, nejével együtt nem tudott jelen lenni). - Szintén sok levél és telefon kapcsolata volt a Kapocs olvasóival az ünnepek alatt: átadta Boncz Ernő, Czeiner Zsolt, Donáth Gyurka, Kerekes Jóska és Rupf Laci üdvözletét. Az utóbbi és Balatinecz Jancsi, Matolcsy Géza, Fazokas Ferenc (!) tartanak a mienkéhez hasonló ebéd-összejöveteket Torontóban.- Megismételte korábbi javaslatát, hogy olvassuk el a Sarkady könyv itteni példány(ai)t és gyűjtsük össze (vállalva a gyűjtést), majd juttassuk Magyarországra a szerzőnek szánt támogatásunkat. A postázás költségének kiiktatásával mindannyian jobban járunk.
-Kozák Tóni megemlítette Molnár Sándor, volt Faipari Kar dékán az utóbbi hetekben történt halálát.- Hozzászólásukban többen felhívták figyelmünket Vancsura Rudolf nem régen történt halálára, aki labotóriumi oktatója is volt több alsó éves Alumninknak.

Ebéd - 2015 február 10

Grátzer Miklós elnökünk és Rétfalvi László Kapocs szerkesztőnk ritka hiánya ellenére is 32-en jelentünk meg. Itt voltak a Szigetről a régen látott Safranyik Laci és Erzsike, Kurucz Jancsi és Marika és mindannyiunk örömére Pintér Laci is eljött.
-Józsa Laci jelezte az ebéd felszolgálását 11:30-kor. -Az ebéd után, bemutatta vendégeit, Csenger Andrást és 15 éves Bogen fiát, aki csoportunkról akarja 'high school-social studies' feladatát megírni. Hirünk a nanaimói nagymamán és Pintér Lacival együtt publikáló költő nagyapán keresztül jutott el az unokához. - Köszöntötte Görgényi Bélát, aki nehéz operációja után ismét jegyzetelheti ebédeink történéseit. -Korunkbelieknek hasznos, a UBC-n tartott Vancouver Institute előadáson hallott információt osztott meg a jelenlévőkkel az agyvérzéssel (hirtelen legyengülés, szédülés, látási zavarok) kapcsolatban: azonnal hívni a mentőt, hogy rögvest adhassák a 'TPA Clot Buster' fedőnevű gyógyszert. –Szintén ott hallotta, hogy a 'Flu Shot' csökkentheti a szívinfarktus és agyvérzés veszélyeit.
-Hollywoodban filmet forgatnak Horthy Miklósról (Ben Kingsley alakításában) 'Walking with the enemy' címmel. -Adamovich Cinke bátyánk küldi üdvözletét. -Köszönet jött Sopronból a Roller ösztöndijakkal kapcsolatban. Az alapösszeg kamatjának mennyiségétől függően évente 3-5 diák kaphat támogatást, ami sokat segit a kiválasztott diákoknak. Az ösztöndíj már a Faipari hallhatók számára is elérhető.
- Hajdú Csaba mondott el egy történetet Powell River-i angol nyelvtanulásunkról, majd tett megjegyzéseket a görögök gazdasági problémájáról, különösen a 2. világháborúig visszanyúló Németországgal való kapcsolatuk függvényében.
-Jákóy Bandi beszámolt egy jó sielő túrájáról. 13:15-kor befejeztük a beszélgetést.

Találkozás Magyarország volt elnökével – 2015 Március 3

Részleteket lásd a 3. oldalon.

Ebéd - 2015 március 10

Megint szép számmal jelentünk meg (32). Már fél tizenkettőkor kezdhettük szürcsölni a levest. De itt minden hónapban ugyanazt kapunk ebédre (sült csirke mell). Hol vagy Évike? Egy órával később Grátzer Miki kezdhette a társalgást. Igen, ma már itt van, a szemoperáció sikerült. -Felköszöntötte Szász Julikát akinek ma van a születés napja, -Adamovich Cinke bátyánk pedig egy héttel ezelőtt ünnepelte 94. születésnapját. Eddig még nem volt száz éves soproni erdész, reméljük, hogy ő lesz az első. -Dobozyék Powell Riverben keresnek újság cikkeket 1956-57-ből, eddig eredménytelenül, -az emléktábla felállítása lassan halad, -Sziklai

Oszkár, 1995-ben magyarországi látogatóival ültetett egy emlékfát, amit szintén próbálnak megtalálni, -az otthoni RUBICON nevű magazin közölt egy cikket a selmeci diákok megérkezéséről Sopronba és szerepükről a város Magyarországhoz való visszacsatolásában az első világháború után (www.rubicon.hu), -megrendelt egy medvét ábrázoló fafaragást az Erdészeti Múzeumnak és küld sok anyagot oda, hogy a mai fiatalok is tudjanak rólunk.
-Rétfalvi beszámolt Schmitt Pál volt magyar államelnök látogatásáról. Említette és pártfogolta a javaslatot egy általunk alapított kitüntetésre. A 2011-ben ajándékozott bronz plakett kissebb változata talán megfelelne a célra és megigérte, hogy utána néz a költségeknek.
-Nagy Miska kérte, hogy mondassunk emlékmisét Szanyi Laci barátunk emlékére. Családja nem közölt semmit csoportunkkal a temetésről.
-Draskóy Gyurka hallott Évikétől, hogy visszatelepülnek Magyarországra. -Családjának leveleit elküldte Budapestre az Országos Levéltárba.
-Kocsi CD formában ajánlott összefoglalókat a Sopron Divisió történetéről, angolul.
Fél kettőkor vége lett a csevegésnek. *(A Szerk. és Görgényi Béla)*

HÍREK / KÖZLEMÉNYEK

Vancouveri Soproniak a 'Youtube'-on

2012 április elsején vettem egy iPadot, melynek fotó optikája tökéletes és filmeket is lehet vele csinálni. Mikor a képeket és videokat feltöltöttem a komputeremre, az megkérdezte hogy aktiválni akarom-e az 'iMovie' programmot. Rákattintottam és ezzel egy új időszak kezdődött életemben, 82 évesen.
Három év alatt 43 videot raktam fel a Youtube-ra. https://www.youtube.com/user/gdraskoy. amit eddig 7800-an néztek meg.
Mivel sárkányhajós evezős vagyok (eddig 164 versenyenszámban eveztem, több nemzetközi versenyen is), - így eleinte evezős versenyeket fotoztam, de rájöttem, hogy meg kell örökítenem filmen utódainknak, hogy mi soproni erdészek összetartunk. Ezek a videok azért is fontosak mert több szereplőjük már nincs közöttünk, de igy emlékük megmarad.
Soproni piknik Szászéknál 2013 http://www.youtube.com/watch?v=CtIKYHVkEO0
Nanaimoi 'csúcs' találkozó 2014 http://youtue.be/VbcZW67ECG0
Soproni piknik Szászéknál 2014 https://www.youtube.com/watch?v=u2ZjOvN7A9U&list=UUPKSmmQLB5nlpyRHGlSLxRA
Semjén Zs Vancouverban http://youtu.be/FMOhbtFhUAU
Európai vakációm 2013 http://youtu.be/Ah53rtGcAw8
Fotokiállításom http://youtu.be/BlwUV-GpMpU
Kár hogy korábban nem volt video-képes fényképezőgépem, most van egy Canon G15 az iPad mellett, és továbbra is igyekszem megörökíteni a vancouveri eseményeket. *(vitéz Draskóy György)*

Akikre büszkék lehetünk

-A UBC Erdészeti Kar hírlapjában (Branch Lines, Fall 2014) olvastuk, hogy **Joe Nemeth**, a Catalyst Paper elnök-vezérigazgatója és neje Jacqueline ösztöndíjat létesítettek a UBC erdész hallgatói számára Vancouverben, a korábbi, a U of Northern BC, Prince George, BC-ben történt hasonló cselekedetük után. Joe Nemeth a UBC-n szerzett diplomát erdészeti tudományokból (BSF) 1987-ben és később mester fokozatot üzleti adminisztrációból (MBA) a U of Western Ontario-n. A BC papírgyártási iparban betöltött több magas szintű vezető tisztség után 2013-ban nevezték ki jelenlegi poziciójába.
Apja, **Németh József**, a Soproni Erdőmérnöki Főiskola 1956-ban Kanadába vándorolt részének volt II. éves hallgatója, aki a UBC-n fejezte be tanulmányait 1960-ban, majd a BC Erdészeti Szolgálatnál állomány kiértékeléssel foglalkozott.
Legyünk büszkék arra, hogy a második nemzedékünk is segít öregbíteni Sopron hírnevét. *(I. Markó)*

-Szintén a fent említett hírlapban (Branch Lines, Winter 2014) olvashattuk, hogy **Dr Rob Kozak**, a UBC Erdészeti Kar Fatudomány Tanszék vezető professzora, immár a második alkalommal (először 2001-ben), elnyerte a hallgatók által megszavazott 'Killam Teaching Prize'-t jelezve a tanítás iránti erős elkötelezettségét és kiválló képességét kiváltani és megtartani diákjaiban a szakma szeretetét úgy az előadó teremben mint azon kivül.. 2014 tavaszán az 'International Union of Forest Research Organizations' is kitüntette az 'IUFRO Scientific Achivement Award'-al.
Apja, **Dr Kozák Antal**, a Soproni Erdőmérnöki Főiskola 1956-ban Kanadába vándorolt részének volt III. éves hallgatója, aki a UBC-n fejezte be tanulmányait 1959-ben, majd ugyan ott szerzett felsőbb minősítéseket és működött mint az Erdészeti Kar 'Associate' dékánja 1977 és 1998 között. Lehet, hogy az előadói képesség apáról fiúra szállhat, mert Tóni is nyert Killam Teaching Price-ot 1992-ben.

A nanaimói **Martin Barakso**-ról közölt cikket a helyi napilap (Nanaimo Daily News, 2014 dec. 11), aki mint Princeton University diák, az idei '23 éven alattiak evezős világbajnokságán' aranyérmet nyert kanadai társaival a 'kormányos négyes' számban. Korábban, mint a Princeton csapat tagja már több jelentős eredményt ért el számos rangos USA versenyen. A versenyszerű sportolást nem tartja összeférhetetlennek a tanulmányi elvárásokkal, sőt a két elfoglaltsága egymást kölcsönösen erősítik. Célja odáig fejlődni a sportban, hogy esélye legyen bekerülni a 2016-os, vagy a 2020-as kanadai olimpiai csapatba. Ha azt nem érné el a Princeton Egyetemen szerzett képesítés marad elegendő kárpótlásnak.
Nagyapja, **Baraksó János**, a Soproni Erdőmérnöki Főiskola 1956-ban Kanadába vándorolt részének volt IV. éves hallgatója, aki a UBC-n fejezte be tanulmányait 1959-ben, és egész karrierje alatt saját tulajdonú bányászati kutató laboratoriumot működtetett és mint konzultáns működik a mai napig.

Utódok

Krajczár Ernő és Mary dédunokája: **Layne Jacob Steward**, 2013 május 10.-én,....
Báthy István és Margaret 3. dédunokája **Liam David Austin**, 2014 szeptember 5.-én, Edmonton, AB-ban,
Józsa László és Erika második unokája: **Izadora Perez**, 2015 március 20.-án, Ottawa, ON-ban,

Eltávozott rokonok és barátok

2014 október 6.-án, Williams Lake, BC-ben **Krajcárné Mary Helen Morrice**, életének 80. évében,
2014 december 19.-én, Nanimo, BC-ben **Pintérné Simon Marika**, életének 72. évében,
2015 március 11.-én, Delta, BC-ben **Németh Sándor**, életének 84 évében,

Tisztelt Fôszerkesztô !
Ha maradt hely az áprilisi kiadásban még egy rövid cikkre.
Észleltem a tegnapi ebéddel kapcsolat beszélgetést a cím-kórról. Hogy milyen ragadós ez a kór ? Egyedül a Divizión végzett hivatásos mérnökökrôl (Professional Engineers) hiányzik egy összefoglaló megemlékezés 'történelmünkbôl'. Mivel a más címeket és rangokat alaposan megemlíti a 'történelem', így az "igazi mérnökök" is megérdemelnek egy pár sort.
Ezért ajánlom a következôt. "A sopronban kiadott történelemben egy táblázat szering a Divizión végzett hallgatók közül ketten ! = 2-en, nyertek tagságot a mérnöki kamarába. Tudtommal legalább 15-en szerezték meg a Hivatásos Mérnök (P. E.) és négyen a Hivatásos Földmérô (PLS) címet. " Megjegyzés: A különbség alapja valószínûleg az a táblázat, amelyet Ötvös druszám állította össze a 2007-ben tartott ünnepség alkalmára. Mivel nyilván csak ketten küldtek feleletet az erre vonatkozó kérdésére, jobb híjján, azt a számot = 2, idézte.
Ha fontosnak véled, itt egy névszerinti elszámolás: P.E.: Bajzák, Hirczy, Homoky, Juhász (Gyöngy) Erzsi, Juhász Gyula, Kassay, Korán, Krajczár, Markó, Nagy Géza, Orosz, Pálka, Pászner, Porpáczy, Tóth János. Ha valakit kihagytam, kérem jelentkezzék. Ezek közül négynek (Bajzák, Korán, Pálka, Pászner) van PhD-jük is. Tehát "they have the most bragging rights". PLS: Kósa, Markó, Nagygyôr, Vadai.
Egyébként fogadd elismerésemet a szóbeli elôadó képességedhez. Tökéletesen folyékony: egyetlen nyögés nélkül ! Ilyen élményre ritkán akad alkalmam. Sarkady közelíti meg. Ha még lassabban 'hadarnál', többet meg tudnák érteni süket fûleimmel.
A videóról itélve, a magyar nyelv helyes használata hanyatlik. Pl. : az alumni magyarul is alumni, túl gyakori a csinálni ige használata, felvenni, fôzni, készíteni, sütni, tenni, stb helyett. Némelyik beszélô minden harmadik szava : a, um, aa, . Megoszthatod 'neveletlen' megjegyzéseimet a hozzászólókkal.
Kívánom további lelkesedésedet és türelmedet a Kapocs (fô) szerkesztéséhez. Óhajtok majd több rövidebb- hosszúkásabb cikket is benyújtani az idén. Ha jól emlékszem 2016-ig érvényes az elôfizetésem. Ha rosszul emlékezem, légyszives írjad meg.
Addig is üdv Csumy (úr)

"...Hol sírhantjaink domborúlnak, unokáink leborulnak..."

Jonah unokánk éppen akkoriban szorgoskodott egy utazási térképnek nevezett házifeladaton, mikor olvastuk Magasi Laci unokájának hasonló témájú mesterművét (Kapocs 59:34). Lacival egy kabinban estünk át a tengeri betegség tünetein. Lehet, hogy ez a közös tapasztalat rokon lelkekké kovácsolt bennünket és a hosszú évek és távolság ellenére is, unokáink megőrzik hagyatékunkat. Jonah november 4-én küldte el térképét és a magyarázatot:

Small Jonah: Nagyszüleim utazása Soprontói Eugene városáig, az USA Oregon államában. 1956 november 4-től 1962 január 21-ig.

Nagyapám másodéves hallgató volt 1956-ban a soproni egyetemen mikor a szovjetek lerohanták Magyarországot. Akkor távozott el. Nagymamámat egy évig ismerte addigra. Egy iskokai táncdélutánon találkoztak. Nagyapám úgy hagyta el Magyarországot, hogy átgyalogolt az osztrák határon. Ausztriában (ahol legtöbb osztártársa is ott volt), a diákok ajánlatot kaptak British Columbia egyetemétől (UBC) arra, hogy folytathatják ott tanulmányaikat. Vonattal Bécs, Linz and Salzburgon át Ausztriában mielőtt több német városon keresztül a belgiumi Ostendéig utazott, Ostendéből komphajóvak Doverbe, Majd ismét vonattal Liverpoolig, ahonnan hajóval St John. Kanadába érkezett és a végén elért Vancouver, BC- be, ahol 1957- ben (újra) kezdte az egyetem másod évét. Miután 1960-ban végzett útrakelt Clevelandba, hogy megtalálja nagymamámat, aki levelezett vele mióta megtudta, hogya UBC befogadott egy csoport soproni diákot. Nagymama azért jött az USA-ba mert már éltek itt rokonai és nem tudott visszamenni Magyarországra. A szovjetek lezárták a határt. Clevelandból Portlandba repültek és onnan busszal érkeztek Eugene Oregonba, ahol most élnek. (Anyag forrása: Markó Imre és Margit (nee Lind)

(A free translation of an excerpt from a popular Hungarian lyric poem, that inspired the revolution of 1848 against Habsburg rule. It has been recited often at national celebrations as well as during the 1956 uprising against Soviet oppression).

"...Where our grave-sites form a mound, our grandchildren will bow down...."

Our grandson, Jonah kept busy with the preparation of a sixth grade school assignment, when we read an article written by Laci Magasi (Kapocs 59:34),which included an account of our 1956 flight, composed by his granddaughter. Laci and I shared a cabin and the experience of sea-sickness while sailing from Liverpool to St. John. Perhaps that encounter bonded us into soul-mates and even after the long years and distance apart, our grandchildren keep our legacy alive. Jonah sent his project to us on Nov. 4 as a tribute to the beginning of our greatest journey:

Jonah Small: My Grandparents' Journey From Sopron, Hungary to Eugene, OR, USA, November 4,1956 to January 21,1962

My grandpa was a sophomore at Sopron University in 1956 when the soviels invaded Hungary. That was when he left. He had known my grandma for aboul a year. Tney mel at a school dance in Sopron. When my grandpa left Hungary he wal ked across the border to Austria. In Austria (where most of his class was) his class gol an offer to continue their education at the University of British Colombia. On a train he pass ed through Vienna, Linz, and Salzburg (in Austria) before going through sevp.ral cilles in Germany, and laking a ferry from Ostende, Belgium to Dover, UK, and taking a ship from Liverpool, UK to St. John, Canada finally ending in
. ancouver BC where he started his sophomoTe year in 1957. He graduated in 1960. He then moved to Cleveland to find my grandma who had been writing to him ~Ince she he8Td that some of the students from Sopron University had be en accepted at the University of British Colombia. She had come to the USA because she ~18d fc1mliv here a'ld could not go back to Hungary. The Soviets had closed the borders. From Cleveland they flew to Portland, OR. Then they look a bus to Eugene. ()R w~ere írey live now. (Sources: Emery and Margit Marko) *(Markó Imre)*

Dr. Roller Kálmán Ösztöndíj Alap beszámoló-(2015 március)

Ez a 'Beszámoló' immár a 7. évet jelenti az ösztöndíj megalapításának. Itt ezzel is bizonyítjuk a maradandó tiszteletet és emlékeinket. 2007 óta minden évben szervezzük és bővítjük, ammennyire csak tudjuk és hozzájárulunk támogatóinkal együtt, tehetségeinkhez képest.
Az idén kibővítettük és aláírtuk a 2011-es Soproni Egyezményt amit Faragó Sándor Elnöke a Nyugat Magyarországi Egyetemnek és Grátzer Miklós a vancouveri Alumni Elnöke írt alá. A 2014-es módosított Egyezmény legfontosabb része az hogy a Vancouveri Bizottság kérésére – „a díjazottak száma a rendelkezésre álló keret függvényében általában 3–5 fő, közülük 1 fő Faipari mérnök hallgató legyen, mely a jövőben az alap növekedésével 2 főre emelhető". Úgyszintén a Bizottság a 2014-es adakozásokat több adakozók kérésére megváltoztatta, feloldotta az 50-50 %-os kötöttséget. Vannak akik csak a UBC-nek szeretnének adni mert adóleírást lehet kapni, mások viszont csak a Sopron részleghez hajlandók adni. Ezt a Bizottség 100 %-os szavazattal elfogadta. Tehát nincs kötve, hogy az adományt megosztjuk mert bármelyik Egyetem részére külön továbbítjuk vagy Sopronnak vagy UBC-nek vagy mindkettőnek az adakozó kérésének megfelelően.
A 2014-es évben a UBC-n 2 hallgató kapott Dr. Roller Kálmán ösztöndíjat: Miss Mikayla Roberts és Miss Cloe Williams. A Soproni Egyetemen 5 diák kapott Dr. Roller Kálmán ösztöndíjat a következő harmad és negyedéves hallgatók nyertek el: Nagy Bálint, Gaál Ádám Dávid, Takács András, Tóth Bernadett és Varga Anna Judit.
Mindannyian akik megnyerték vagy most nem sikerült elnyerni az ösztöndíjat kiváló és tiszteletre méltó munkát végeztek a Sopron-Vancouver Alumni történetének a megörökítésében. Ezért az Ösztöndíj Bizottság köszönetét fejezi ki.
Baraksó János, Palkovics János, Józsa László és Kocsis Tibor.
(Igen érdekesnek találtuk Varga Anna Judit pályázati dolgozatát, mely egy vers formában örökíti meg a Vancouveri Alumni történetét két oldalon, egy kopjafa formátumban. Ezt igen érdemesnek tartjuk itt teljes formájában leközölni.)

Az 1956-os eseményekre és Roller Kálmán emlékére (2014. május 15)

Ezerkilencszázötvenhat. Eltelt az idő, most majd ötvennyolc éve,
Megtörtént az, minek emlékére máshogy nem nézhetünk, csak félve.
Enyészet havát írták, éppen elkezdődött az őszutó hava: November,
S negyedikén történt az esemény, melyre diák gondolni ritkán mer.

Nagy Imre állt akkor talpon, s egy szívbe markoló beszédet tartott,
S a nép hallotta: "a támadás megkezdődött, elindultak a szovjet tankok".
A hír futótűzként terjedt az egész országba tova,
Sopronba is eljutott e lángnyelv csípőn fájó ostora.

Kinek kedves volt az élete, összeszedte mit féltett, s múlandó,
Ám Sopronból elindult a győri útra egy vakmerő diák delegáció.
A tankokkal szemben nem volt esély, s az ágyúk se használhatók,
A kópházi vérmentes ütközet után menekülni kényszerültek a lakók.

Negyedikén este összecsomagolt a hallgatóság háromszázharminc tagja,
Félelemmel a szívben, igaz ideiglenesen Ausztia menedékét választja.
Élt a remény, hogy felszabadul kis hazánk, s visszatérhet mindenki Oda,
Hova szíve húz, s maradhat diákéveik helyszíne Sopron, legtöbbek otthona.

Ám ahogy átlépte a határt a "száműzöttek" hosszú sora,
Újabb akadályba ütközött a diák-tanár s családok konvoja,
A hir hallatán nem volt rest az akkori hőn szeretett igazgató,
Roller Kálmán intézkedett, s egy táborba került a sok hallgató.

Novenber tizedikén Ferienhortba telepedhetett le a diákság fele,
S megalakult az Ifjúági Kör, melynek Grátzer Miklós lett az "eleje".
Az oktatásért gyűltek össze a menekült diákok eme ideiglenes helyen,
Tanár híján ígéretes diákok, kik kisegítették a nagyokat máshelyen.

November tizenhetedikén el is indult a képzés, mit félbeszakított a történelem,
De csak pár napig hihették azt, hogy működhet az oktatás eme ideiglenes helyen.
Roller Kálmán üzenete a világ majd húsz országába szélnél sebebeseben elfuta,
Hogy aszakoknak új otthont találjon, ne szakadjon meg az egyetemi képzés foka.

A kérés arra vonatkozott mi a sokat váró veretes pergamenen állott:
A diákok had fejezzék be a képzést, mit szivük választani vágyott."
S nem hagyhatta senki sem ezt a tiszteletteljes kérést a levegőben lógni,
Kanada is felajánlotta segítségét, hogy a diákoknak legyen hely okulni.

Nem is késlekedett soká Kanada, összeült a British Co1umbia elnöke s dékánja,
S már december negyedikén hallatta a rádió, hogy ki lesz a diákjaink gyámja:
"A vancouveri egyetem ad otthont majd a magyar nyelvű erdőmémök-okulásnak
S a diploma mi itt kiadatik, világszerte elismert és elfogadott a felsőoktatásnak."

Az ajánlat szép volt, és nindenki számára oly hívogató,
De a távolság, mi akkor hazákhoz kötne szinte iszonytató.
Delegáció indult, hogy felmérje mi is, mibe belefogunk, ha indul mindenki,
Roller, s három hallgató volt az, ki elsőre e nagy távot karácsonyra megteszi.

Visszatéréskor megtudták, hogy nehéz a helyzet, de érdemes menni,
Viszomt volt ki Sopronba, volt ki Európába, úgy vélte: helyét jobban megleli.
Akik vállalkoztak. mégis az útra, azok szívére kétség s szorongás telepedett,
S ennek fényében ünnepelték meg egy óriási hajón a reményteli Új évet.

Viszontagságokkal teljes. s kétséges volt az út, mi ki nem volt taposva,
Vízibetegségben egy-két diák váltig állította, neki nem ide kell a kopjafa.
De túlélték mindannyian, nem kellett senkit se temetni élve,
Január 24-et irtak mikor eljött az utazásnak majdnem a vége.

Megérkezés, s kezdődött a tanulás, a beilleszkedés, s minden, ha új élet kezdődik,
Megtanulta mindenki, hogy a tanulásért bizony sokat kell dolgozni mindenkinek itt.
Nyáron munka, s a fennmaradó rész: egyetem, küzdés, bukás, kitartás.
De utána sem volt könnyű: a mérnöki okleveles diploma elfogadtatás.

Roller Kálmán volt az, ki mindezt a lehetőséget megragadta, és összefogta,
Segitségével alakult meg, élt s működött a Erdész kar Sopron Divíziója.
A kanadai rendszer nem könnyített helyzetén, tisz kevés volt a tanár,
Így nagy munka árán tizenhárom magyar kutató- mérnök-erdészt verbuvál.

A sok rideg tekintet, és tartózkodás mellett a kanadai taj kevés munkát szerzett,
Aki vállalta a kihívást és az utat, nem számolt ezzel, de hajtotta a hazaszeretet.
Diákéletüket nem adták fel, s ez éltette bennük a még parázsló reményt,
Hogy egyszer majd végeznek, s talán az Ö életükből is írnak szép regényt.

Szakestélyek tartattak, pogányok keresztelkedtek, s tanszéken okult az újonc,
Lényegében nem maradt el semmi, mi egy közösséget alkot, s nőtt a sok magonc.
S jött a végzés, a dicsőséges harc vége, s a nagybetűs Élet kezdete,
Aki itt végzet, annak mind hazahúzott kis hazájába verdeső Magyar szíve.

Volt ki maradt, volt ki ment haza. Öt év eltelt, Sopron volt a honvágyak vigasza,
A hazaérés keserédes, de a kis város még mindig ugyanolyan ékes, diákok támasza.
Évről évre ünneplik máig azt a napot, mikor Kanada és Magyar hon bölcsen összefogott.
Táncmulatság, em1ékezés, s a sok poros kis történet mi mindig megvan, s el nem kopott:

„Ők azok, kik átmentek az összes nagy akadályon,
Roller Kálmánna! az élen átúsztk sok határon,
Távol voltak, s Soprontól Ők elszakadrak,
Szívük mélyén mégis magyar diákok maradtak

Munka nemesítette kezüket, s szeretet acélozta lelküket,
Soproni-Selmeci hagyományokban őrizték meg hitüket.
Az Alma Mater itt maradt, a cél örök időkig megmarad,
Bujdosók voltak, de felálltak, soproni diákként helytálltak. "

S eme nagy Tett hogy akkor létre jöhetett, díszpolgárrá egy dékán emelkedett,
Borsodnádasan Ő született s erdőmérnöki okirattal harminchéttől büszkélkedhet.
Vancouverbe egy egészen nagy csapatot lelkesitett, oktatott, terelgetett s vezetett,
Kétezer három decemberében díszpolgári kitűntetést így Roller Kálmán nyerhetett.

(A 2014-es év adakozói:: Czillinger Horváth E & M, Kósa Zoltán, Palkovics János, Szy Mária (felajánlás a Szy Ferenc virág megváltás adakozóitól), Jandó Tibor & Magda, Brinklund Csepregi F & J, Kapuszta J & M, Pasterovic Hilda, Viszlai János & Éva, Varga P & S, Kurucz Ferenc, Magasi L & C, Tóth Géza, Baraksó János, Héjjas J & K, Grátzer M & A, Hajdú Csaba, Sopron Alumni (Nanaimo Group), Roller István, Bakos Magda)

A **Sopron Alumni** azon egyének közössége, akik diákjai vagy oktatói voltak a Soproni Erdőmérnöki Főiskola 1956-ban Kanadába vándorolt részének, ami mint a University of British Columbia, Faculty of Forestry-Sopron Division működött 1957 és 1961 között. Szintén a közösséghez tartoznak azon Sopronban korábban végzett erdőnökök, akik szoros kapcsolatot tartanak fenn a csoporttal.

Kapocs - A Sopron Alumni időszakos közleménye.
Szerkesztő: Rétfalvi László, [4646-West 5th Ave, Vancouver, BC, V6R 1S8; Tel/Fax: 604-224-3655; (e-mail: llretfalvi@shaw.ca)],
Képszerkesztő: **vitéz Draskóy György**

SOPRON ALUMNI

Adamovich László
Ambach Mihály 1937-2015
Andódy Edit 1932-1993
André Béla
Apt Kamill
Apt Ödön 1901-1990
Apt Ödön
Bajzák Dénes
Bakó József
Bakonyi Nándor
Bakos Tibor 1935-2010
Balatinecz János
Balpataki György?
Bándi Péter
Barabás József
Baraksó János
Baranyay József 1922-1974
Bátay János?
Báthy István
Bella Imre
Benkő Géza
Benyovits Gyula?
Bezerédi Gyula 1926-2005
Bige Zsolt 1924-2005
Boa Sándor
Boda Zoltán
Bódig József 1934-2007
Bogyai Elemér
Bölecz Béla
Boncz Ernő
Bordulák Zoltán 1936-2010
Borovits Ferenc
Borsos Zoltán 1935-1979
Budai Géza 1930-2003
Csányi Elek 1920-2009
Csapó Imre 1934-2014
Császár Rudolf
Cserjesi Antal 1925-2006
Csima István
Csizmadia Ferenc
Csizmazia József
Csizmazia Tibor 1932-1979
Deminger Károly
Dibúz Jenő 1933-2011
Dibúz (Bruckner) Judit
Dobozy Tamás
Domsa Zoltán
Draskóy György
Farkas István 1937-2000
Farkas Mihály
Fazokas Ferenc
Fekete Róbert
Ferdinánd István
Fodor Gyula 1890-1982
Fodor Gyula
Fodor (Tormássy) Erzsébet
Fónagy Sándor
Frey Otto
Fülöpp Zoltán
Für Károly
Füstös Árpád 1926-2004
Gáspár József
Gerencsér László 1914-1976
Gőgös Ferenc 1938-1972
Görgényi Béla
Grátzer Miklós
Grozdits György
Gyöngyösi Sándor
Gyöngyösi (Danczinger) Edit 1936-1989
Háhn Fülöp
Hajdú Csaba
Héder István
Héjja Anna
Héjjas József
Héjjas (Bernsdorfer)Katalin
Herczeg Endre
Hidasi István
Hirczy Béla
Hokhold Ferenc 1923-2015
Homoky István 1929-2013
Horváth Cz.Emil
Horváth István 1934-2010
Horváth Otto 1926-1984
Horváth Sándor 1933-2013
Horváth (Balogh) Izabella
Hudák János 1935-1997
Huszár Károly
Ifjú Géza 1931-2014
Illés István
Jablánczy Sándor 1908-1999
Jagodits (Kundráth) Júlia 1937-1989
Jákóy Endre
Jancsik Károly
Jandó Tibor
Józsa József
Józsa László
Juhász (Gyöngy) Erzsébet
Juhász Gyula 1934-2002
Jutasi Béla 1933-2007
Kafka Péter 1899-†?
Kalmár Lajos
Kercsó (Jagodits) Edit
Kapitány Gyula 1937-2008
Kapuszta József
Kassay Viktor 1933-2005
Kémes József
Kenedi (Király) Ilona
Kerekes József
Kiss-Tóth János 1934-1977
Kiss Gyula
Kiss János
Kiss János
Klíma Imre 1924-2000
Kocsis Tibor
Koczó Mihály
Koller Pál 1894-1972
Koltai István
Komlóssy József
Komondy Gyula ?
Kondor Gyögy 1934-2012
Koós Béla
Korán Zoltán
Kornya Lajos 1917-1979
Kósa Zoltán
Kováts István 192?-2010
Kováts (Erdős) Márta 1934-1967
Kováts Miklós
Kozák Antal
Krajczár Ernő
Krétai Ernő 1933-1995
Kurucz Ferenc
Kurucz János
Leskó György
Leskó (Rácz) Anna
Lovrics (Somogyi-Tóth) Eszter 1936-2012
Magasi László
Major Richárd
Markó Imre
Márkus Gábor 1937-199?
Matolcsi Géza.
Medveczky Lajos 1910-1989
Molnár József
Must (Hankovsky) Éva
Nagy Géza 1933-1991
Nagy (Link) Magda 1930-2006
Nagy Mihály
Nagygyör Sándor
Németh József
Németh Lajos 1931-2011
Németh László
Németh Zoltán †?
Noviczky Zoltán 1936 -1992
Nyers Ferenc
Ocskó István 1933 - 2010
Orlóci László
Orlóci (Mihály) Márta
Orosz Iván 1937- 2009
Oroszlán József †?
Ötvös Imre
Pál László
Pálffy Csaba 1927-1999
Pálka László 1937-1995
Palkovics János
Pandák László
Papp Ferenc 1901-1967
Pászner László
Pataki István 1937-2009
Péch Gyula
Pendl Ferenc 1933-1998
Pénzes László 1927-2010
Ping Ferenc 1922-2014
Pintér László
Poprádi László
Porpáczy Lehel
Prém Béla
Puskás László
Rab Rudolf 1935-2005
Rabóczi László
Ravai János
Rédey József
Rétfalvi László
Réthy Sándor
Rikli Olga
Roller Kálmán 1913-2004
Rónay Sándor
Ronyecz József 1935-1998
Rupf László
Safranyik László
Salamon Marion 1911-1990
Sebestyén László 1923-1995
Selmeczi György
Simon József
Sinka Gyula
Sivák Béla 1935-2005
Skorka Mihály 1935-1992
Soós József 1930-2014
Spándli Imre
Spuriga István 1934-1977
Szablya János 1924-2005
Szabó György
Szabó Tivadar
Szalamin Gábor
Szalkai András
Szalkai (Somogyi) Eszter
Szamosi Gábor
Szántai Ferenc
Szanyi László 1933-2012
Szármes Kornél 1927-2014
Szász István 1933-2013
Szász (Kubinyi) Júlia
Szauer János
Szauer (Szikszai) Klára 1935-1999
Székessy László
Sziklai Oszkár 1924-1998
Szy Ferenc 1923-2014
Takács József
Takaró László
Tamási Miklós 1936-1994
Tarnócai Károly
Tőgel Gyula 1938-2001
Tolnai István
Tóth Endre
Tóth (Molnár) Erzsébet
Tóth Géza
Tóth János
Tóth József
Tóth Tibor
Tresó Bertalan 1930-2008
Tresó Ferenc 1932-2012
Túrmezei Zoltán
Tuskó Ferenc 1913-1965
Tutunovszky Koszta
Vadai János 1928-2006
Vajas Jenő 1936-2000
Váradi Béla 1932-2003
Váradi (Fejes) Mária 1934-2014
Varga Pál
Vári Miklós
Veres Gábor 1933-2013
Veres Sándor 1927-1998
Vető László
Viszlai (Delkin)Éva
Viszlai János
Vlaszaty Ödön 1937-2012
Weidinger Imre 1934-2013
Witt Lajos 1898-1994
Zoltay Endre 1935-2006

Akik elmentek, de el nem szakadtak,
Kanadában is magyarok maradtak,
Akik meggyőztek egy messzi világot,
De ma sem mások: soproni diákok,
Az ősi otthont, az Akademiát,
Szívből köszöntik: Vivát! Vivát! Vivát!

Vargha Domokos